AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

SÜMERBANK

Sermayesi 200.000.000 Türk Lirası

Vadeli, vadesiz küçük cari hesaplar için yılda

16 çekiliş

Apartman katları ve daireleri, müstakil evler, otomobiller, 2000 altın ve her keşidede çeşitli para ikramiyeleri

Ayrıca vadeli ve 6 ay çekilmeyen vadesiz mevduat sahiplerine yünlü (halı hariç) ve pamuklu satışlarında tenzilât

ŞARTLARI GİŞELERİMİDEN ÖĞRENİNİZ

Her 150 lira için bir kur'a numarası

Umum Müdürlüğü: Ankara, Merkez Müdürlüğü: Ankara, Şubeleri: Adana, İstanbul, İzmir, Kayseri, Ajansları : Bahçekapı, Beyoğlu (İstanbul), Bürosu: İskenderun.

Sümerbank'ın Müesseseleri :

- ★ Sümerbank Alım ve Satım Müessesesi — İstanbul
- ★ Sümerbank Ateş Tuğlası Sanayii Müessesesi — Filyos
- ★ Sümerbank Bakırköy Pamuklu Sanayii Müessesesi — İstanbul
- ★ Sümerbank Bursa Merinos ve Hereke Yünlü ve Halı Dokuma Sanayii Müessesesi — Bursa
- ★ Sümerbank Çimento Sanayii Müessesesi — Sivas
- ★ Sümerbank Defterdar Yünlü Sanayii Müessesesi — Defterdar/İstanbul
- ★ Sümerbank Deri ve Kundura Sanayii Müessesesi — Beykoz/İstanbul
- ★ Sümerbank Ereğli Pamuklu Sanayii Müessesesi — Ereğli/Konya
- ★ Sümerbank İzmir Basma Sanayii Müessesesi — İzmir
- ★ Sümerbank Kayseri Pamuklu Sanayii Müessesesi — Kayseri
- ★ Sümerbank Kendir Sanayii Müessesesi — Taşköprü
- ★ Sümerbank Malatya Pamuklu Sanayii Müessesesi — Malatya
- ★ Sümerbank Nazilli Basma Sanayii Müessesesi — Nazilli
- ★ Sümerbank Pamuk Satınalma ve Çırçır Fabrikaları Müessesesi — Adana
- ★ Sümerbank Selüloz Sanayii Müessesesi — İzmit
- ★ Sümerbank Sunğipek ve Viskoz Mamulleri Sanayii Müessesesi — Gemlik
- ★ Türkiye Demir ve Çelik Fabrikaları Müessesesi — Karabük

Sümerbank'ın teşebbüsü :

- ★ Kütahya Seramik Fabrikası

Alım ve Satım Müessesesinin toptan ve perakende mağazaları :

Adana, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul (Bahçekapı ve Beyoğlu), İzmir, Konya, Kayseri, Malatya, Samsun, Trabzon, Zonguldak.

AKİS

Haftalık Aktüalite Mecmuası

P. K. 582 — Ankara

Fiyatı: 60 kuruş

* *

AKİS Ortaklığı adına imtiyaz sahibi ve *yazı* islerini fiilen idare *eden:*

Metin TOKER

* *

Bu nüshaya yazı yazanlar:

Cemil Sait BARLAS — Bedîî FAİK — Mücahid TOPALAK — Orhan Remzi YÜREGİR — Seyfi KURTBEK — Dr. Esad EĞİLMEZ — Bilge KARASU — — Perihan PARLA — Cenap YAKAR — Mümtaz TARHAN - - Tevfik ÜNSÎ — Refika ESMER — Haydar ÖZAKMAN — Muammer KARACA — Turhan DİLLİGİL — Fikret ÂDİL

Karikatür

TURHAN

Ressam:

İzzet ÇETİN - AYHAN

Fotoğraf:

Mehmet SÜRENKÖK — Turhan VANDEMİR

Klişe:

Kemal ONGAN

*

* *

Abone Şartları:

3 aylık	(12 nüsha) :	6 lira
6 aylık	(25 nüsha) :	12 lira
1 senelik	(25 nüsha) :	24 lira

*

* *

Dizildiği ve basıldığı yer

Güzel Sanatlar Matbaası

Kapak Resmimiz

MUAMMER KARACA

Rekor Kıran Aktör

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS okuyucuları

Gazete bayilerinin bir gazetenin okuyucusu mu, yoksa mensubu mu oldukları hususunda tam bir karara varmak güç geldiği için, Çivril'deki bayi Musa Koç'tan aldığımız mektubu, «Okuyucularımızdan Mektuplar» sayfamızda değil, bu sütunumuzda neşrediyoruz.

Musa Koç'un mektubu aynen sudur:

Sayın Bay,

Gönderdiğiniz kıymetli mecmualar satılmadı.

Bunlar ister açık saçık resimli mecmua.

Böyle kıymetli bir eteri okuyan 1 kişi var. Bundan böyle her İkimize de menfaat temin *etmeyecek olduktan sonra göndermemenizi üzülerek rica eder,* hürmetlerimi *sunarım*

Faturanızı lütfen
gönderiniz, borcumuzu
gönderelim.

Çivrile yollamakta olduğumuz beş adet mecmuayı kestik.

Bu ümid kırıcı bir hadise olabilirdi, eğer Musa Koç o güzel mektubu yazmasaydı ve yurdun bilhassa büyük merkezlerinden «daha çok mecmua gönderiniz» talepleri gelmeseydi..

Fakat Çivrildeki bir gazete bayiinin, içinde «açık saçık resimler» bulunmayan bir mecmuanın satılmaması karşısında duyduğu üzüntüyü içten gelen bir tarzda ifade etmek lüzumunu hissetmesi memlekette seviyeli neşriyata hasret çekildiğinin, bunun beklendiğinin, okuyucusunun bulunacağının en güzel delilidir.

AKİS ilerde, okuyucusunun hangi sınıf mensubu olduğunu meydana koyacak anketler yapacak ve mündericatını, havasını, tertibini o istikamette geliştirecektir. Mecmua hakkındaki düşüncelerinizin, arzularınızın bize bildirilmesinde fayda nülahaza etmemizin bir sebebi de budur.

Şimdilik ortaya çıkan, AKIS'in büyük merkezlerde rağbet gördüğü, memleket çapında bir mecmua hüviyeti aldığı, her gün gazeteleri inceden inceye tetkik için zaman veya fırsat bulamayan aydınları bir hafta zarfında kendilerini alakadar eden her sahada, yurtta ve dünyada, neler olup bittiği hususunda tenvir vazifesini başardığıdır.

Doğrusu istenilirse, öyle anlaşılıyor ki AKİS'in tiryakileri hakiki aydınlar olacaktır. Bu aydınların içinde siyasi bakımdan ya tarafsız olanlar, ya da şu veya bu tarafa meyli bulunup kör **partizan** hislerin tesirinden kendilerini kurtarabilenler ekseriyeti teşkil etmektedirler. Okuyucularımızdan gelen mektuplar; AKIS'in bilhassa hadiseleri her türlü «tarafgirane zihniyet»ten uzak tarzda, bir münevver tarafından yapılması gereken sekilde tefsir edebildiğinden dolayı rağbet kazandığım göstermektedir.

Bunlardan başka, AKİS «Aktüalite mecmuası» hüviyetine uygun olarak siyaset kulislerinde olup bitenleri, ciddiyetten ayrılmayan, sansasyonel ol. sun diye uydurmayan, fakat merak uyandırıcı taraflarını da gözler önü. ne seren bir tarzda ve en doğru şekil. de, malûmatını en inanılır kaynaklar" dan alarak vermekte devam ede. cektir. Sözün burasında, gündelik gazetelerimizin AKIS'ten iktibaslar yapmak lüzumunu duymalarını teveccühlerinin çok kıymetli bir nişanesi olarak kabul ettiğimizi söylemek isteriz. Bilhassa Kırşehirin üçe haline getirilmesi yolunda ilk sayımızda verdiğimiz haber ve tafsilâtı, hadise tahakkuk yoluna girince gazetelerimizin pek çoğu tarafından nakledilmiş veya hatırlatılmıştır. Ancak bu havadislerimizde mutlaka maksatlar aramanın beyhudeligini bir defa daha haber vermliyiz. AKİS'te çıkan makalelerin iktibasların da da böyle bir gayret güdülmemelidir.

Niçin tarafsız olunamasın? Niçin hüsnüniyetten uzaklaşmak mecburiyetinde kaimsin? Bizim istediğimiz tek bîr şey var: Bu memleketin «orta sınıfı»na, okumayı seven ve okuduğunu anlayan, hadisleri hakki veçhelerile görmek isteyen kimselere ihtiyacını hissettikleri mecmuayı verebilmek!

Sizin malınız olduğu kadar aynı zamanda millî bir servet olan emtianızın *emniyetle muhafazasını, bakılmasını istiyorsanız;*

UMUMÎ MAĞAZALAR

Türk Anonim *Şirketine Müracaat ediniz.*

Temiz ve muntazam depolar... İyi bakım... Normal tarife...

Emtia karşılığında Umumî Mağazalarca verilecek Resepie - Varant sened'yle malınızın yer değiştirmeden el değiştirmesini, terhinini ve Bankalardan kredi teminini sağlıyabilirsiniz.

Umumî Mağazalar İthalât ve İhracatta ödenmesi icabeden Liman, Gümrük resimleriyle nakliye ve sair hizmetlerin masraflarını finanse eder.

Ticaret Kanununun 809. maddesi gereğince Umumî Mağazalara **mevdu** emtia ve zehairin haciz veya tevkif veya ahz şekilde terhini caiz değildir.

Umumî Mağazaların muhafazasına bırakılan emtianın bozulmaması ve çürümemesi için gereken bütün tedbirler alınır ... Bu mallar işlenir. Paketlenir. Ambalajlar Ekspertizi yapılır ... Gümrüklenir... Sevkedilir ... Satışına tavassut olunur... Emtia mekbuzu ile depolanan emtia karşılığında da Bankalarda rehin muamelesi yapılabilmektedir.

YURTTA OLUP BİTENLER

Başvekil Menderes «Amerika ben geldim!»

Başvekilin Amerika seyahati

Başvekil Adnan Menderes Blair House'un penceresinden dışarı bakfağı zaman, saat 15.30 idi (Grinviç ayarı). Güzel bir gündü, hava güneşliydi. Tam karşıda, bembeyaz bir bina yükseliyordu. Bu, Amerikan reisicumhurlarının ikametine tahsis edilen Beyaz Saraydı, Yüz metre mesafede, beton ve mermerden bir bina daha vardı. Burası, vaktile Hariciye vekâleti idi. Şimdi, yabancı memleketlere yardım idaresine tahsis edilmişti.

Bu, başvekilin Wash'ngton'daki ilk günüydü. Pazar günü Türkiyeden hareket etmiş, yolda Yunan devlet adamlarile mühim görüşmeler yapmış, (görüşmeler, Hellenikon hava meydanının küçük binasında yapılmıştı), Napolide Fechteler ile bir başka görüşme yapmış ve onun tayyaresile New-York'a doğru yoluna devam etmişti. Pazartesi günü New-York'taydı. Bütün yorgunluğuna rağmen uçaktan iner inmez meydanın şeref salonunda gazetecileri kabul etmiş, televizyonda görünmüş, Amerikanın Sesi radyosu ile hitap etmiş, hattâ Acropolis adlı Yunan gazetesinin New-York'taki muhabirine bütün dünyada büyük alaka uyandıran bir de beyanat vermek marifetini göstermişti.

Adnan Menderesin, Blair House'un penceresinden baktığı gün, salıydı. Bir saat kadar evvel Washington hava meydanına meşûs bir çehreyle inmiş, Yabancı Memleketlere Yardım İdarecisi Harold Stassen, Hariciye vekil yardımcısı Murph ve bir müddet evvel Ankarada görüştüğü Hariciye Vekâletinin Yakın Doğu işlerini tedvire memur yardımcısı Henry Byroade tarafından karşılanmıştı. Orada da basının hücumuna maruz kalmış, fotografcıların . Amerikanın şımarık çocukları - bütün arzularını uysallıkla

Bu günkü şartlar altında Meclis murakabesi kurulamaz

Cemil Sait Barlas

2 Mayıs 1954 seçimlerinin verdiği netice "mürakabe" bakımından aydınları düşündürmektedir. D. P. nin ezici çoğunluğu ve C. H. P. nin yalnız 31 milletvekili ile Mecliste temsil edilmesi, muhalefetin milletvekili sayısının 36 dan fazla olmaması herkesi daha ziyade seçim sisteminde değişiklik yapmayı araştırmaya sevketmektedir.

Aydınların büyük bir kısmı mürakabenin sağlanmasını nisbî temsile gitmekte görmektedir. Onlara göre, Millet Meclisinde nisbî temsil ile ikiyüz küsur muhalif milletvekili bulunmuş olsa mürakabe sağlanmış olurdu.

Bizim kanaatimize göre Büyük Millet Meclisinde murakabenin kurulması, muhalefet milletvekili sayısının artması ile ilgili değildir. Gerçi memlekette verilen oylara nisbetle Mecliste milletvekillerinin temsil nisbeti adaletsizdir; böyle olmakla beraber bu adaletsizlik kalksa ve milletvekili verilen oylara göre seçilse gene hükümet mürakabe edilemezdi.

Bu, başlıca iki sebepten gelmektedir. Sebeplerden birisi Meclisin iç tüzüğüdür. Bazan sayısı 30 - 40 ı bulan "sözlü soru" müessesesi hükümeti mürakabe için değil, muayyen hâdiselerin milletvekilleri tarafından öğrenilmesi için konulmuştur. Bu müessese, tatbikatta muvafık, muhalif milletvekillerinin seçmenlerine hoş görünmek ve gazetelerde fotoğrafları ile isimleri geçmek için kullanılmaktan başka işe yaramaz. Bazan da hükümetle danışıklı döğüş, sözlü sorular tertiplenerek hükümete methiyeler okunmasına vesile olur.

Hükümeti mürakabe için tek müessese "gensoru" müessesesidir. Buna da iktidar partisi hiç bir zaman müsaade etmez. "Gensoru" müessesesinin işlemesi için lâzım gelen şartlar hiç bir zaman mevcut değildir. Çok partili hayata girdikten sonra da bu müessese işlememiştir.

Bizce hükümetini mürakabe edilmeşinin ilk şart ve imkânı, kendi Parti Meclis Gruplarında mürakabenin sağlanmasiyle olur. Hükümet mürakabesi "otokritik-kendi kendini tenkid" yapılmadan olmaz. Bugünkü iktidardaki usule göre de bu, mümkün değildir.

Demokrat Parti Hükümet Reisi, Demokrat Parti Genel Başkanıdır. Genel Başkan Genel İdare Kurulunun Reisidir. Demokrat Parti Milletvekili adaylarını teşkilât tesbit etmektedir. Fakat Genel İdare Kurulunun yüzde yirmi aday göstermek hakkı olduğu gibi veto hakkı da mutlaktır. Sön seçimlerde gördüğümüz gibi Genel İdare Kurulu bir kalemde teşkilât tarafından gösterilen bütün adaylar yerine yeni adaylar tâyin edebilir. Genel İdare Kurulunda da asıl söz sahibinin hükümet reisi olan Genel Başkan olduğu bir hakikattir. Bu vaziyet karşısında D. P. Milletvekillerinin hükümeti tenkid etme imkânı yok gibidir. Hükümeti tenkid eden millet., vekili gelecek seçimde milletvekilliğine veda etmiş sayılmalıdır. Çünki D. P. teşkilâtına dayanmayan şahıs bağımsız olarak adaylığını koyamaz.

D. P, için varîd olan bu hal iktidar değişse ufak bir farkla diğer partiler için de vardır. Orada da milletvekili, Parti Genel Başkanının arzusuna göre tenkid yapmak zorundadır. Aksi halde teşkilât tarafından aday gösterilmemek tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Bizce Meclis mürakabesinin kurulmasının ilk şartı milletvekilinin icap ettiği zaman partisi ile kendi arasmda çıkacak ihtilâfta milletin hakemliğine başvurabilmesidir. Bu da ister nisbi temsil, ister dar bölge usulü, ister bugünkü sistem olsun, mevcut liste usulünün kaldırılmasiyle mümkündür. Bugünkü şartlar altında "seçim" kazanabilmek için teşkilata dayanmak lâzımdır. Teşkilâtsız seçim kazanmak mümkün olmadığına göre "bağımsız" dediğimiz milletvekilleri dahi aday gösterildikleri partilere bağlıdırlar.

Milletvekili seçiminde Amerikan usulü kabul edilinceye, yâni partili partisiz bütün adaylar hükümet tarafından aynı kâğıda bastırılıp yalnız seçim hücresinde seçmen bu liste ile karşı karşıya gelinceye kadar Meclis mürakabesinin bu memlekette kurulmasına, yerleşmesine imkân yoktur.

Türkiye Heyeti Amerikada Karşılanıyor
Fotoğrafçıların önünde el sıkışmak âdettir

yerine getirmiş, sinema objektiflerinin karşısında poz vermiş, Stassen'in konuşmasını dinlemiş, ona, Orhan Eralpın tercüme ettiği bir kaç sözle cevap vermiş, sonra, açık bir otomobile binerek Blair House'a gelmişti

Blair House, Amerikanın mümtaz misafirlerine tahsis edilen ikametgâhtır. Başkan Truman, Beyaz Saray tamir edilirken bir müddet burada oturmuştu.

Başvekil Adnan Menderes, tam üç buçuk saat sonra, 19'da (gene Grinviç ayarı) o beton ve mermer binaya gelerek Harold Stassen ile görüşmelere başladı.

Geceli gündüzlü tam dört gün sürecek müzakereler açılmıştı.

Adnan Menderesi Amerikada, yüklü bir mesai programı bekliyordu. Denilebilir ki, tek bir dakika boş zamanı yoktu. Görüşmelerin pek çoğu Harold Stassen ile yapılacaktı. Eisenhower ile mülakat ise, daha ziyade umumî meselelere temas fırsatını verecekti. Hariciye vekili Foster Dulles da, Avrupa ile Amerika arasında mekik dokurken, başvekille görüşecekti.

Eisenhower, kendisini cuma günü yemeğe bekleyecekti. Fakat, bir değişiklik oldu, çarşamba günü mülakata davet vuku buldu. Amerikan Reisi cumhuru, Adnan Menderes ile sadece resmî temasların sonunda değil, başında da görüşmeyi arzu etmiş, bu arzusu Başvekil tarafından kabul olunmuştu. Basın, ilk görüşme hakkında şu malûmatı verdi:

«— Foto muhabirleri, Eisenhower ile Menderesin bulunduğu salona kabul edildikleri zaman başkan ile başvekil arasında şahsî münasebetlerin çok samimî olduğu intibaını edinmişlerdir. Foto muhabirler, çalışırlarken iki devlet adamı gülümseyerek çok samimi bir hava içinde konuşuyorlardı.

Adnan Menderese bu görüşmede Türkiye Büyük Elçisi Feridun Cemal Erkin ile Amerikanın Ankara Büyük Elçisi Âvra Warren refakat etmekteydiler.»

Görüşmeler cuma gününe kadar, aynı sıkı tempo içinde devam etti. Başvekilin temasları esnasında, yanında hemen daima Başvekil yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu, Millî Müdafaa vekili Ethem Menderes, Hariciye müsteşarı Nuri Birgi, Washington Büyük Elçimiz Feridun Cemal Erkin bulunuyorlardı. Bazı görüşmeleri doğrudan doğruya Fatin Rüştü Zorlu yaptı. Askeri meselelerin müzakeresinde

Başvekil ve Muavini
Yaptıklarından memnun sönmüyorlar.

YURTTA OLUP BİTENLER

Erkânıharbiyei Umumiye reisi Org. Nureddin Baransel hazır bulundu. Nihayet, «patron»lar kendi aralarında ana hatları tesbit ederken gerek Başvekil Adnan Menderesin refakatinde bulunan teknik müşavirler, gerekse Amerikan memurları teferrüatı müzakere ettiler.

Müzakerelere Amerikan Millî Müdafaa vekili ve Ticaret vekili de zaman zaman katıldılar.

Görüşmelerden baş alabildiği zaman Adnan Menderes, eski dostlarıyla görüşmek fırsatını kaçınmadı. General Ridgway, Amiral Garney bunların başında geliyordu. Hemen her gün bir ziyafet vardı. Fakat bu ziyafetler de, işin aslına bakılırsa resmî temaslara dahildi, hatta bir çok nokta, hem mühim nokta - hususî görüşmelerde aydınlanıyordu,. Ayan Meclisi Dış İşleri Komisyonu reisi Alexander Willey'in Capitole'de verdiği yemek, bunlardan birini teşkil eder. Tabii bol bol nutuk da söyleniyordu ve bu nutuklarda hemen aynı şey tekrarlanıp duruyordu.

Havanın çok sıcak olması, işleri zorlaştıryordu ama, müzakerelerin cereyan tarzı, Türkiye için daima iyi gidiyordu Menderesin Millî Müdafaa vekili Wilson ile yaptığı konuşmada bir çok Amerikalı general de bulunmuş, bu arada Türkiyeye askerî yardım Heyeti Şefi General Shepard'ın yardımın Türkler tarafından en iyi şekilde kullanıldığı yolundaki sözlerine hepsi katılmıştı.

Ziyaret vesilesiyle yapılan neşriyatta şu ana tema seziliyordu:

Türkiye, Amerikanın en güvenilir dostudur!

Cuma günü, müzakereler sona ermişti. Beyaz Sarayda, Eisenhowerin öğle yemeği vardı. Başvekil Adnan Menderes, yanında Başvekil Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu, Millî Müdafaa Vekili Ethem Menderes , Erkânı Harbiyei Umumiye reisi Orgeneral Nureddin Baransel, Hariciye vekâleti müsteşarı Nur Birgi Türkiyenin Washington Büyük Elçisi Feridun Cemal Erkin bulunduğu halde geldi ve Eisenhower tarafından, Beyaz Sarayın içinde karşılandı.

Yemeğin Amerikalı davetiileri şunlardı:

Amer kan Temsilciler Meclisi sözcüsü Martin, Hariciye yardım teşkilâtı idarecisi Harold Stassen, Maliye vekili Humphrey, Hariciye vekili, yardımcısı Henry Byroade, ayan azasından Wiley ve Georges, Temsilciler meclisi azasından Chiper Field ve Gordoti, Birleşik Amer kanın Ankara Büyük Elçisi Avra Warren, Haricî Yardım Teşkilâtının Türkiyedeki temsilcisi Dayton, Amerikan askerî heyet: şefi General Sheppard ve başkan Eisenhower'in iktisadî işler müşaviri Gabriel Hauge.

Davetlilerin îsimlerini dikkatle inceleyenler, Başvekil Adnan'Menderesin Amerikadaki temaslarında neler görüşüldüğünü derhal anlayabilirler.

Türkiyenin askeri gücü göz önünde tutularak, bu memlekete yapılacak iktisadî yardım!

Ziyaret intibalarını Türkiyeye Anadolu Ajansı Umum Müdürü, Şerif Arzık bildirmiş, Türk umumî efkârı böylece haberdar edilmiştir. Bu işin nasıl yapıldığı hususunda bir fikir edinilmesi maksadile, Anadolu Ajansının özel Servisinde 84 numara ile çıkan ve Şerif Arzık'ın telgrafı olduğu altındaki işaretten anlaşılan haberin baş kısmını aşağıya alıyoruz:

«Gazeteler ve ajanslar başvekilimizin ve heyetimiz azasının Ayanda Hariciye Encümenin yemeğinden sonra toplantı salonuna davet edilmeleri üzerine salonda kendisine ve şahsında Türkiyeye yapılan hararetli tezahürleri belirtmektedirler. Bizzat Ayan âzasından bir çoğunun kaydettiği gibi, bu şekilde bir tezahüre, bir yabancı hükümet reisinin bu derece hararetli ve sürekli şekilde alkışlanmasına ve başkanın bu kadar samimi takdimine, müteakiben iktidar ve muhalefet liderleriyle daha bazı azanın söz alarak bu kadar dostane hitaplarda bulunmasına şimdiye kadar rastlanmamıştır».

İşin doğrusu, hiçbir ajansın havadisleri böylesine pembe gözlüklerle vermesine şimdiye kadar rastlanmamış olduğudur. Tabii, Anadolu Ajansı müstesna! Zira Anadolu Ajansından kim, bir devlet adamımıza, hangi seyahatinde olursa olsun refakat ederse, Türk Umumî efkârına o sevahat boyunca seyahat edilen yer halkının coşkun tezahürattan adeta hasta hale geldiği bildirilmektedir.

Başvekilin Amerikada bulunduğu günler zarfındaki Amerikan gazetelerine - meselâ Türkiyeye muntazaman gelen ve Amerikanın en büyük gazeteleri olan New - York Times ile New - York Herald Tribune'a bakılırsa, Amerikanın yerinden oynamadığı derhal müşahede edilir.

Bu nevi şark zhniyetine niçin iltifatta devam edildiği, maalesef anlaşılamayan bir meseledir. Türkiyenin ve devlet adamlarımızın hariçteki itibarı, gülünç şişirmelere lüzum hissettirmiyecek kadar yerindedir Utanılacak bir taraf, asla yoktur. Fakat ne Amerikada, ne İngilterede, ne de Fransada Türkiye Reisicumhuru veya Başvekili geliyor diye bayram yapılmamıştır. Gösterilen hüsnükabul, başka devlet ileri gelenlerine gösterilen hüsnükabulden ne daha azdır, ama ne de daha çoktur.

Hadiseleri Anadolu Ajansının pembe renkli bültenlerinden değil, dünya basınından takip edenler görmüşlerdir ki Amerikada Adnan Menderes hakikaten güvenilir bir müttefikin, Amerikan siyasetini her sahada destekleyen bir memleketin müstakar ve kuvvetli hükümetinin reisi olarak karşılanmıştır. Bu hükümet reisi, Ame-

Foster Dulles - Menderes

İki eski dost

rikaya, yardım mevzuunda müzakerede bulunmak üzere geliyordu. Hayati ihtiyaç,Amerikanın olmaktan ziyade Türkiyenindi. Gazetelerin ve umumî efkârın bütün hadiseler içinde en fazla alakayı bu ziyarete atfedeceğine inanmak için mutlaka bir Ajans temsilcis nin olmaması icap edecek kadar safdil bulunmak gerekir.

Adnan Menderesin seyahatinin muvaffakıyeti de, Anadou Ajansının iç politika pazarını kollamaktan, ona sermaye hazırlamaktan baş alıp Türk umumî efkârına lâyıkı veçhile belirtmediği sahada olmuştur. Yoksa iki alkış ve iki makalede değil,

Bilmek icap eder ki, Amerika, dünyanın diğer milletleri gibi Türkiyeye de yardımı kesmek yolundaydı, işe kısıntılardan başlamaya karar ver. mişti. Askerî yardım, ilk kalemde 100 milyon dolar azaltılacaktı. İktisadî yardıma da devam edilmiyecekti. Adnan Menderes Washington'da bu yardımlar kesildiği takdirde, Türkiyenin, Batı camiasının Rusyaya en yakın noktasında kuvvetli bir kale olarak kalmak imkânına sahip olmakta devam edemeyeceğini biç bir iltibasa meydan vermeyecek şekilde anlatmıştır. Bunu, esas itibarile, Amerikan devlet adamları da bilmiyor değillerdi. Fakat her şeyi, en açık şekilde izah etmek gerekiyordu.

Adnan Menderesin daveti, çoktandır düşünülüyordu. Ancak Türkiye seçimlerin arefesindeydi. Bunların neticesini beklemek, ondan sonra müzakerelere girişmek icap ediyordu. Türkiyeye iktisadî yardım, Amerikan Devletinin hibe veya borç vermesinden ziyade hususî Amerikan sermayesinin akmasında görülüyordu. Ankarada Demokrat bir iktidar iş başında kaldığı takdirde, bu, güven içinde yapılabilirdi. Adnan Menderesin liberal ve realist iktisadî politikası takdir ediliyordu. Fakat Halk Partisi, tamamile yanlış bir taktik icabı, seçim kampanyası boyunca yabancı sermaye aleyhtarlığı yapmıştı. Hem de, soyleyenler söylediklerine inanmadıkları halde...

Demokrat Parti çok kuvvetli, bir ekseriyetle iş başında kaldıktan sonra, Türkiyeye yapılacak yardımın şekli görüsülebilirdi.

Görüşüldü.

Müzakerelerin neticesi hakkında şöyle demek kabildir: Amerikan askerî yardımı Türkiyeye devam edecek, hatta hızlandırılacaktır. Fakat bu, ilelebet devam edemez. Türkiye, kendi ekonomisini coğrafî durumunun ve tabiî politikasının icaplarına göre ayarlamak Zorundadır. Yani, Türkiyenin iktisadî potansiyali o hale gelsin ki «kendi ordusunun ve ekonomisinin ihtiyaçlarını kendi kaynaklasından sağlayabilsin». Bu, «müşterek menfaatin icabıdır. O halde, Amerikaya da bir vazife düşmektedir. Bu

Heyetimiz New - York Hava Meydanında «Elhamdülillah, sapasağlamız!»

«müşterek menfaat»ın resmî tebliğe girmesi, Türkiye hesabına başlı başına bir muvaffakiyettir ve Adnan Menderesin Amerikada elde ettiği en büyük başarıyı teşkil eder. Amerika, Türk yenin iktisaden kuvvetlenmesini «müşterek menfaate olarak telakki etmektedir.

Gerçi Amerika hükümeti, Kongreye danışmadan en küçük bir taahhüde bile girişemez. Ama, Amerikan devlet adamları, bu hususta şahsen taahhüde girmişlerdir. Türkiyeye iktisadi yardım devam edecektir. Fakat bilhassa Amerikan sermayesi memleketimizin kalkınması gayretlerine daha büyük hacimde iştirak edecektir.

Amerika para olarak fazla bir şey vermek niyetinde değildir. Bizim kendi gayretlerimize, destek olacaktır.

İki harpten sonra Almanya, aynı yoldan kalkınmıştır.

Amerikada bu müzakereler olup biterken Türkiye Hariciye Vekili Bay ve Bayan Köprülü Ankarada bulunuyorlardı.

Pakistan Başvekili Ankarada

Dünyanin en genç başvekillerinden biri, hüküm etim izin resmî davetlisi olarak memleketimizde bulunuyor. Bu, Pakistan Başvekili Mehmed Alidir. Mehmed Ali han 45 yaşındadır. Kendisine refikası ve iki oğlu da refakat ediyor.

76 milyonluk bir kitlenin mukadderatını elinde tutan 45 yaşındaki bu genç adam 17 Nisan 1953 tarihinde Pakistan devletinin reisi Gulam Mehmet tarafından başvekilliğe getirildiği zaman memleketini Washingtonda temsil etmekteydi.

Mehmed Ali 1909'da Doğu Pakistan'ın Boğra kasabasında tanınmış bir ailenin oğlu olarak doğmuştu. Büyükbabası Bengal'in Siyâset havatında mevcudiyetini hissettirmiş bir şahıstı.

Mehmed Ali siyâsete erken atıldı. Bulunduğu bölgenin idârî mekanizmasında bir müddet vazife gördükten sonra 1943'de Bengal Teşrîî Meclisine âzâ intihan olundu. Üc sene sonra Bengal Hükümetinin Mâliye ve Sağlık Bakanı oldu. Bakan olarak kaldığı müddetçe memleketin içtimai kalkınmasına ön ayak olmuştu. Zamanında Kalküta'da bir hastahane simdi Hindistan hudutlan dahilinde kalan bir şehir, Dakka'da bir Tıp Koleii ve Doğu Bengal'de bir verem sanatoryomu meydana getirildi.

1947 Ağustosunda Pakistan kurulduğu zaman Anayasa Meclisine seçil. mis ve kısa bir müddet sonra da büyük elçi olarak Pakistan'ı Birmanya'da temsil etmişti, 1949'da aynı sıfatla Kanada'ya; 1952'de Amerika Birleşik Devletlerine tâyin olundu.

1 Mayıs 1954'de, yan Başbakanlığa geldikten henüz bir sene sonra radyodan milletine hitap eden Mehmed Ali:

«— Allahın ve sizin yardımınızla memleketin durumu tamamiyle değişmistir» dedi.

Mehmed Ali han, iç durumdan bahsediyordu. Fakat memleketinin dış politikası da yeni bir veçhe almış ve Türkiye - Pakistan paktının imzasile bu 76 milyonluk kitle Batı blokuna dahil olmuştur.

Ankarada Pakistanlı misafirlerle görüşmeler, su satırlar yazıldığı sırada devam ediyor. Başvekil Adnan Menderes Amerikadaki temasları hakkında Pakistanlı meslekdasına izahat vermiştir. Pakistan ile Türkiye arasındaki münasebetlerin Washingtonda müzakere konusu olduğu bilinmektedir.

YURTTA OLUP BİTENLER

Vaktile Ankara Diye Mamur Bir Başkent Vardı..

Binlerce, on binlerce, yüz binlerce Ankaralı, seneler var ki, günde üç öğün yemek yediği gibi günde üç defa bir «eli sopalı adam»ı hasretle anıyor.

Yalnız Ankaralılar değil, Hükümet merkezine ayak basan her şahıs, şöyle bir etrafına bakınınca :

«— Ah, diyor.. Allah gani gani rahmet eylesin!»

«Eli sopalı adam» lar, umumiyetle, rahmet okunarak anılmazlar.

Fakat, bahis mevzuu olan, Nevzat Tandoğan'dır, Siz, ona rahmet okutanların, şehri ne hale soktuğunu düşününüz!

Ankara bir başı boşluk, düzensizlik, intizamsızlık, lâubalilik şehridir. Caddeleri asfaltlır, kaldırımları toprak. Tozdan geçilmez. O, bir zamanlar İstanbul'a numune olan esnaf kontrolü, otobüs intizamı, taksi seyrüseferi, sulama, temizlik, hepsi hepsi tarihe karışmıştır. Demokrasi memlekete geldiğinden beri herkes istediğini yapar. Vatandaş hürriyetine, böylesine «itaat» edildiği bir başka şehir daha dünyada mevcut değildir. Vatandaş, isterse Kızılay Parkının önünde -şehrin göbeği- kaldırıma gazete kâğıtları yayar ve üzerinde domates satar. Bu hâdise, aynen cereyan etmiştir.

Şoför vatandaş, taksisinin bayrağını indirmeyi çoktan unutmuştur.

Esnaf vatandaş Ulus Meydanında, şişelerini arabaya, fındık fıstığı sepete koyar ve en kalabalık saatlerde «gazoz, eğlencelik» satar.

Otobüsler istedikleri zaman kalkar, halk günün her saatinde kuyruk olup bekler de, bekler.

Çarşaflı kadınlar, eşekli köylüler, poturlu erkekler hep «millî irade» dir diye müsamaha görür. O güzelim parklarda, ameleler yan gelip öğlen uykusuna yatarlar. Gençlik Parkının havuzu öylesine pistir ki, bakanın midesi bulanır.

Hangi birini saymalı, derdin hangisinden dert yanmalı? Yobazlar koca Ankara şehrini bir açık hava camii haline getirmişlerdir.

Sokaklar bakım görmez, tamir görmez, inşa edilmez.

Ankarada bir Belediye olduğuna inanmak için bin şahit, ister. O şahitler de bulunsa, Allah inandırsın, bir mahkeme onların hepsini yalancı şahitlikten mahkûm eder.

Durunuz! B r Belediye vardır, zira bir Belediye Mecmuası çıkar.

Onun da Eylül sayısı, Mayısta intişar etmiştir!..

Zavallı Ankara! Zavallı Ankara!

Bütün bunlara sebep, partizan Belediye Reislerinin bir garip belediyecilik anlayışıdır. Bir garip Belediyecilik ve bir garip Demokrasi anlayışı!

Hikâye şudur: Her vatandaş, bir rey sahibidir. Eğer onu sıkmazsak üzmezsek, kontrol etmez, istediğini yapmasına müsaade verirsek, o da mukabilinde reyini bize verir. Şoförler varsın, saatlerini indirmesinler; varsın esnaf, kontrole tâbi tutulmasın; adam, canı nerede isterse orada domates satsın; namazına karışmayalım, çarşafına karışmayalım, eşeğine karışmayalım. Yaşasın Hürriyet! Tek, seçim zamanı gelip çattı mı, reyini bizden esirgemesin...

Bu zihniyetin Belediyecilikle de, Demokrasiyle de uzaktan yakından alâkalı bulunmadığı aşikârdir. Şehir halkı bir küldür; onu, heyeti umumiyesile memnun etmek gerekir. Yoksa, delik deşik asfalt üzerinde sekmekten makas dayandıramayan şoför, kendisini kontrol etmiyor diye Belediyeye ısınmaz. Nihayet o da vatandaştır ve akşam, eve dönerken, kendisi gibi kontrolsüz manavda aldatıldığı zaman aynı Belediyeye söylenir. O manav da, otomobile bindiğinde şoför kendisinden faz la para alınca Belediyeyi kabahatli bulur. Şehrin pisliği, intizamsızlığı, çeşitli lâubalilikler herkesi Belediyenin aleyhine çevirir.

Ne var ki, birisine ceza yazdınız mı, demokrasi var ya, gidiyor Devletin büyüklerinden şuna veya buna şikâyet ediyor. İşportacıyı kovalamışsınız. Vay, vatandaşın ekmeğile nasıl oynarsın? Şoföre ceza yazmışsınız. Vay, vatandaşı nasıl cezalandırabilirsin? Eşeğile Büyük Millet Meclisinin önünden yukarı doğru çıkan köylüyü çevirmişsiniz. Vay, insan haklarını nasıl ayaklar altına alabilirsiniz?

Yukardan bir emir!

Ve işportacı yerinde kalır, şoför dolmuş'u gene fazla paraya yapar, köylü eşeğinin sırtında yoluna devanı eder.

Sonra da bunun adı, Demokrasi'dir..

Şehrin ortasında namaz kılanlar
Allah kabul etsin ama, yeri mi ya?,..

Türbe önünde çarşaflı
Elveda İnkılâp

Banka ve Gazozcu
Dam üstünde saksağan

Caddede uyuyan hamal
İyi rüyalar

1954 de Ulus Meydanı
Nevzat Tandoğan nasıl rahmetle anılmaz?

Bir damla

Suçlu! Ayağa kalk!

— *Adın ne?*
— *Kırşehir!*
— *Babanın adı?*
— *Türkiye.*
— *Kaç yaşındasın?*
— *Dört yüz.*
—*Evli misin?*
— *Evet. C. M. P. ile evlendim.*
— *Çocuğun var mı?*
— *2 Mayısta beş tane oğlum oldu*

— *Yaz kızım. Gereği düşünüldü: "D. P. ile evlenmesi lâzım iken C. M. P. yi alarak Türk demokrasisine aykırı hareket eden. Türkiye oğlu Kırşehirin Kaza'ya uğratılmasına, temyizi kabil olmamak üzere, kin birliği ile karar verildi!.*

Bedîî FAİK

İdare

Üç seçim bir arada

Hükümet «bir şeyler düşünülmekte olduğu» mucip sebebile Meclisten Belediye seçimi kanununda değişiklik yapan lâyihanın «durdurulması»nı istediği zaman mebusların teklifi komisyonlardaki «tur»unu tamamlamış, pişmiş, bir kotarılması kalmıştı.

Belediye seçimi kanunu, hemen hiç kimseyi memnun bırakmıyordu. Ansaklıkları vardı, eksiklikleri vardı, üzerinde durulması gereken noktaları vardı.

Fakat hiç kimse, belediye seçimi kanunu ile beraber İl Genel Meclisleri ve Muhtar seçimi kanununun da ele alınmasının düşünüldüğünü, hattâ daha da ileri gidilerek bu kanunlarda «gerekli» tâdillerden sonra her üç seçimin birden aynı günde yapılmasının, Demokrat Partinin bazı çevrelerince «muteber fikir» olarak ileri sürüldüğünü bilmiyordu.

Ara seçimlerinin, Meclislerin muvazenesinde bir değişiklik yapmasa bile, demokratik memleketlerde lüzumuna herkes inanmaktadır. Bunun bir çok faydası vardır ve faydalarının en büyüğü, iktidarı elinde tutan partiyedir. Bu suretle memleketin bir çok noktasının, bizim sevilen tâbirimizle «nabzı yoklanır», Büyük seçimlerden beri seçmenlerde ne gibi tahavvül olduğu anlaşılır, partiler ona göre tedbir alır. Yoksa, üç veya beş mebusla ekseriyetin değişeceği Meclisler, dünyada pek sık teşekkül etmez.

Buna mukabil, her seçim gibi ara seçimlerinin de bir masrafı mucip olması tabiidir.

Bizde bir usul teessüs etmiş bulunuyor: Mademki ara seçimleri Meclisin teşekkülünde bir rol oynamayacak, yapmayalım! Bu suretle, para da tasarruf etmiş oluruz.

Tabii, Genel seçimleri de yapmamak, böylece daha da büyük tasarruflar sağlamak neden akla gelmez, bilinmez...

Şimdi, iktidar çevresinde bir temayül, bir taşla üç kuş vurmayı ve Belediye, İl Genel Meclisleri ve Muhtar seçimlerini aynı günde yapmayı telkin etmektedir. Belediye seçimleri Eylülde yapılacaktı. Fakat bunların tehiri ve muhtemelen Ekimde her üç seçimin birden yapılması kuvvetle muhtemeldir.

AKİS, geçen sayısında, Belediye seçimi kanununda yapılacak başlıca değişikliğin Asılılarla Yedeklerin ayrı listeler halinde seçilmesini temin edecek tadil olduğunu bildirmişti. Bu fikir, Demokrat Parti içinde kuvvetli bir ekseriyet tarafından desteklenmektedir ve öğrendiğimize göre Hükûmet teklifi, olarak Meclise gelmesi muhakkaktır.

Buna mukabil, «Bir taşla üç kuş» prensibi henüz kuvveden fiile geçmemişfr, fakat o yolda ilerledektedir. Tezin müdafileri Amerikada da bir çok seçimin aynı günde, beraberce yapıldığını hatırlatmakta ve bunda demokrasiye aykırı taraf bulunmadığını ifade etmektedirler. Mucip sebep olarak ta, yapılacak tasarruf üzerinde durulmaktadır.

Yalnız unutulan cihet, Amerikada ve bizde bu seçimlerin usulü ve cereyan tarzı arasında büyük farkların mevcudiyetidir.

Hakikat şudur ki Demokrat Parti dört senelik devre içinde her türlü etek çekmesinden azade olarak, bütün Meclislerde ekseriyeti elinde bulundurarak, kısaca gürültüsüz patırdısız... ve imkân nisbetinde muhalefetsiz işleri tedvir etmek azmindedir.

Partinin bazı çevrelerine «Dört senede bir defa dayaksız, tazyiksiz hilesiz seçim yaptın mı, işte Demokrasinin de bütün icabını yerine getirdin, gitti» zihniyeti hâkim bulunmaktadır ve pek yalanda bu zihniyetin meyvalarına intizar etmek lâzımdır.

AKİS

Hoşunuza gittiyse hemen

Abone olunuz

Gamsız Teyzenin Maceraları

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Fransa

Hindicini belâsı

Hindiçinide Dien Bien.Fu düştükten sonra Fransızların elinde kalan Kızıl nehir deltasının mukadderatı bahis "konusu oldu Burası müdafaa edilecek miydi? Edilebilecek miydi?

Cenevre konferansında komünistlerle girişilen müzakerede elde bulunan kozlardan en mühimmi, hattâ tek kıymetli koz kaybedilmiş bulunuyordu Amerikanın Hindiçinıye müdahalesi ihtimali yazıflamış, uzaklaşmıştı Amerika, Hindiçinıye müdahale için ileri sürdüğü şartlardan hiçbirının tahakkukunu görmemişti. Şimdi, daha ziyade Vietnam'da bir mütareke hattının tesis ve bir ateş kes emri temeni için çalışılıyordu

Fâkat, Cenevre muzakereleri uzaya dursun, Vietnam'da Dien Bien Fu yu düşürdükten sonra boş kalan General Giap kuvvetleri şimdi tehd âmiz bir şekilde deltaya doğru yönelmişlerdi Delta, Kuzey Vietnam'da elde kalan son bölge, tutulacak, müdafaa edilecek miydi? Nasıl?

Fransız hükumeti durumu incelemek üzere Genel Kurmay Başkanı Genaral Ely ile General Salsn'ı Hindiçinıye gönderdi Esasen Dien Bien.Funun sukutundan sonra, bu işten mesul olan bazı kimselerin bulunduğu yolunda sölentiler de vardı General Ely heyeti hem bu söylentilere son verebilecek tedbirler hakkında, hem de askerî duruma dair bir rapor verecekti

Heyet işini bitirip Hindiçinıden döndü ve raporunu takdim etti Bu rapor büyük bir gizlilik içinde incelenıyor ve muhtevasından pek mahdut kimseler haberdar bulunuyordu

Tam bu sırada, hükümetin emrile Express gazetesinin kapatıldığı ve satısa çıkarılan nüshalarının da toplattırıldığı haberi yayıldı. Hükümet, Express'i askerî sırları ifşa etmek suçuyla ıtham ediyordu

Bunun la beraber pek çok Fransızın gazatenın bu nüshasını okuduğu, ılk gün gormemiş olsa bile, sonradan el" den ele geçen nüshalarından birine göz attığı şüphesizdir Biz de, toplattırılan bu nushanın ihtıva ettiği "ifşaatı" sonradan bir İsviçre gazetesinde gördük Express o gün General Ely heyetının hükumete vermiş olduğu raporun tam metnını neşretmekte ıdı

Karanlık bir tablo

Gazete toplattırıladursun, bu çok gızlı raporu sızdıran hakkında da takibata girişildi Fakat bu kimsenin hüvıyeti açıklanmadı. "x hakkında takıbat diye, gazetelere aksetti Belkı bu "x" remzi yerinde olacaktır

Fakat, herkes anlamış bulunuyor bu "x" bizzat ortak devletler işlerini tedvire memur vekil M Jacquet'dir Jacquet, ifşaattan az sonra ıstıfa etmek suretiyle umumî ıntıbaın haklı olduğunu meydana koymuş ise de diğer bir mesele yaratmaktan da halı kalmamıştır

Zira, Express gazetesi basıldığı zaman Jacquet'e aıt bir mektup bulunmuş ve bu mektuptan mevzuubahis makalenın bizzat Jacquet'ın sansüründen geçmiş ve neşrıne cevaz verılmış olduğu anlaşılmıştır

Jacquet durumu bu suretle aydın-

ENTEGRASYON

Mücahid Topalak

Başvekil Adnan Menderes, Amerikaya seyahatı sırasında evvelâ Akropolis adlı Yunan gazetesının Nevyork muhabırıne verdiği beyanatla, sonra da Amerikalı dış politika yazarlarıyle yaptığı görüşmede, Balkan Paktının ittifaka kalbedilmesi teşebbusiyle Trieste meselesinin ihtilâfından hasıl olan karışık durumu aydınlatmış ve hattâ meseleye bir istikamet de vermiştir

Menderesını, hâdisede duşünce ve kanaatlerını açıklamasından evvel, Yunan Başvekılı Papagps'un New York Times gazetesine bu konuda verdiği beyanat münakaşa edılıyordu. Papagos, Romanın bu ittifak teşebbüsü karşısında serdettiği ihtiyatî kayıtlar ve gerekırse Nato konseyınde Vetosunu kullanacağını ıhsas eden beyanatlarına karşı, Atlantık üyesi olan Türkıye ve Yunanıstanın, bu pakta dahil bulunmayan Yugoslavya ile bir ittifak akdetmelerinde hıç bir hukukî mânı bulunmadığını ıddıa etmişti

Romanın meramı, İtalya ile Yugoslavya arasındaki Trieste meselesi halledılmeden Balkan Paktının ittifaka kalbi cihetine gıdılmemesi ıdı.

Papagos ise, İtalyanın ıtırazda endişelerını sırf Balkan Paktı aktilerinin hukukı vecibeleri bakımından ele alıyor ve Türkıye ile Yunanıstanın Yugoslavyaya bir ittifakla bağlanmalarında mahzur bulunmadığını, belirtiyordu

Adnan Menderes, yukarıda zikredilen beyanatlarıyle, davayı bütün veçheleriyle ele almış ve prensip — vakıa — usul sırasını takip ederek neticeye erişmiştir,

Menderese göre, Turkıye, Yunanıstan ve Yugoslavya arasındakı Ankara paktını bir ittifaka kalbetmekte hıç bir hukukî mahzur yoktur Şu kadar kı, Turkıye ve Yunanıstan Atlantık Paktı muvacehesındekı vecibelerını yalnız hukukı bakımdan mütalâa etmemekte ve fakat aynı zamanda bu camianın ahengine halel getırmemeyı, aksıne, bu ahengi daha mukemmel kılmayı da vecibe saymaktadırlar. O halde, Türkıye ve Yunanıstan Atlantık muttefikleri olan İtalyanın görüş ve ıddıası üzerinde dıkkatle duracaklardır Dâva Trieste davasıdır Bu dâvanın, Atlantık savunmasının sağ cenahını temınat altına alacak olan Balkan İttıfakının ehemmıyetı yanında ölçüsu ne olabılır? Atlantık savunmasını tamamlamak gıbı yalnız Balkan Paktı memleketlerı için değil fakat aynı zamanda bütun Atlantık camıası için hayatî mahıvetı haız olan, böyle bir teşebbüsun, nısbeten ehemmıyetsız dıger bir dâvanın halline talık edilemıyeceği şüphesızdır O halde esas ıtıbarıyle, Balkan Paktının ittifaka kalbı ıcın Trieste meselesının halledılmes. beklenmıyecektir. Beklenmıyecektir, çunkü Menderes'ın kanaatıne gore, durum Trieste işının halledılmesıyle Balkan İttıfakına yol açılabileceğını değil, tam tersıne, Balkan ittfakının Trieste ıhtilâfının hallıne müsait zemın hazırlayacağını gostermektedır

Başvekıl Adnan Menderes, Akropolıs'e verdiği bevanatta meseleyı bu suretle vazettıkten sonra, bu yolda takıp edilecek usul hakkında da fikrı vermış bulunuyor Menderes "bu ittıfakı, daha evvel tarafımızdan akdedılmış ittıfakların heyetı umumıyesı ile ahenklı surette mezcetmeğe çalışacağız" demek suretıyle yapılacak ış hakkındakı ılk ışareti yermıstir Bu fikrı, daha sonra dış politika yazarlarıyle konuşurken genışletecektir

Fılhakıka, Türkıye ve Yunanıstanın Atlantık Paktı üyesi olmaları, buna mukabıl Yugoslavyanın bu patka dahil bulunmayışı ve pakta gırmek ıstemeyışı karşısında bazı teknık güçlükler de çıkabılır Meselâ bir tecavüz halında, dığer Nato devletlerının de müdafaaya ıştırakleri bahis mevzuu olmak suretıyle böyle bir güçlüğun zuhuru varıddır

Burada yapılacak ış, bazı söylentıler hılâfına, Yugoslavyayı Atlantık Paktına ıştırak ettırmenın çarelerını aramak değıldır. Yapılacak ış, Balkan İttıfakını Nato ile mafsallandırmak, Adnan Menderes'ın tâbırıyle ıkı pakt ve ittıfak arasında bır entegrasyon'un nasıl tahakkuk ettırılebileceğını araştırmaktır

Menderes bu mütalaa sılsılesıyle, yalnız Balkan Paktı ve Trieste'nın ıhtilâfından hâsıl olan durumu aydınlatmak ve hattâ bu suretle ihtilâfın halli ıçın ılgılılerın gerekli teşebbüsleri tacil etmekle kalmamış, fakat aynı zamanda Balkan ittıfakı ve Atlantık paktı arasındakı münasebetlerın ıstıkbalını de göstermiştir Entegrasyon

Mareşal Juin

Askerlerin en «antika»» si

landıktan sonra diğer taraftan bir meçhul daha açılmakta idi O da sabık Ortak devletler vekilini istihlâf edecek "yürekli" bir adam bulmaktı. İlk namzet şahsî cesaret göstermekle beraber siyasî dostlarının kendisini desteklemediği mucip sebebiyle çekildi

Nihayet bu mühim iş, her zaman olduğu gibi bir Dupont'a yüklendi

Fakat, İsviçre gazetesinin iktibas ettiği metinden anlaşılan şudur ki General Ely ve General Salan Hindıçindeki durumu çok karanlık görüyorlar

Rapora göre, bugüne kadar "Vietnam Ordusu" diye anılan yerli ordu mevcut değildir. Böyle bir kuvvet yoktur ve bu gidişle hiçbir zaman mevcut olmıyacaktır

Halbuki Fransızlar, Hindıçininin müdafaası için tensik edilmekte olan ve ileride daha da genişletileceği bildirilen bu yerli kuvvetlere istinat ediyorlardı. General Ely ise, "bu işte çok acele edilmiş ve derme çatma bir şey vücuda getirilmiş, bunun en küçük bir kıymeti harbiyesi yoktur" diyor

General Ely, deltanın müdafaası bahsinde de bedbin. "Bu müdafaa ancak şu suretle mumkun olur diyor "Kısmî seberberlik ve dört hafta içinde Hindıçinıye takviye gönderilmesi"

Haberin Fransada bomba gibi patladığı şüphesiz

Bir adam aranıyor

İsmine izafe edilen meşhur plânı ile Hindıçini durumunu bugünkü noktaya getirmenin çarelerini bulmuş olan General Navarre'ın Ely raporunda ismi sarahaten zikredilmiyor, fakat Hindıcinde bütün askerî ve idarî, salâhiyetleri aynı zamanda deruhte edebilecek kuvvetli bir adamın iş başına getirilmesi lüzumu üzerinde ısrar ediliyor. Bu yolda da bir telkin var. Bu adam Mareşal Juin olabilir, deniyor

Bu Juin ismi, son zamanlarda bir çok hâdiselere karıştı. Senelerce Atlantik Paktı Orta Avrupa kesimi başkumandanlığını ifa ettikten sonra ve ifaya devam ettiği bir sırada bu savunma sisteminin Avrupadaki esasını teşkil edecek olan "Avrupa Ordusu" tasarısına muahif olduğunu söylediği için Fransa Hükümeti tarafından bütün vazifelerinden uzaklaştırılan ve fakat yine Atlantik Paktı Orta Avrupa Kesim Başkumandanı kalan Mareşal Juin'in ismi son zamanların büyük paradokslarından birini hatırlatmaktan hali kalmıyor

İşbu Mareşal Juin, Hindıcin de tasarlanan bu salâhiyeti vâsıalı vazifeyi büyük gürültü ile reddedip "bugünkü durum içinde Hindıcimde hiç bir vazife kabul eldemiyeceğini" söyleyince iş yine bizzat raporu hazırlamış olan General Ely'nin üzerine yıkıldı Raporun hazırlanmasına yardım etmiş olan General Salan da muavinliğe "buyurun Hindıçiniye!.. Yakından tetkik etmiş olduğunuz ve feci olduğunu söylediğiniz durumu sizden başkası halledecek değil ya..." der gibi

Hindıçinide bugünkü duruma bakıp da Fransanın munhasıran askerî durum ve Hindıcini meseleleriyle uğraşan bir memleket olduğu sanılmasın. Fransa sosyal dâvalarla da meşgul Daha geçen gün ayan meclisinde (cumhuriyet konseyi) alkolizmin tahribatı ve buna karşı alınması gereken tedbirler müzakere edilıyordu

Fransa büyük şarap müstahsili olduğu kadar büyük şarap müstehliki bir memlekettir. Yaptıkları şarapları satmak mı? içmek mi lâzım geldiği meselesi Fransızların dramıdır âdeta Bunun gibi, tahribatı aşikâr olan alkolizm ile mücadele etmenin en büyük gelir menbaı olan şarapçılığa büyük bir darbe olacağını bilen Fransada kârukesp mülâhazasiyle ahlâk ve sıhhat mülâhazası arasında bir mucadele vardır. Bu mücadele zaman zaman Meclise akseder ve alkol, bilhassa şarap istihlâkinin hangi ölçülerde zararlı, hangi ölçülerde faydalı, ne dereceye kadar ne gibi vasıtalarla men'i veya kontrolü mümkün olduğuna dair muhtelif hatipler söz alır. Yine böyle günlerden biri idi Bir hatip ciddiyetle söze başladı

— Son zamanlarda fareler üzerinde yapılan tecrube ve muşahedeler, şarabın zehirleyici tesirini ortaya koymuştur

Diğer bir hatip Miktar meselesi Miktar nedir?

İlk hatip — Meselâ günde bir buçuk litre şarap

Müteaddit sesler — Fare başına mı?

Ve muzakere devam etti

Pakistan

Doğu Pakistan hâdiseleri

Bir anlaşma ile bağlı bulunduğumuz Pakistanın değerli Başvekili Mehmet Ali, Türk idarecileriyle temasa gelmek ve karşılıklı menfaatleri ilgilendiren meseleler üzerinde görüş teatisinde bulunmak üzere memleke

M. Jacquet Hindıcinide

Artık mektup yazmaya tövbeli

tımıze gelirken dost Pakıstan, ıstıkâl tarihinin en muhataralı hâdisesini yaşamaktadır.

Musluman memleketin her tarafın da bayram namazında milyonlarca mümin el açıp Pakıstanın birlığine dua etmışlerdır Bızım de bu duaya âmin dememizden tabiî bir şey olamaz, "Allah Pakıstanın birlığını korusun Amın ..".

Lâkin hangı birlığı? Dualarımızın kabulü ıçın ne istedığımızı ıyice bilmelıyız Pakıstanda teessüs etmış bir birlık var mıdır? Bir birlık faktörü, mıllet denen müessesenin parçalarını birbirine rapteden bir harç, bir müşterek ölçü mevcut mudur? Mevcut Muslümanlık.

Pakıstan, **1947** de yeni ve müstakil bir musluman devlet olarak ortaya çıkarken, yirmınci asrın ortasında devlet tecrübelerının girışılebılecek olan en gücünü denemektedir. Öyle bir devlet kı, dil, kültür, ve hayat tarzında aralarında esaslı hıç bir ıştırak ve rabıta mevcut olmıyan ve bu rabıtayı yalnız ıslâmıyette bulan çeşıtlı camialardan müteşekkıl. Yine öyle bir devlet bir parçası dıger parçasından 1200 kilometre uzakta ve arada şimdılık pek de dost sayılamıyan dığer bir memleketin, Hındın toprakları uzanmakta

İtiraf etmek gerekir kı, bu zaman da, bu devlet tecrübesi, manevî ölçüsü bakımından da coğrafî mutalaları bakurundan da, bir cesareti medeniye, bir cesareti dıniye, kısacası bir ıman kuvveti gösterişidir

Birbirlerini anlamıyan müslümanlar

Pakıstanın bugunkü durumundan elbette kı Pakıstan idarecileri mesul değıldır Bu, bir tarihî veritenin eseridir Pakıstanda bugün en azdan dört ayrı dil konuşuluyor ve buna muvazı olarak yine en azdan o kadar ayrılık ceryanı, o kadar mahallî görüş, ıddıa ve metalıbe var Umumiyetle Pencap'da, ordu dılı konuşulur. Sınd de oturanların yine bu bölgenin adın. taşıyan bir dılleri var. Pakıstanın Efganıstanla olan hududu boyunca bir bölge uzanıyor k , bu dağlık arazide oturan cengâver halkın menşe.eri de değışık olduğu gıbı dıller: de ayrı Puşta dılı

Nihayet Doğu Pakıstan dıye adlandırılan Doğu Bengalın ayrı dılı de yine bölgenin adını taşıyor

Pakıstan Kurucu Mecılsi 948 de Ordu dılının resmî dıl olarak kabulü ne karar verdığı zaman Doğu Pakıstanda heyecan uyanmış ve bılhassa talebe, profesör ve umumiyetle münevver, zümre bu kararı protesto etmıştı

Şimdıkı durum

Umumi nüfusunun yüzde 56 sını teşkil eden Doğu Pakıstan halkı arasında merkezî hükümete, karşı yönel tılen tenkıdler, son seçımlerde ıhtılâfın tam mânasıyle ortaya çıkmasına yol açtı

Bılındığı gıbı, Pakıstanın mustakı. bir devlet halıne gelmesinde başlıca rol oynayan "Müsluman Bırlığı" Partısı merkezi hükümete hâkımdır Dıger eyaletlerde de bu partı, ıktıdardadır Doğu Pakıstana gelince, burada geçen mart ılk defa olarak yapılan seçımlerde merkezî hükümetın bütün gayretlerıne rağmen "Müslüman Bırlığı" büyük bir hezımete uğradı. Müslüman birlıginin karşısına beş partının teşkil ettığı bir koalisyon halında çıkan "Birleşık Cephe" adlı muhalefet, seçımleri hıçbır şüpheye mahal vermeyecek bır çoğunlukla kazandı Eyalet hükümetı el değıştırdı ve «Birleşık Cephe Lıderı" Fazlul Hak Başvekil oldu

Ne ıstiyorlardı?

Doğu Bengal hayat seviyesinin çok düşük olduğu kalabalık bir memlekettir. Hoşnutsuzluk vardır. Merkezî hükümetın vaıdlerin tutmadığına, do

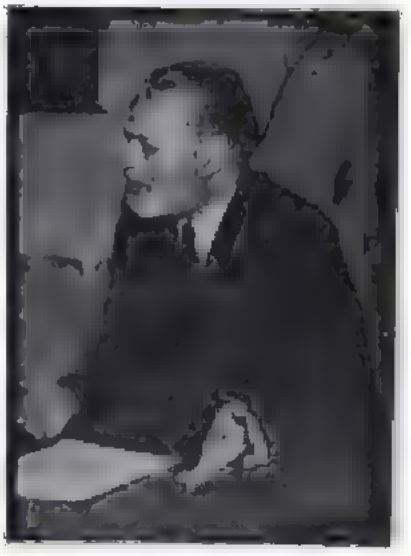

Zafirullah Han

Batıya yaklaşan Doğulu

ğu Pakıstana ıkıncı derecede bir eyalet muamelesi yaptığına dair umumî bir ıntıba hâkımdır Bengal dılının resmî lısan olarak kabul edılmesın", ısteyen bir cereyan ve yine "Birleşık Cephe" nın bazı partıleri arasında hükümetın dış politikasını tenkıd eden dıger bir cereyan vardır

Fazlul Hak Başvekil olunca, Doğu Pakıstanın merkezî hükümetten ayrı olarak bir "Harıcıye Vekâleti" ıhdas ettığıne dair şayialar çıktı Akabınde tekzıp ed.ldı Fakat bu kadarı dahı, ışlerın pek yolunda gıtmedığını anlatmaya kâfi gelmıştı Nitekım çok geçmeden Dacca'da jüt endüstrısı merkezınde bir karışıklık çıktı. Yüzlerce kışı bırden oldu

Karaşı "Komünist parmağı..." dıye haykırıyordu Bunda bir hakıkat hıs sesi vardı Fakat nüfusun yüzde 56 sını temsil eden bir hukumetın mevcudiyetını ve metalıbelerını bılmemezlık gıbı bir gaflet de vardı

Fazlul Hak, Karaşıde yeni anayasayi hazırlamakla meşgul bulunan Kurucu Mecliste ve Pakıstanın mukadderatına hâkım bulunan merkezî hükümette bu yüzde 56 nısbetınde yer ve rey sahıbi olmak ıstıyordu

Bu talep esas ıtıbarıyle haklı bir taleptır

Fazlul Hak Karaşıde

Doğu Pakıstan Başvekılı Fazlul Hak, Karaşıye celbedilerek kendısıyle görüşuldü Başvekıl Mehmet Alı ile Fazlul Hak arasında bır hafta devam eden bu görüşmelerde, Doğu pakıstan devlet adamına, Kutucu Meclısin anayasayı hazırlamış olduğu ve şımdı son rotuşların yapıldığı, bu sırada meclısı dağıtmanın mumkün ve uygun olmayacağı anlatıldı. Anayasanın ılânından sonra umumî seçımlere gıtmek vaıdınde ve dıger açıklanmıyan vaıdlerde bulunuldu, fakat görüşmelerde netıce alınamadı Fazlul Hak Doğu Pakıstana dönerken Başvekıl Mehmet Alı söylediği bir nutukta durumu açıkladı.

"Fazlul Hak, nıhaî gayesinin Doğu Pakıstanı ıstıklâle kavuşturmak olduğunu söylemıştır"

Başvekıl Mehmet Alı ılâve edıyordu .

"Fazlul Hak'ın Pakıstanın birlığıne ıhanet ettığını tarıh yazacaktır,"

Bu bir parola ıdı Bu nutukla beraber, Doğu Pakıstan hükümetının ış başından uzaklaştırıldığı ve bütün salâhıyetlerın merkezden gönderılen bır valiye tevdi edıldığ. bıldırıldı. Fazlul Hak evinde göz altı ed.ldı

Merkezî hükümet, meseleyı zora baş vurmak suretıyle halledıyordu

Şimdı Doğu Pakıstanda yine yer yer karışıklıklar vuku bulmakta ve tevkıfat yapılmaktadır. Zora dayanan bu hal tarzı, müessir olacak mıdır? Olsa da olmasa da, bu mevcut hukukî meseleye tesir etmıyecektir Doğu Pakıstanın son seçımlerle yarattığı bu mesele olduğu gıbı ortadadır ve bunun arkasında hangi tehlıkenin gızlendığı de malûmdur Ayrıdık

Balkanlar

Bir İttifaka doğru

Mareşal Tıto'nun Yunanıstanda 2 haziranda başladığı görüşmeler 5 haziranda bır tebliğın yayınlanmasıyle son buldu

Tıto'nun Harıç ye Vekılı Koca Popoviç ile bırlıkte geçen nısan ayında Ankarayı Ziyareti sırasında Yugoslav Devlet Reısının Atınayı ziyaret edeceği bılınmekte ıdı. Bu temas, ıkı memleketi ılgılendiren meselelerin umumî surette gozden geçırılmesinden başka, bılhassa Türkiye, Yunanıstan ve Yugoslavya arasındakı Üçlü Balkan Paktını bır ıttıfaka kalbetmek hususunda kı çalışmalarla ılgılı bulunuyordu.

Nitekım neşredılen tebliğde de en

mühim kısım bu hususa ayrılmıştır

Üçlü Balkan Paktının ittifaka kalbedilmesi kararı, Tito'nün Ankarayı ziyareti sırasında alınmıştı

16 nisan 1954 tarihli tebliğde, Türkiye ile Yugoslavyanın, Yunan Hükümetiryn de tasvibiyle, bu paktı mantıkî neticesine erıştırmek kararını vermiş oldukları bildırılıyordu. Atına tebliği ise, bunun, Balkan Paktı âkıdı devletler Hariciye Vekıllerının gelecek toplantısında tahakkuk ettırileceğını kaydediyor.

Kısa bir mühlet

Ankara tebliği, "Yunanıstan Hükümetının de tam mutabakatı" ile ıbaresını ıhtıva etmiş olduğu gibi 5 hazıran tarıhlı Atına tebliği de "Türk Hükümetının de tam mutabakatını" kaydediyor Tebl.ğde, Ankara Paktının bir ittifaka kalbı kararından başka bir karar da var Bir Balkan İstişare Meclısının ıhdası. Bundan maksat ittifakın temsılî unsurlarını genişletmektir Bugünkü tasavvura göre, bu ıstişare meclısıne müsavi sayıda Türk, Yugoslav ve Yunan Mebusları ıştırak edecektir

Fakat mühim nokta, yine de bırıncı kararda, yanı gelecek Hariciye Vekılleri toplantısında paktın ittifaka kalbedilmesi kararında toplanıyor. Bu açıkça anlaşılıyor kı, Trieste meselesının halledılmesi için ilgililere verilen son ve kısa mühlettir.

Zıra bılındığı gibi, İtalya, Trieste ıhtılâfı devam ettığı muddetçe, Atlantık Paktı üyesi Turkiye ve Yunanıstanın Yugoslavya ile böyle bir ittifaka gırmelerını hoş karşılamamakta dır Halbukı Balkan Paktı âkıdı memleketlerın hıçbırı bu ittifakla Trieste meselesı arasında herhangı bır ırtibatı tanımak niyetinde değil. Yalnız, Atlantık camiası içinde ahengi bozmamak mülâhazasına da yer var Bu ıtıbarla, paktın ittifaka kalbine derhal tevessül olunalağı yerde bu kısa muhlet verilmiş bulunuyor

Trieste yeye hal çaresi

Balkan Paktı Âkidleri, müttefikler arasında ahengı bozmamak ıçın ellerinden geleni yapmışlardır Fakat bu tavizlerın, Balkanlarda bıran evvel bir tedafüi sistem kurmanın zarureti ile mahdut olduğu şüphesizdir

Bu vazıyet dahılinde, ılgılılerın kısa bir zamanda Trieste ışını hallet meleri gerekıyor Denecek kı 8 senedır halledılemıyen bır mesele bırkaç günde bir esasa bağlanabilir mı?

Evvelâ, Trieste ıhtılâfı 8 senelık bır ıhtılâf olduğu kadar, bu ıhtılâfı hal için sarfedılen gayret ve ılerı sürülen plânların ömrü de daha kısa değıldır

Son olarak Londrada bır yanda Amerıkalılar ve İngılızler, dığer yanda Yugoslavya olmak üzere bır muddet tır müzakerelerın cereyan ettığı ve bır hal tarzı tasarısı üzerinde haylı ılerlendığı bılınıyor. Bu gunlerde, bu müzakereler neticelerının bır teklif halınde Roma Hükümetine aksettırilmesi beklenmektedır Esasen Atına tebliğının neşredıldığı gün, Vaşıngtondakı Roma Büyük Elçısı nin Foster Dulles ile görüşmesını bu yolda ılk teşebbüslerden bırı saymak da mümkündür

Balkan Paktını ittifaka kalbetmek kararı, bu suretle Trieste meselesının halını de hızlandırmış olmaktadır Bu suretle, İtalya da pakta ıştırak ımkânını bıran evvel kazanmış olacaktır

Zıra, İtalya ile Yugoslavya tarihlerının hemen hıçbır "anında geçıneme mıslerse de, bugünkü konjonktürde anlaşmak mevkındedırler Her ıkı memleket de Batı camiasına mensup bulunuyor Dostları aynı, düşmanları aynıdır Menfaatleri de bırdır

Dahil olduk arı batı camiası ne kadar kuvvetlenırse, İtalya da, Yugoslavya da o kadar rahat nefes alabılecekler, huzur duyacaklardır

Buna mukabil, sekız seneden berı her rüzgârın tahrık etmiş olduğu mıllî hısler, halkın galeyanı anlaşma yolunu tıkayan başlıca mânıdır

Devlet adamlarının aklı selıme uyması, mılletlerı de aynı ıstıkamette sürüklerse bır netıce almak kabil olur

Dünyanın Bahsettiği Adam

Ho şi minh

Hem komünist, hem mıllıyetçı

Vietminh devletının kurucusu ve reısı olan Ho şi minh fılvakı şımdı Cenevrede de-ıldır, fakat onun şahsıyetı onlarca bın kılometre uzaktan bu tarıhî ve kritik konferansın havasına hâkımdır Ho şi minh'ın asıl ismi Nguyen van Thanak'dır. Bır arıstokrat aılede gelmedir ve 62 yıl önce Annam mıllıyetçılığının merkezi sayılan Ngheen eyaletinde doğmuştur. 17 yaşında evını terk eden Ho, bır Fransız gemısıne bınerek gurbete çıkmış ve bu andan ıtıbaren meslekten yetişme bır ıhtılâlcı olmuştur, Ho, yedı sene müddetle Amerıka, İngıltere ve Almanyada serserıyane bır hayat sürmüş ve bu arada mütemadıyen okumuş, bılhassa Karl Marks'ı hatmetmıştır. Ho, Fransızca, İngılızce, Çınce ve Rusca yı fevkalâde güzel konuşur, Almancayı da anlar. Daha sonraları Parıste yerleşen Ho, burada da muhtelif ışlere gırmış ve ünıversıteyı bıtırmıştır. Bu sırada yazmış olduğu "Annam halkının mazıdekı ve bugünkü durumu" ısımlı rısalesını bastırarak Clemenceau ya, Başkan Wılson'a ve LJovd George'a göndermıştır 34 yaşına gıren Ho, artık faal bır polıtıkacıdır. Bır Fransız sosyalıstı olarak, Marcel Cachın ile beraber çalışmış, 1920 yılında komünıst partısıne gırmış, 1923 de de Moskovaya gıtmıştır. Ho, 1925 yılında Kanton'da Borodine ile karşılaşmıştır, Bolşevık Borodine, Cınde komünızmı yaymak ıçın buraya gelmış bulunuyordu

Çan Kay Şek, 1927 de komünıstlerı ezdığı zaman Ho da Moskovaya gerı dönmüştür. Ho, bundan sonra Hındıçınının ıstıklâlı ıçın mücadeleye başlamış ve 930 da Hındıçınide komünıst partısının muhtelif gruplanını tesis etmiştır İkıncı dünya harbında, Asyadakı ıhtılâlcı ve mıllıyetçı hareketler ona büyük bır şans temin etmış, Japonların Hındıçınıye gırmelerı karşısında sılaha sarılarak hem Fransız "mustemlekecılığı" ne ve hem de Japon "faşızmı" ne karşı harekete geçmıştır. Japonların mağlûbıyetı üzerıne Ho şi minh 1945 te Vietminh devletını kurmuştur Onyedı ay müddetle Parıste Fransız devlet adamları ile Hındıcının ıstıklâlı İçin konuşmalar yapan Ho, bu konuşmalardan bir netıce elde edemeyınce memleketıne dönmüş ve Fransızlar ile savaşa gırışmıştır. Bu merhametsız mücadele yedı senedenberı devam etmektedır Eskı dostu olan Jean Saintennys bır defasında Ho şi minh ıçın şunları söylemıştır' "Derın kültürü, kıbarlığı, görünüşü, fevkalâde ırade kuvvetı, sabrı ve zekası, onu kendı mılletı arasında çok popüler yapmıştır. Fransanın bu ınsanı takdir edememesi teessüfe şayandır."

İKTİSADİ ve MALİ SAHADA

İktisadi Politika

Önümüzdeki dört seneye bakış

2 Mayıs seçimlerinde vatandaşın ıttı.aına arzolunan mesele.erden biri ıktısadî idi 4 senelik uzunca bir yatırım politıkasından sonra ticaret bı lançomuz gittikçe kabaran açık kaydet meğe başlamış ve bu husus muhalefet partıleri tarafından halka paramızın değerını kaybettığı, ithalâtçılarımızın ıhracatçı firmalara karşı taahhutlerını yerine getiremed.kleri, dolayısıyle mılletlerarası ış hayatında ıtıbarımızın düştuğü teması üzerinde iyice işlen mıştı Seçımlerden ezıcı bır ekseriyet temin ederek ıktıdara gelen Demokrat Partının elemanlarından teşekkül ede cek olan yenı hükümetın bu hususları nasıl cevaplandıracağı herkes tarafından dıkkatle ve sabırsızlıkla beklen mekte ıdı. Nıhayet Nıhayet 24 Mayıs pazartesi günü Hükümet Başkam Sayın Menderes beklenen ıcraat prog ramını okudu ve 1950 — 1954 ıktıdar devresındekı programın aynen takıp edileceğını soyledi. Bılındığı üzere geçen devredekı hükümet programı ıktısadî ve malî alanda şu hususları ıhtıva edıyordu

1 — Nüfusumuzun 4/5 inin ıştırak ve geçım.nı, ıhracatımızın temelını m.llî gelırımızın yarısından fazlasını teşkıl eden zıraate hususî bır önem vermek

2 - Memleketımızın ıktısaden teç hız edılmesını süratlendırmek ve bu nun ıçın de ımkânlarımızın azamısı hıs betınde ıktısadî ve malî kudretımızı yurt kalkınmasına tahsıs etmek, ısraftan ve kısır masraflardan sakın mak

3 — Osmanlı İmparatorluğu zamamında kapıtülâsyonlar ve ımtıyazlar, cumhurıyet devrınde aşırı devletçılık politıkası yüzünden sınmış ve durgun bır hale gelmış olan hususî teşebbüse çalışması ve gelişmesi ıçın hukukî ve fiılî emnıyet havasını temin ve memlekette mevcut sermaye ve tasarruf ların ıstıhsale akmasını teşvık etmek

4 — Yabancı sermaye ve teşebbüsünden kalkınmamızda ıst.fade edeb.lmek ıçın memlekette ıcap eden şartla rı haz.rlamak

5 — Âmme masraflarını azamı ıçtımaî fayda sağ.ayacak bir şekılde ayarlıyarak yatırımları arttırmak ve devlet gıderlerı ile gelırlerını bırbırıne uygun bır hale getırmek, bütçede muvazeneyı temin etmek

Demek oluyor kı anahatlarını yukarıda belırttığımız ekonomık ve mal lı politika önumüzdekı dört sene zarfında gene tatbık edılmekte devam e decektır. Geçen dört senelık tatbıkatı zarfında' bu politika, heyetı umumıyesıyle, ıktısadı hayatımızda kalkınmaya tavsıf edılecek kadar iyi semereler vermış olmasına rağmen sağlam bır ıktısadî hayatta deveran etmesı lâzım gelen sağlam bir paranın dahılde satın alma gücünü, harıçte dış kıymetını muhafaza edememesi yüzünden kendi değerınde husule gelen hastalık, polıtıkanın ıktısadî hayatı bır felce doğru götürecek ıstıkamette ıstıdat kaydetiği de gozden ırak tutulmamalıdır Doğrusunu sövlemek lâzım gelırse bu hal bır sebep değıl, vakıyle takıp edılmış olan ölçusuz bir iktısadî polıtıkanın neticesidır. Onun ıçın üçüncü Adnan Menderes Kabınesını beklıyen yenı vazıfelerın başında ılk olarak dış ticaret açıklarını kapamak, Türkıyeden alacaklı durumda olan firmaların alacaklarını tahsıl ımkânlarını sağlamak gelmektedir. Çünkü ıktısadî hayatın seyrı gerek dahılde olsun, gerek harıçte aynıdır, emnıyet ve sürat ıster, Tekrar unutmamak lâzım gelır kı bugünkü ıhracatımız arasında önde gelen emtıalar beynelmılel mübadeleye mevzu olan mallardır' Buğday ve pamuk gıbı

Bir vatandaş olarak dünyada hububat ıstıhsalinde altıncı veya yedıncı durumda, pamuk ıstıhsalınde yedıncı ve ıhracında beşinci olmaktan büyük bîr haz ve sevinç duyarız; fakat bızı sevındıren husus mıllî ış gücümüzun fizikı verımlılığı (productıv.te) olmaktan zıyade ıktısadî verımlı.lığıdır (rentab.lite). Bunu temin edebılmek ıçın müstahsıllerımızı çağdaş müstahsıller halıne getırmelıyız; ıstıhsal etıkleri malların cınsını ıslah etmeleri gerektığını, devletın ilânıhaye Toprak Mahsulleri Ofisının açıkları bütçeden kapanmak üzere kendılerını hımaye edemıyeceğını; hımaye etse de bu sefer 30 kuruşu, otuz kuruş olarak tutamıyacağını anlatmalıyız Sonra Türkıyeyı sadece buğday, pamuk ıhraç eden memleket olmaktan kurtarmalıyız Nı tekım Kanada, buğdayı kadar unuyla da meşhurdur. Onun ıçın zıraatte monocultureden kurtulun polyculture'e sapmalıyız, zıraat polıtıkasını dar mânada zıraatten uzaklaştırıp genış mânada zıraate teşmil etmelıyız; tarla zıraatının yanında bahçe zıraat.nî, ormancılığı, hayvancılığı, balıkçılığı, meyvecılığı de ge.ıştırmelıyız. Hükümet program.ndakı hayvancılığımız hakkında ılerı sürülen fıkırleri ıstıkbal ıçın bu hususların da ele alınacağı mânasına anlıyoruz

Ticaret

Odalar Birliğinin durumu

Memleketımızde ticaret ve sanayı Odaları üç çeyrek asır kadar bir mazıye sahıptır. Gerçekten İstanbul Odamız geçenlerde 71 nci yılını kutlamıştı Bu uzun geçmişe rağmen bu sahada büyük genişmelere maalesef son zamanlara kadar şahıt olunamamıştır. Bu halın sebebi de şüphesiz bu mıllı teşekküllerimizin bır birlığı olmamasıydı

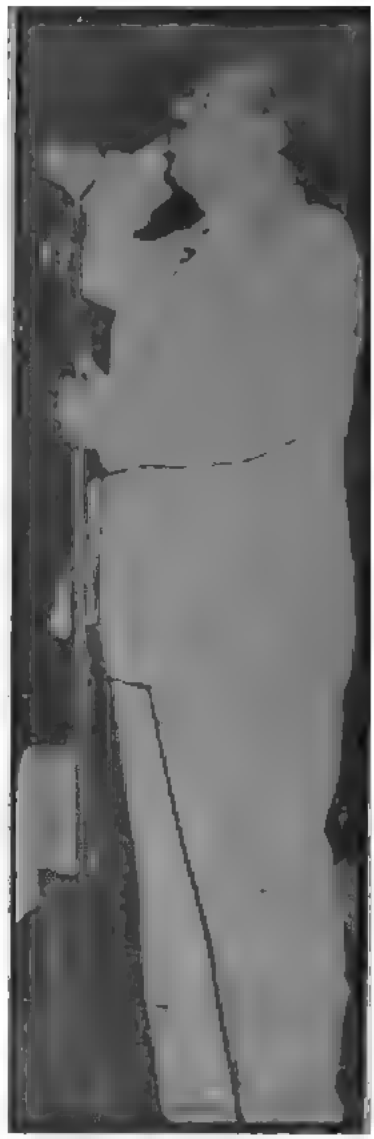

Sıtkı Yırcalı

Başı dertte bir adam

Nıhayet 1952 yılında Türkıyemızde bulunan Bütün ticaret odaları, Sanayı Odaları ve Ticaret Borsaları 5590 sayılı kanunla resmen bir birlık etrafında toplandılar.

O gündenberı bu birlığın genel kurulu beş defa Ankarada toplandı. Her defasında memleketın ıktısadî durumunu gösteren raporlar verdı Bu raporlar serbest sektorün görüşü olarak bırçok mehafillerın çalışmalarına kaynak oldu

Başta Cumhurbaşkanı Celâl Bayar ile Hukumet Reısımız Adnan Menderes olmak üzere ıktısadî hayatımızla bugün alâkalı ve mesulıyet derubte eden zevat Birlık çalışmalarıyle yakından alâkalandılar Her vesıle ile Birlık çalışmaları desteklendı ve böylece hususî sektörün sıstemlı bır tarzda devlet hızmetınde müşavere etmesi ımkânı temin edılmış oldu

İkı sene ıçınde Birlık Büyük Millet Meclısi Ticaret Komısyonla-

Ticaret Odaları Birliği İdare Heyeti

Hesaplarını altı sıfırlı rakamlarla yapıyorlar

rında ve bir çok karma encümenlerde serbest ticaret ve sanayi sektörünü temsilen muhtelif kanunların yapılmasında mütalâa verdi

İki sene içinde başta İktısat ve Ticaret Vekâleti olmak üzere, Gümruk ve Tekel, İşletmeler, Maliye ve Hariciye Vekaletleriyle Birlik arasında türlü mevzular üzerinde işbirliği yapıldı Hattâ son zamanlarda dış ticaret rejiminin sanayi tahsisleri gibi bazı tatbikat kollarında doğrudan doğruya Birlik vazifeli kılındı Yabancı memleketlerle yapılan ticaret müzakereleri için kurulan millî heyetimize Birliğin de bir mümessille iştiraki kararlaştı ve tatbik mevkiine konuldu

Böylece bugün, Turkiye deki ticaret odaları, sanayi odaları ve ticaret borsaları birliklerinin etrafında devlet ve hukumet teşkilâtiyle en yakın bir temas ve işbirliği halinde çalışmaktadırlar Bu mutlu durum bütun serbest sektordeki insanlara tecrübe ve görüşlerini en mesul makamlara bildirmek ve memleket kalkınması için en iyi yolun tutulması imkânını vermiştir

İşte geçen hafta bu Birliğin yıllık genel kurulu beşinci defa olarak Ankarada toplandı ve memleketimizin tanınmış simalarından mürekkep idare heyetini iş başında aynen ibka etti

Dış borçlarımızın ödenmesine doğru

Avrupalılararası mübadeleyi arttırmak ve bu hususdaki güçlükleri hafifletmek üzere meydana getirilen Avrupa Tediye Birliği bir müddet vazifesinde muvaffak olduktan sonra üye memleketlerin bazılarının ibrasyon usulünde satıcı devlet olmaktan ziyade daimî olarak alıcı devlet halinde kalmaları bu makanizmanın işlemesine mâni olmasa bile güçleştirir bir hal husule getirmiş, mekanizmayı işler halde tutmak için açılan kota kredileri muvakkat birer uyuşturucu ilâç olmaktan daha ileri gidememiştir Bugünkü halde birliğe üye devletlerden Almanya, Belçika, Hollanda, İsviçre daimî olarak alacaklı, İngiltere, Turkiye, Yunanistan daimî olarak borçlu durumdadır. Türkiyenin Batı Almanyaya olan 120 milyon marklık ithalât borcundan gayrı, Fransa ve İtalyaya da borçları var. dır Türkyenin tediye güçlüklerinden bahsolunduğu vakit hatıra gelen husus bu borçların nasıl ödeneceği meselesidir

Son günlerde gazetelerden edindiğimiz malûmata nazaran Nisan sonundan beri Bonn da bulunan mümessillerimizle, ilgili Alman Makamları arasında cereyan etmekte olan muzakereler Mart ayı içinde Chancelier Adenauer Ankara'da iken de olduğu gibi bir görüş birliği içinde sona ermiş ve Federal Hükûmet dokuz senede odenmek uzere, Alman Firmalarından Türkiye İktisadî Devlet Teşekküllerinin ve devlet dairelerinin açacakları munakaşalarla Turk milî bankaları nın yapacakları yatırımlardan dolayı taahhüde girişecek olanlarının alacakları 150 milyon dolları aşmamak üzere garantı etmiştir Almanyaya eski borçlarımız, yapacağımız ihracatla ödenecektir. Bundan ayrı olarak Fransa elli milyon dolarlık, İtalya 25 milyon dolarlık kredi açmağa razı olmuşlardır, Amerika Birleşik Devletleri 300 milyonluk kredi açmağa razı olmuştur Görulüyor ki yukarıda mıktarları bildirilen krediler temin edilince tediye güçlukleri diye bir mesele kalmıyacaktır, bu kredilerin temin edildiği hususunda haber etrafa yayılmağa başlayınca Türk parası komşu memleketlerde kıymet yükselmeleri kaydetmeğe başlamıştır

Gümrük

Yeni tarifeler yürürlükte

7 hazıran 1954 tarihinden itibaren gümrük resimleri kıymet esası üzerinden alınacaktır. Yeni gümrük resimleri tarifesinin husus yetini Bruksel Gümrük Nomenclature'nün aynen tercüme edilmiş şeklı olması teşkil etmektedir. Bu sistemi kabul etmekten güdülen fayda gümrük resimlerinin fiyat yükselmeleri karşısında sabit kalmalarını önlemektir. Bu suretle gümrükten temin edilen devlet varidatı konjonkture daha yakından ayak uyduracaktır. Malûm olduğu üzere eski usulde resim, ithal olunan eşyanın kılosu uzerinden alınmakta idi Memleketimiz iktısaden yukarı konjonktür devrini yaşadığından spesifik resimler sabit olarak kalmış, iktısadî hayata muvazi bir gelişme gösterememişti Halbuki yeni tatbike girecek esasa göre devlet varidatı senede 100 milyon Türk lirasına yakın bir artış gösterecektir

Kanaatimizce advalorem usulünü kabul etmekle hükumetimiz varidat fazlalığı temin etmek olduğu kadar beynelmilel gümrük tarifesi manzumesine katılmak bakımından da isabetli bir karar almıştır, fakat, şurasını da unutmamak gerekir ki Türkiye iktısaden asırları telâfi etmek zo

runda olan bir memlekettir. Onun için tatbik edilecek yeni usulde pahada ağır olan emtia pahalılaşacaktır. Bu bakımdan doğrudan doğruya sermaye yatırımları ile ilgili istihsal mallarını farklı bir şekilde resme tâbi tutmak herhalde hayırlı bir şey olurdu. Bununla beraber, tatbikat bu tarifede bazı hususların tadilini icabettiren noktaları ortaya koyarsa, o zaman bu hususu da unutmamak faydalı olur.

Dış haberler

İskandinav memleketleri arasında iktisadi işbirliği

İskandinav memleketleri arasında iktisadî işbirliğini temin etmek üzere Kopenhagda Danimarka, İsveç, Norveç, Finlandiya temsilcileri 1 temmuzdan itibaren yürürlüğe girecek olan bir anlaşma imzalamışlardır. Bu anlaşmaya göre mezkûr memleket vatandaşlarından herkes bu memleketlerin hangisinde olursa olsun bir şe girebilecektir; yalnız iş istiyen kimsenin işçi olması şarttır. Anlaşma hükümlerinden tacirler ve imalâtçılar istifade etmiyeceklerdir. Ayrıca mezkûr memleket vatandaşları bu memleketlerden dilediklerine pasaportsuz olarak gidebilecekler ve diledikleri kadar ikamet edebileceklerdir. İzlândanın da bu anlaşmaya katılması için kapı açık bırakılmıştır.

Her bakımdan gerçek bir işbirliğinin hükümlerini ihtiva eden bu anlaşmanın dünyanın barış ve güvenliğini üzerlerinde taşıyan büyük devletlerin nazarı dikkatinden kaçmaması temenni edilir.

Avustralya buğday istihsalini azaltıyor

Son birkaç sene zarfında iyi giden hava şartları, ekonomik hayatın yukarı konjonktür devresinde olması dünyanın her tarafında bol miktarda zirai mahsul elde edilmesine sebep olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri ile Kanada 1953 mahsullerine dokunmamış vaziyettedirler. Dünyanın başlıca buğday ambarı diye bildiğimiz Avustralyada da aynı durum husule gelmiş ve Avustralya Hükümeti stok yapma imkânsızlıkları yüzünden Avustralyalılara daha fazla hayvancılığa önem vermeleri hususunda telkinlerde bulunmuştur.

Sentetik kauçuğa talep arttı.

Amerika Birleşik Devletlerinde tabî kauçuk fiyatının yükselmesi üzerine bir nevi ikame malı olan sentetik kauçuğa talep artmış ve bu hal tedrici surette kauçuğun libres'nın 23 senten 21.55 sente düşmesini intaç etmiştir.

Kalay fiyatları düşüyor

Milletlerarası mübadele mevzularından birini teşkil eden kalayın fiyatlarında son günler zarfında bir dur gunluk ve hattâ bit düşme kaydedilmiştir. Perşembe günkü Londra piyasasında kalayın tonunda üç sterlingcen fazla bir düşüş olmuştur.

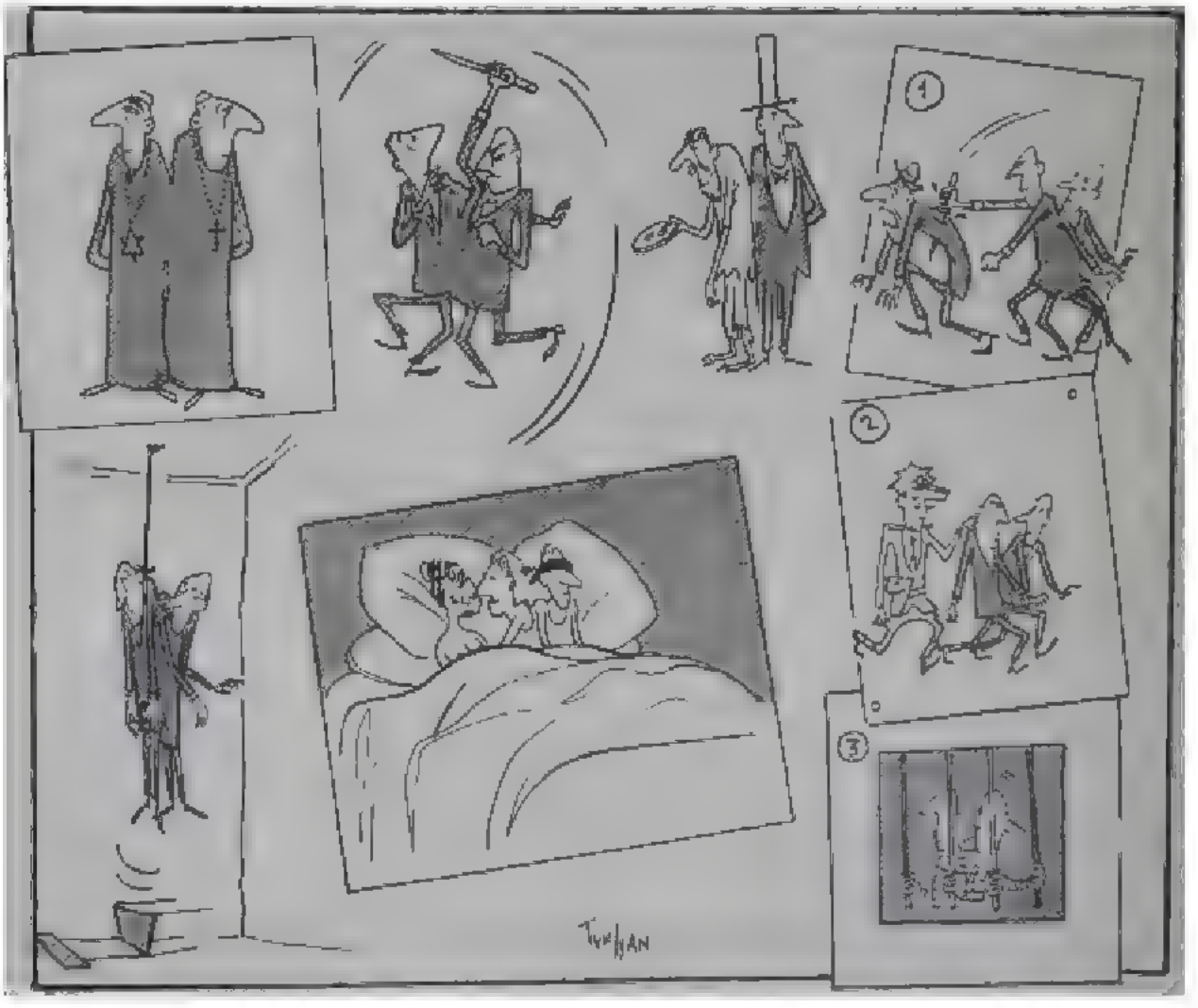

YAPIŞIK KARDEŞLER

ASKERLİK SAHASINDA

Batı Avrupada

Nato manevraları

Nisan ayında Nato Devletlerinin deniz manevraları yapılmıştır. Batı Akdenizde yapılan bu manevralara (Medflex A) ve (Boucher 1) adları verilmiştir

Manevralar Amiral Mountbatten idaresi altında Amiral Sala ve Currey kumandasında icra edilmiştir. Natonun Akdeniz Kumandanlığı Batı Akdenizde iki sektöre ayrılmış olup bunlardan birisi Cebelitarık bölgesi, Öteki de Fransanın Şimalî Afrika ile irtibat hattı üzerindeki bölgedir

Manevralar fena bir havada Cebelittarık bölgesinde başlamıştır Bunlara Amiral Currey ile, Cebelittârık Hava Kuvvetleri Kumandanı Barett kumanda etmişlerdir. Cebelittârık üssünden İngiliz hava kuvvetlerine mensup Shakelton ve iki Fransız gemigurupu bu hareketlere katılmışlardı Düşman tarafını İngiliz, Amerikan ve Fransız denizaltı gemilerinden mürekkep bir kuvvet temsil ediyordu Bu kuvvete katılan hava birlikleri ise Fransız Lancaster tayyareleri ve Amerikalı Amiral Cruise emrindeki deniz hava kuvvetleriydi

Manevranın birinci safhasındaki harekâtın maksadı Ak denizdeki müttefik kuvvetlerin kumandanlık ve muhabere sistemini tecrube etmek birliklerin elâstiki surette kullanılmasında en mühim faktör olan muhabere ve irtibat işleri bu tatbikatlarda esaslı denemeye tâbi tutulmuştur

Manevraların ikinci safhası ise, büyük ve birleşik bir müttefik deniz kuvvetinin Akdenizi geçerken duşman denizaltı gemileri tarafından taarruza uğraması ve hava kuvvetlerinin müdafaalesini gösteriyordu. Bu hava kuvvetleri Amerikalı general (Schlatter) kumandasındaki Cenubî Avrupa hava müdafaa tayyare kuvvetleri ve tayyare gemilerindeki tayyare birliklerinden ibaretti

Avrupa Nato müdafaa bölgesinin gerisi olan Garbî Akdenizdeki bu manevralar denizaltı taarruzlarına karşı

Atom Silahları

Seyfi Kurtbek

Hiroşima ya atılan atom bombasından sonra bugüne kadar bu sahada büyük ilerlemeler yapıldı Atom sanayii üzerinde çalışanlar çoğaldı Atom bombası tekâmül ettirildi ve atom enerjisinin harp maksatlariyle kullanılması hususunda başka usuller ve vasıtalar da bulundu Ayrıca, ve — yanlış olarak hidrojen bombası (H bombası) denilen — (Thermo . nucleaire) bombası yapıldı ki, bunların tesirleri klâsik atom bombasının tesirlerine nisbetle çok daha büyüktür, umumiyetle kabul edildiğine göre Hiroşima bombasının tesirlerinden iki, üç yüz defa fazla tesirlidir, atom silahları üzerinde, çalışan başlıca devletler Amerika, İngiltere ve Rusyadır. Fransa ve diğer bazı memleketler henüz bu sahada etüd devresindedirler Amerika, atom silâhlarında öncelik almıştır Daha ilk bomba patladığı zaman, bu silâhın Amerika inhisarında kalamıyacağını, diğer devletlerin ve hususiyle Rusların da bunu bir müddet sonra o vakitki tahminlere göre 1952 de yapabileceklerini daha o zaman haber vermişlerdi Ruslar bunu, tahminden iki sene kadar evvel yaptılar. Rusyanın teknik ve ilim kuvvetleri, batı teknigini yakından takip edecek bir kudret göstermektedir, bunu böyle kabul etmek de zaten batının menfaatleri icabıdır.

Fakat Rusyanın bu hususta bu kadar çabuk muvaffakiyet gösterme sinde hiç şüphe yoktur ki batı usûl ve teknigindeki sırları çalabilmek hususunda gösterdiği maharetin büyük rolü olmuştur.
Fazla güvenmek, ihtiyatsızlığa ve hatalara götürebilir Rakip taraf hiç bir zaman küçük görülmemelidir. Amerikan silâhları daha mukemmel ve daha çok olabilir, daha tesirli görünebilir. Fakat, dünyanın stratejik durumu öyledir ki, bir harp halinde daha iyi ve daha çok silâhlara malik olan değil, daha evvel davranan ve daha iyi şartlarla ilk darbeleri vuran kazanabilir Bir Amerikalı general bu vaziyeti şöyle misallendirmiştir "İki adam birbirinin alnına tabancalarını dayadıkları zaman, kimin silâhı iyi ise o kazanacak değil, kim tetiği ilk olarak çekerse o kazanacaktır "

Milletlerin harp hazırlıklarında elbette bu "tetiği ilk çekme meşeleşi" erkânı harbiyeleri en çok meşgul eden bir müşküldür

Atom harbi üzerindeki çalışmalar, iki tarafta da şu esaslar üzerinde yapılmaktadır

1. Stokların arttırılması,

2 Atom silâhlarının tekâmül ettirilmesi ve çeşitlendirilmesi,

3. Kullanış imkânlarının çoğaltılması

Atom silâhlarının stok edilmesindeki yarış devamlı olamaz Esasen silâh stoklarının daima bir haddi vardır. Demode olmak, eskimek gibi mahzurlardan başka, kullanış maksat ve imkânlarının da mahdut olması bu stokların belli bir seviyeden fazla yapılmamasını gerektirir. Atom bombası gibi çok pahalı bir silâhın stoklarında elbette bu gibi duşunceler daha kuvvetle hâkimdir Atom bombasına lâyık olabilecek değerdeki hedefler her iki tarafta da mahdut tur Bir tabanca mermisiyle oldurulebilecek bir adama 75 lik bir topla ateş edilmez Atom silahlarının tekâmül ettirilmesi üzerindeki çalışmalar daha geniştir Gerek bombanın taşınması, atılması ve tesirinin çoğaltılması, gerekse taktik sahalarda da kullanılması üzerinde çok çeşitli çalışmalar yapıldığı muhakkaktır. Amerikalıların atom topçusu buna bir misaldir. Kullanış imkânlarını çoğaltmak için de bombayı naklede cek vasıtaların tekâmül ettirilmesine çalışılıyor

NATO manevralarında İllustrious ve harp tayyareleri

Barış için çalışan Armada

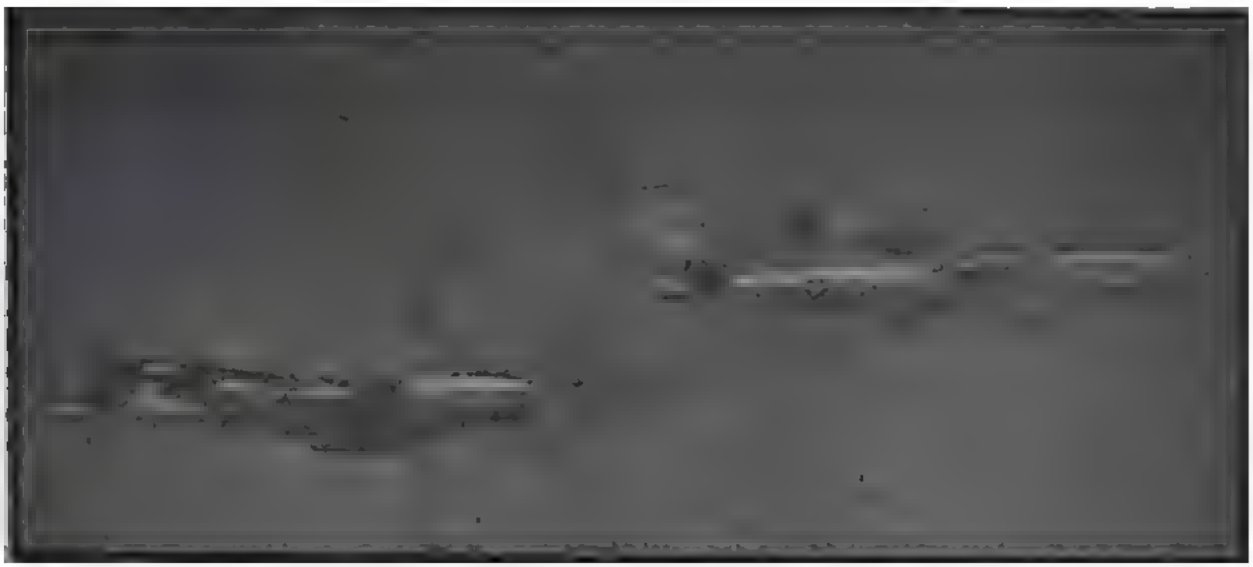

Jet tayyarelerinin havadan akaryakıt ikmali

Artık onlar da biberon kullanıyor

müttefik işbirliği üzerindeki çalışmaların muvaffakıyetle ilerlediğini göstermiştir

İkinci tatbikat, (Boucher I) gene Akdenizde yapılmıştır Bu manevrada Akdeniz sektorunun bütün sistemleri alınarak tatbik edilmiş, millî müdafaa sistemlerinin koordinasyonu üzerindeki çalışmaları deneme imkânını vermiştir. Bu manevrada, mühim büyük hava birlikleri bir bütün olarak General Schlatter'in mudafaa sistemi çerçevesi içinde hareket ettiler Bu manevraya Fransız, İtalyan, Yunan ve Turk kuvvetleriyle Malta mudafaa tertipleri iştirâk etmiştir. Düşman tarafını İngiliz ve Amerikan ağır bombardıman tayyareleri temsil etmiş olup bunlar Ingilterede, Almanya ve Şimalî Afrikadaki üslerden hareket etmişlerdir Amerikan altıncı filosu da düşmanı temsil ederek yüksek ve alçak irtifalardan hedeflere taarruzlar yapmıştır

Havacılık

Jet tayyarelerinin havada ikmali

Jet tayyarelerinin havada uçarken akaryakıt ikmali yapması üzerindeki tecrübeler muvaffak olmuştur Büyük bombardıman tayyarelerinin çok uzak mesafelere giderek bombalarını attıktan sonra meydanlarına dönebilmeleri için lüzumlu bütün akaryakıtları beraber almaları mümkün değildir. çünkü bu takdirde silâh ve bomba sikletinden fedakârlık yapmak icap edebilir. Uzun mesafelerde bombardıman bilhassa kıtalar arasında bahis konusudur Tayyare silâhları her ne kadar kıtalararası uçuşlara müsait ise de çok miktarda bomba taşıyan tayyareler için bu kadar mesafeyi yere inmeden gidip gelmek henüz imkânsızdır. Tayyarelerin Amerikadan kalkarak Pasifik veya Atlantik üçerinden, veyahut kutuplan aşarak Avrupa ve Asyanın herhangi bir noktasına taarruz edebilmeleri için yolun bir kısmında — ve şüphesiz emniyetli bir yerinde — havadan diğer tayyareler vasıtasiyle akaryakıt ile ikmal edilmesine zaruret vardır. Eski tip tayyarelerle havadan ikmal yapılmıştır. Bu usul şimdi jet tayyarelerine de teşmil edilmiştir. Çok yüksekte ve büyük süratle uçan bir tayyarenin havadan akaryakıt ikmali, aldığı resimde görülüyor

Silâhlar

Yeni uçaksavar silâhları

Amerikalıların yeni silâhlarından (Skysweeper) adım koyduklari uçaksavar silâhı, havaya karşı korunma teknığında mühim bir, ilerleme meydana getirmiştir

Bu silâh radarlı olup bir motor - dimağa malıktir. Radarı, reaksiyonlu en seri tayyareleri 24 kilometre mesafeden bulur ve takip eder, otomatik olarak da dimağ motora malûmat verir Dimağ - motor da silâhı tevcih eder

Bu silâhın namlusu 75 milimetredir Otomatik olarak ateş eder Dakikada 45 mermi atabilir. Mermiler oyuk kartoşluk kutular içindedir Doldurus elektrik tertibatı ile yapılır Tesirli menzil altı kilometredir

Radarının döner anteni vardır, bu ranten 40 saniyede tam bir dönüş yapar. Radar tayyareyi bulunca, katodik şualı bir tüp kadranı üzerinde bunu bir "blip" ile gösterince operatör bir pedal dönüşü ile durdurur. Radar otomatik olarak hedefi takibe devam eder ve doneleri elektromanyetik bir hesap cihazına nakleder, bu da hedefin mesafe, sürat ve mahrekını tesbit ettikten sonra atış elemanlarını hesap eder ve namluya gerekli istikamet ve meyli verir Bu silâhlar, bir römork tarafından çekilerek hareket ederler ve beş dakikada atışa hazır vaziyete geçebilirler. Dokuz ton ağırlığında olup 7,5 metre uzunluğunda, 2,40 metre genişliğe ve 2 10 metre yüksekliğe malikt.rler

Taarruz ve bombardıman tayyarelerinin süratli inkişafları karşısında bu gibi müdafaa silâhlarının da tekâmül ettirilmesi hava müdafaasını kuvvetlendirmektedir

Bilhassa Amerikalılar, şehirlerini tayyare hücumlarından koruyabilmek için bir yandan hava filolarını kemiyet ve keyfiyet itibariyle kuvvetlendirirken, diğer taraftan da müdafaa silâhları üzerinde dikkatle durmaktadırlar

Tayyarelerin artık sadece bilinen bombaları değil, fakat atom veya hidrojen denilen bombaları da taşımaları müdafaa usullerinde büyük değişiklikler yapmaktadır. Meselâ bu neviden tehlike" hamlelere malik tayyareleri şehirlerin üzerine gelmeden önlemek tir

AKİS

Hoşunuza gittiyse hemen

Abone olunuz

TIB DÜNYASINDA

Cerrahi

Sunî Kalb ve Akciğer

Modern teknik imkânların ötesine geçmektedir İşte kalb cerrahı sındeki cüretkâr müdahaleleri mümkün kılan yeni bir cihaz. Bu cihaz butun dünyada heyecan uyandıran (sunı kalb ve akcığer) dır. Bu âlet sayesinde kan dolaşımı kalbden ayrılmakta ve kalbe gereken ameliyatlar yapılabılmektedır.

İtalyan tıb mecmualarından bırı (Mınerva medica 1953. XLIV. No. 38) bu konuya özel bir sayı ayırmış ve Prof. A. M. Dogliotti, Prof. Aldo Constantını ve arkadaşlarının çalışmalarıyle ortaya çıkan bu cihazın özellıklerini yayınlamıştır. Böyle bir âletin ortaya konulması çok karışık bir ıştır. Şu meseleleri halletmek gerekmektedir.

1) Kanı pıhtılaşmaz bır hale getırmek. Bu ış için kılo başına 5 Mgr heparın kullanılıyor ve hastaya protamın verılıyor.

2) Kanı, köpük teşekkulüne meydan vermeden sunî olarak oksıjenlemek.

3) Asıdo-baz dengesını sabıt tutmak

4 Rotatıf bir tulumba ile kan dolaşımını sağlamak

5) Bu ışlet ıçin kullanılan bütün gereçleri sılıcone ile cılalayarak kanın surtünmesıne engel olmak.

Butun bu hususlar gözönüne alınan âlette şu parçalar vardır'

a) Vena kânını çekerek oksıjenleme kısmına gonderen bır pompa.

b) C02 gazını tutan ve kanı oksıjenleyen bir dıspozitif.

c) Pıhtılaşmaya engel olan ve bu ışı garantı altına alan tertıbat

d) Kanın hararetını sabit tutan ve sterılıteyı temın eden kısımlar. Kan ıkı kanül aracılığıyle kalbden ayrılmaktadır. Bu kanüllerden bırı yukarı boş venaya, öbürü de karotıd denılen alkan damarına takılır. Bu suretle kalb ıçındeki kan dolaşımı ortadan kaldırılmış başka bir deyışle kalb devrandan ayrılmış, kansız ve boş kalması temın edılmiş demektır,

Kanı oksıjenleme tertibatı akcığerlerın ödevini yapmaktadır. Vena kanı, bır pompa ile buraya sevkedılir. Burada oksıjenlenen kan ayrı bır kısma gönderılır. Bu komparttmanda da kan C02 gazından kurtulur Artık aldamar kanı özellıklerını kazanmış, yanı arteryalize olmuş bulunan bu kan bir sonda ile karotıd arterı dallarından bırıne ve buyuk dolaşıma sevkedılecektır. Kanın büyük dolaşıma atılma ışını de elektrıkli, rotatuvar ıkı pompa idare etmektedır.

Böyle bir cihaz bugün hem fizyolojide, hayvan deneylerinde, hem de insanlar üzerinde yapılan amelıyatlar da kullanılmaktadır.

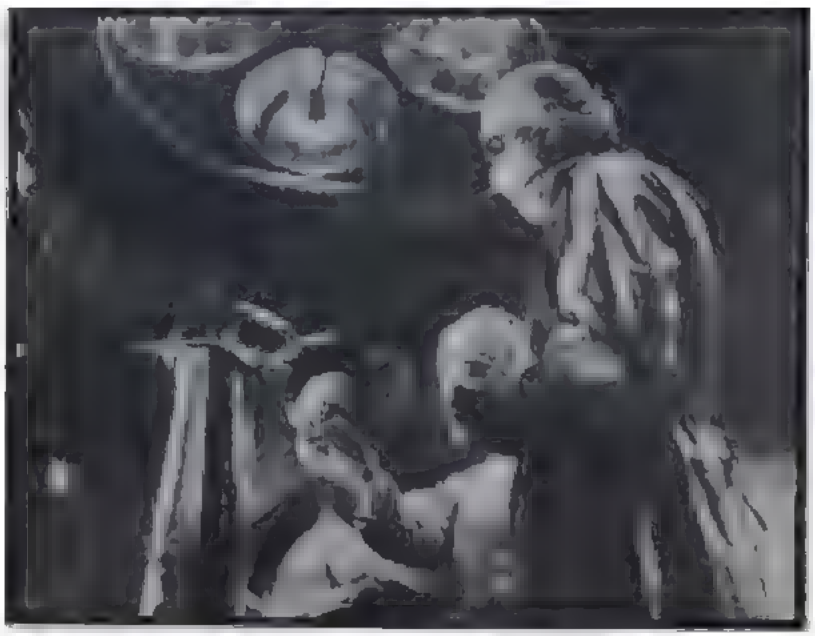

Kalb ameliyatı

Mukemmel bir film sahnesı

Bu cihazla hayvanları 30 dakika hayatta tutmak ve bu sırada kalbe istenılen amelıyatları yapmak ve boğulmuş hayvanları canlandırmak kabıl olmuştur

Prof Dogliotti, yutma borusunda kanser bulunan bir hastada aynı cihazı kullanmıştır. Yarım saat süre ile ve dakıkada 500 cc. gıtmek üzere hastanın kanı kalb dışından bu cihazla vücuda sevkedılmış, amelıyat haşarı ile sonuçlanmıştır. Yine aynı profesor, kalbının delıklerınden bırında özur bulunan bır hastaya bu cihazla amelıyat yapmış ve muvaffak olmuştur.

Tıb Hâdiseleri

Ölüm cezaları karşısında hekim

Bır ıkı yıl kadar önce, ölüm cezalarının ınfaz metodlarını ve bu cezaların en insanî şekılde tatbık çarelerını incelemek üzere İngılterede bir komisyon kuruldu. Bu komisyon 500 sahıfelık bir rapor yayınladı. Bız, yazımızı, çok enteresan bulduğumuz bu raporden faydalanarak hazırladık.

Bılındığı gıbı geçen yuzyılda düşünceler daha zıyade, ölüm cezalarının kaldırılması üzerinde toplanıyordu. Hattâ 1889 da İtalyada ölüm cezası ılga edılmıştı. Bu sırada başka devletler de ceza kanunlarından ölüm cezasına aıt maddeleri sıldıler, İsveç, Norveç, Danımarka, Hollanda, Romanya bunlar arasındadır. Fransa, Almanya, İngıltere ise ölüm cezasını kaldırmamakta ısrar etmışlerdır İtalya 1930 da bu cezayı tekrar kabul etmış, ikıncı dünya savaşından sonra yenıden kaldırmıştır. Ölüm cezasının lehınde ve aleyhındeki çatışmalar hâlâ da devam etmektedır

Hukukçuların bır kısmının fikırlerıne göre ölum cezası ınsanlığın pek geri olduğu gunlerden kalma çok şıddetlı b r cezadır. Suçluların ıslahı gereken bir medenıyet devrınde artık tatbık yeri olmaması lâzımdır. Ölum cezası bir yandan da faydasız bir zuKümdür Çünkü bu ceza, hıç bir zaman suç ışlenmesının önüne geçememıştır. Bir bakıma da tehlıkelı bir cezadır. Hâkım yanılabılır. Ölüm hükmü yerıne getırdıkten sonra da bu hatadan donmeğe imkân yoktur.

Bu fikırlerı bırer bırer çürutenler de vardır. Bunlara gore hiç bir ceza medenı olamaz. Ağır cezaların hepsın de şıddet ve haysıyet kırıcılık vasfı vardır. Faydasız olan yalnız olum cezası değıldır. Aynı ıtıraz öbür cezaların hepsı ıçın de varıddır Onlar da curumlerın önüne geçemıyorlar. O halde bütün cezaları topyekûn kaldırmak mı lâzımdır? Hâkımin yanılma ıhtımalı bakımından tehlıke arzedlyorsa bunu önlemek her zaman mümkündür. Yargıçlar en ufak şüpheleri olduğu zaman olum cezası vermeyebılırler. Onların vıcdanına kımse baskı yapamaz, doktorlar, bılhassa operatörler de sanatlarını tatbık ederken her zaman hatalara düşebılırler. Halbukı hekımlığı veya amelıyatı engellemek kımsenın aklından geçmemektedır E sasen ölüm cezası çok ağır ve tehlıkelı suçlara tatbik edıldığından hata ıhtımalı o nısbette azdır

Görülüyor ki, ölüm cezası, her memleketin özellıklerine, medenî ve sıyasî durumuna bağlı bır ışıtır. Sadece hukuk ölçü ve prensipleriyle halledı.emez

Bızım Ceza kanunumuz da, ölüm cezasını kabul etmektedır. 12 nc. madde bu cezayı: "Mahkûm olan kımsenın asılması suretıyle hayatının zalesıdır" dıye tarıf etmektedır. Bun. dan sonra da bu cezanın ınfaz tarzına aıt kayıtlar vardır "ıdam cezasının ıcrası sırasında mahkeme heyetınden, c. savcılığından bır zat ile bir doktor bulunur İdam hükmü c. savcısı huzurunda okunur Mahkûmlar bır kaç kı şı olurlarsa bırbırlerının karşısında aşılamazlar Akıl hastaları ıdam olunmaz. Mahkûm kadınsa ve gebe ise hükmün ınfazı doğurduktan sonraya bırakılır Asılan kımsenın cenazesi merasım yapılmadan gomülmek üzere mırasçılarına verılır Mırasçıları olmadığı veya kabul etmedığı takdırde belediyece gömulür Ölum cezasına mah kûm olan ana ve baba katılı ise, ıcra mahallıne yalın ayak, baş açık ve sıyah bir gom.ek gıydırılerek göturulür Hüküm bu suretle ınfaz olunur "

İngılız Ceza kanununda ıse, İskoç ya âdetlerı esas alınarak ölume mah kûm edılen kımsenın ıkı hekım tara fından muayenesı prensip olarak ka bul edılmıştır. Bunlardan bırı hapıs hane tabıbi, öbürü de bir akhiyecıdır Mahkeme kararı ne şekılde tecellı e derse etsın, bu muayene yapılacaktır İngılızler bu işın mahkeme kararına terkedılmesıne taraftar değıldırler

Görülüyor kı hekım, ölüme mahkûm edı.en kımsenın aklî ve ruhı durumunu tetkık etmek, ceza ehlıyetı olup olmadığını araştırmak, ınfaz esnasında olümun vuku bulup bulmadığını tesbıt etmek gıbı ödevlerle; her bakımdan kendı sanatının dealleriyle taban tabana zıt olan bu urpertıcı hâdıseye, kanunî zaruretlerle katılmış durumdadır. Bır yandan da ınsanca düşünceler ve hıslerle bu cezanın şıddet'ını, korkunçluğunu ve ıstırabını azaltacak şekılde ımha edılmesını sağlamak ıçın, ılmın gelişmelerine uygun teklıfleri yapmak zorundadır

İlk ve orta çağlarda olüm cezalarının ınfazı ıçın kullanılan usûller gayrı ınsanî, barbarca ve hoyratça ıdı Uzun süren ışkenceler yapılırdı Kısasa kısas, suda boğma, çamura gömme, ateşte yakma, taşlama, kementle boğma, zehırleme, kılıç veya balta ile kellesını uçurma, çarmıha germe, gıbı metodlar kullanılırdı İkıncı dünya savası sırasında bazı nazı kamplarında yapılan zulüm ve ışkenceler henüz hıç bırımızın hafızasından sılınmemiştır Bu kamplarda kullanılan öldurme usulleri arasında sıyan drık asıdle zehırleme, gaz odalarında boğma, yakma, kurşuna dızme, baltayla kellesını uçurma gıbıleri vardır Demırperde gerısınde ölum cezalarının ınfazı ıçın en şeye kurşun sıkılmakta veya fırınlar kullanılmaktadır

Halen ölüm cezalarının ınfazı ıçın Amerıkada elektrıklı sandalya, Fransa ve Belçıkada gıyotın, İngıltere, Türkıye ve başka bazı memleketlerde darağacı, Amerıkanın sekız hükümetınde toksık gaz, askerî nızamların ıhlâlı halınde kurşuna dızme kullanılmaktadır Fınlandıya, İsvıçre, Danımarka, İtalya, Portekız, ölum cezasını kald.rmıştır

Anî, cezr' ve kesın sonunçlu olduğu ıçın olüm cezalarının tatbık ve ıcrasın da b r çok hükümetlerın tercıhan kulland.ğı darağacında asmayı kıymetlı hocam Prof. Behçet Kamay, Adlî Tıp kıtabında şöyle tarıf etmektedir "Ucu sabıt bır noktaya ılıştırılmış, dığer ucu ılmikli bir ipın, şahsın kendı ağırlığı ile çekılmesi ve sık.ştırılması suretıyle husule gelen zorlu ölüm ."

Asmanın da ıkı şekli vardır. Mahkûm ya bizde olduğu gıbı açıkta ve bır darağacında ımha edılır Yahut da İngılterede olduğu ve son defa nazı suçlularını asmak ıçın kullanıldığı şekılde mahkûm bır boşluğa sallandırılır

Asılmada, evvela 2 5 25 sanıye arasında şuur kaybolur. Gözlerde şımşek çakma hıssı, kulaklarda uğultu, başta gürültü, bacaklarda, dızlerde kesıklık, boyunda ıpın sıktığı yerde dayanılmaz bır acı vardır Asıldıktan sonra kurtulanlar hafızalarını kaybederler. Başlarından geçeni hatırlayamazlar. Mınovısı bu olayları, kendısını talebelerı ne muvakkaten ve derece derece astırmak suretıyle denemış ve ıspat etmıştır

Asılmada ıkıncı safha ıhtılâçlar devresıdır Yüzde ve gozlerde şıddetlı kasılmalar olur Bu manzara çok korkunç olduğundan asılanın yüzünü örterler

Nıhayet yalancı ölüm dönemı başlar Mahkûmda hareketler durur Kalb yavaşlar. Solunum hafıfler, seyrekleşır Sıdığını, pıslığını, spermını kaçırır Solunum hareketlerı 12 dakıka, kalb çarpması 15-30 dakıka devam e-

Rosenberglerin idam günü Sing - Sing

Elektrik iskemlesi tek kişilıktir

der. Beş dakika asılı kalanı sunî teneffüsle dirilitmek kabildir

Asılmada ölümün sebebi; asfiksi, kan dolaşımının zora gelmesi sebebile beyinde kan birikmesi veya beyin dolaşımının tam kesilmesinden oturu beyin anemisi husule gelmesi veya boyun ve larenkse baskıdan oturü inhibisyondur. İngilizlerin asma usulünde mahkûm bir kaç metre yükseklikten bir boşluğa düştüğünden, Ölüm sebepleri arasında boyun fıkralarının, murdar ılığın kopması, dızlokasyonu ve parçalanması da vardır. Bu dizlokasyondan oturü şuur derhal kaybolur. Asmak suretiyle öldürmede cellâdın hücreye girmesiyle mahkûmun boşluğa düşmesi arasında, 9.12 san ye kadar bir zaman geçer Çok süratlı bir öldürme şeklidir. Ancak, maslûbun kötü bir manzara arzetmesi, haysiyet kırıcı oluşu ve bir terror havası yaratması bu öldürme tarzının büyük mahzurları olarak gösterilmektedir. Asmayı tamamen insanî addeden ve savunanlar da vardır. Bir hapshane papazı asmanın iyi bir ınfaz şeklı olduğunu söylemekte ve "eğer bır adam ölecekse bu yoldan ölüme gitmesı en doğrusudur" demektedir. Cellât M Pierre - Pınt uzun görgusüne dayanarak verdığı beyanatta, ancak bır mahkûmun infaz sırasında dırendığını söylemektedir. Eğer tatbık edılen ınfaz usulü kesin sonunçlu ise, ölume mahkûm bır insanın, son dakıkalarında gerekli cesareti göstermesi daha kolaydır.

Gıyotıne gelince, eskıden Fransada arıstokrat sınıfın olum cezasına çarptırılmasında kullanılan ımtıyazlı bır ınfaz şeklı ıdı. Halktan çıkan suçlular yine asılarak oldürüluyorlardı. 1791 denber; bütün ölüm cezaları gıyotın ile ıcra edılmektedır. Fransada bu usul seri daha insanî gıbı telâkkı edılmektedır.

Amerıkada tatbık edılen elektrikle ınfaz şeklı sanıldığı kadar insanî değıldir. Ölüm bazan çok uzun sürer. Husule gelen büyük yanıklar sebebile elektrık ceryanı vücuttan geçemez, bır mukavemetle karşılaşır. Şalteri tekrar tekrar açıp kapamak zarureti hâsil olur. Mahkûmda büyük ıstıraplar, ürpermeler, işkenceler görülür. Bu, âdeta mahkûmun bir elektrık fırınında yakılması demektır

Gaz odalarında idam daha medenî bir şekil gıbi görünmektedir. Nazarî olarak bir gaz odasında mahkûm 4 sanıyede şuursuz bır halde yere yığılmakta, kalb ve solunum 6 sanıyede durmaktadır. İngılız hekımler cemıyetı öldürücü gaz olarak oksıd dö karbonu beğenmektedırler. Yalnız bu madde ile ölüm ınhalâsyondâa bir dakika sonra vukua gelmektedır

Damar ıçıne yapılan şırıngalarla ölum cezasının ınfazı bu gün ıçin en ınsanca öldurme şekli olarak düşunülmektedır Bu usulde aynı zamanda mahkûmun dış görunuşu de en az ürkuntü vericidir. Öldürücü olarak meselâ bir uyku ılâcı (Barbütırık) damara şırınga edılir. Toksık madde beyne 20 . 30 sanıyede ulaşır Mahkûm şuurunu kaybeder. Bir şey duymaz olur. Derın bir uyku içinde belki de tatlı rüyalar görerek 12 dakıkada Allanına kavuşur

Bir hastaya, yetkılı bır hasta bakıcı tarafından yapılan böyle bır damar enjeksıyonu kolay ıse de enstektif olarak kendısını savunacak bir mahkûmun damarını bulmak bır meseledır. Sonra cellât her zaman damara şırınga yapmak fırsatını bulan ve bu yüzden tecrübesı artan bır kımse de değıldir. İngılız hekımler cemiyçtı, bır ölüm mahkûmunu öldürme ışini üzerıne alacak hekım veya hastabakıcı bulmanın ımkânsız olduğunu da söylemektedır. Hekım hıç bır devırde, hiç bir menfaat karşısında cellât olmamıştır, Nazılerin kölelığını kabul eden birkaç bedbaht esasen hekımlıkten ınhıraf ve ıstıfa etmış, sayılırlar. Bununla beraber enjeksiyon yapmak suretıyle ölum mahkûmunun hayatına son verecek cellâtların bulunması yenılemıyecek bir zorluk değıldır.

Bütün öbür metodların karşısında Ölüm cezalarının bu usulle ınfazı daha ınsanca, daha ume uygun gıbı görünmekte ve günün konusu halıne gelmiş bulunmaktadır.

Mamafih ışın, henüz fiılıyata intıkal etmiş bır safhası yoktur. Hâlâ, dünyanın bütün memleketlerınde idamlar klâsik denılebılecek ve yukarda bir bir sayılmış usuller dairesinde ınfaz edılmektedır.

Bır taraftan ıdamların nasıl yapılması gerektığı munakaşa olunurken, dığer yandan da ıdam cezasının topyekûn kaldırılması hususunda hukukçular arasında asırlardan berı devam eden münakaşa sürüp gıtmektedır

Her halde, elde edılen netıce, medenî memleketlerde idam cezalarının teshırının kaldırılmış bulunmasıdır Bılhassa Amerıkada, mahkûmlar elektrıklı sandalyeye oturtulmadan hapishanelerın etrafında büyük emnıyet tertıbatı alınmaktadır

Bunun en güzel mısalı Rosenbergların ıdamı sırasında Sıng-Sıng hapıshanesının önunde alınan tertıbattır.

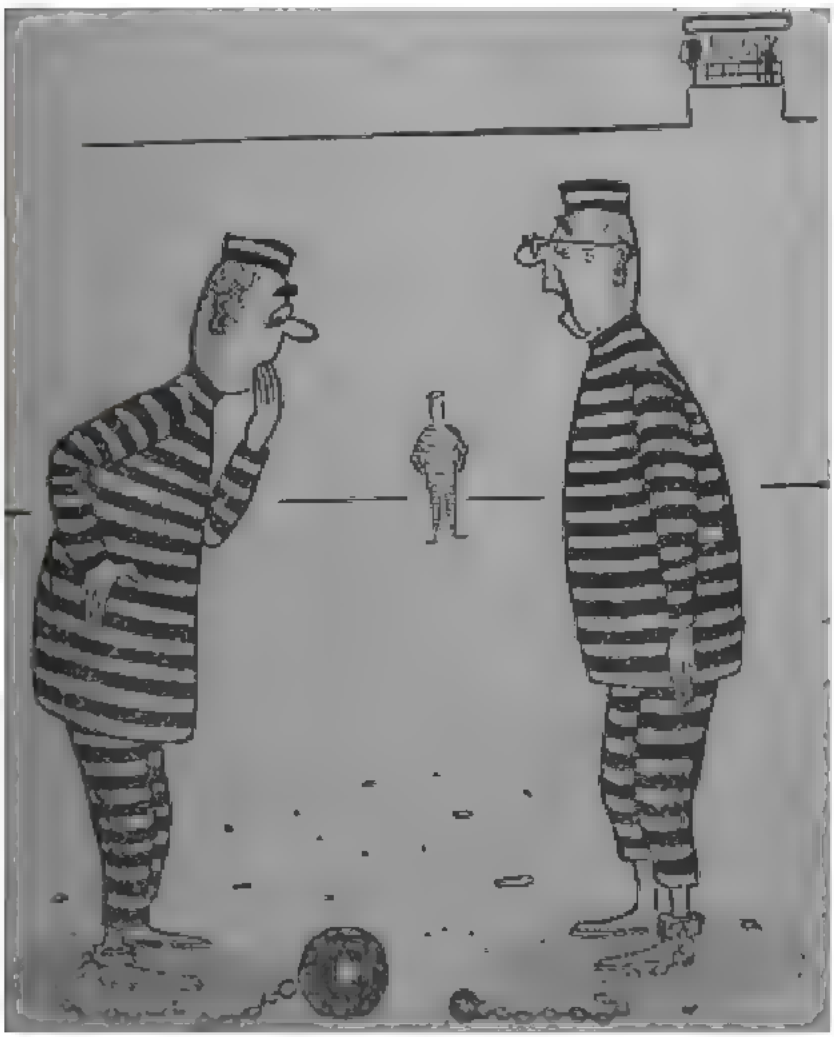

AŞINMA PAYI

— Ne diyorsun evlât! Ben tam 37 yıldır buradayım.

KİTAPLAR ALEMİNDE

TANZİMATTAN SONRA EDEBİYATTA GERÇEKÇİLİĞE DOĞRU

Güzin DINO — Ankara

Üniversitesi, Dil ve Tarif . Coğrafya Fakültesi Yayınları, No. 94, Ankara 1954, — 55 s., 2 lira)

Dil ve Tarih . Coğrafya Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Doçenti Guzin Dino, bu kitapta edebiyat tarihimizin en önemli meselelerinden birini alarak inceliyor. Tanzimat yılları, Avrupa Edebiyatı ile karşı karşıya geldığımız yıllar. Edebiyatçılarımızın, Avrupa edebiyatının değerlerini edebiyatımızın da değerleri halıne getirmek istedikleri yıllar. Yalnız, o zamanlar bizim için Avrupa edebiyatı demek, Fransız Edebiyatı demek oluyordu hemen hemen İşte Güzin Dino'nun eseri, yazarlarımızın Fransız edebiyatının karşısındaki durumlarını inceliyor.

O yıllarda Fransız edebiyatı, bir gerçekçilik kavgası içindedir. Roman, önceki çağlarla karşılaştırılamıyacak ölçüde büyük bir gelişme dönemindedir. Yazarlarımızın dikkatini bu iki şey çekiyor: Gerçekçilik ile roman

Dino, kitabında, gerçekçilik yolunda ilerlemek isteyen yazarlarımızın incelemeğe başlamadan önce gerçekçilik derken, "1850 den sonra edebî meslek halıne giren, Stendhal, Balzac, Flaubert, Zola gibi yazarların eserlerinde kendini gosteren cereyanı kast" ettiğini söyluyor, bu çığırın özellikleri sayıyor. Bundan sonra Namık Kemale geçiyor.

Kültür değişimlerinde çoğu zaman görulduğu gibi, d e r i n l i ğ i n e anlaşılmadan, kokleri, gelişimi araştırılmadan alınan şeylerin ölü, birer kalıp halıne gelivermesi, gerçekçilik anlayışının alınmasında da görulüyor. Namık Kemal, Guzin Dino'nun yanyana getirdiği metinlerden de anlaşıldığına göre, XVI., XVII. yüzyılların tabiat, hakikat gibi kavramlarını, XIX. yüzyılın tabiat, gerçeklik kavramlarıyle karıştırıyor, bir şeyler istiyorsa da istediğini yapamıyordu Onca "akla uygunluk" önemidir. Gerçeğe, hele bir takım kısıntılar yapmadan bakmak istemez. Kötü edebiyatla iyisini, edebiyat dışı bir takım düşüncelerle, birbirine karıştırır.

Ahmet Mithat, gerçekçi roman yazmak ster ama, onu kendi goruşleri, kendi duşunceleriyle, Avrupadakine benzer yanı kalmayan bir hale sokar Pek çok eser çevirir, fakat dar düşüncelerle bunları kırpar, kısaltır; yazdıklarında da gerçekçilik adına Flaubert'in gerçekçiliğine taban tabana ayları duşen şeyler yapar. Onda da, yalnızca kalıbı benimsemiş olmanın sonucu görülür Dino, Ahmet Mithat'ta bir "fikir opportunisme'ı" görmektedir. Gerçekçilik bakımından Ahmet Mithat'ın Beşir Fuat'le tartışması da önemli bir olaydır.

Ahmet Mithat'ın eserlerinin "vulgarisation" değeri üzerinde duran G. Dino, Murat Bey'e geçerek, bu yazarın, "edebiyat-ı ahlâkıye" ile "edebiyat-ı gayra ahlakıye" ölçuleri içinde sıkışan görüşlerini inceliyor. Menemenlizade Tahir'in düşünceleri, Servet-i Fünun'un yazıları üzerinde duran yazar bir yandan, düşüncelerdeki karışıklığı, bir yandan da edebiyat, sanat dışı bir takım ölçulerin, çağın toplumsal siyasal özellıklerıne bağlı kaldığını belirtiyor

Halit Ziya'nın, gerçekçiliği özlediğini de gösterdikten sonra, Dino, gerçekçilik yolunda olçulu, açık tutarlı düşüncelerle ilerleyen Beşir Fuat'ı ele alıyor Beşir Fuat, gerçekçiliği tarihî gelişmesi içinde düşunduğu gibi, çağın bilimine de sıkı bağlarla bağlı görüyor. Zola'yı anlamış olan Beşir Fuat'ın duşunceleri, birbirine bağlanarak bir bütün meydana getirmektedir. Beşir Fuat'ın yalnız kalışı üzerinde da duran yazar, kitabının sonunda, düşünce hayatımızda Namık Kemal'in hakikat, Beşir Fuat'ın bilim adına savunduğu duşuncelerin büyük bir değer kazandığını söyledikten sonra, romancılar arasında yenilikleri benimsemiş kimseleri, kitabının ikinci bölümünde inceleyeceğini bildiriyor.

Kitap, bir bilim eseri olarak, gerek anlattıkları, gerekse, yazılışı bakımından önemli. Dino, metinleri soyletiyor. Seçtiği konunun dışında bir şeyle ilgilenmediği için incelediği kişileri hep o bakımdan ele almakta(bunların, gözönünde bulundurdukları o yılların Avrupa gerçekçiliği karşısındaki durumlarını belirtmektedir.

UNE HİSTOİRE DE LİTTERATURE FRANÇAİSE

Bir *Fransız Edebiyatı Tarihi* *Kleber HAEDENS (N. R. F 1954* *420 s.* 790 frank)

Kleber Haedens, yurdumuzda da "Paradoxe sur le roman" adlı kitabıyle tanınmıştır. Sanat konusunda, edebiyat konusunda durmadan kam yoran, edebiyat meselelerinin ne olduğunu bilen, edebiyatı seven bu yazarın yeni kitabı, kişisel düşünceler, görüşleriyle, gerçekten ılgı ile okunacak bir kitaptır. Fransız Edebiyatının tarihini değil, bir tarihini yazıyor; kendince Bu tarih, kişilikleri, yılların pasından, tozundan sıyırıp, temizleyip, onları yasayan birer kimse olarak ele alıyor Eski kesin yargıların karşısına gene kesin olan kendi yargılarını koyuyor,

"Düşünceler"den kaçınması, bir takım yazarlar üstüne yazdıklarının eksik olması sonucunu doğuruyorsa da kitabın başlıca üstunluğü, yazarları, dediğim gibi bir çerçeveye girmiş, sınıflandırılmış bir halde değil, yaşayan, İyi yanları olduğu gibi, kötü yanları da olan kimseler gorerek incelemesi. Dil, üslûbu bu görüşü daha ıyı belirten açık, seçik, güçlü bir dil, bir üslûp Felsefe terimleri kullanmadan, anlatacağını ağırlaştırmadan anlatıyor.

THE LİBERAL İMAGİNATİON — Lionel TRİLLİNG

(Doubleday Anchor Books A 13, 1953 — 287 s., 75 fr.)

Amerikanın en ünlü tenkıdçilerinden olan Lıonel Trillıng'ın, kımı Partisan Review, kımı de başka dergilerde yayınlanmış olan denemelerini bir araya getiren bu kıtap, 1953 yılı sonunda, Anchor Kıtapları arasında Çıkmıştır. Meselelerine, "Liberal" bir gozle bakan Trılıng'in bu denemeleri metin incelemesinden, "edebiyatta düşuncenin anlamı" na kadar bir çok konuyu ele alıyor. Bu denemelerde, Amerikan edebiyatının bir takım kışılıkleri incelendığı gibi (Sherwood Anderson, James, Twain, F. Scott Fitzgerald) edebiyatının bugunkü meselelerinden de söz açılıyor (Amerıkada gerçeklik, Freud ile Edebiyat, Dergilerın gordüğü iş, Sanat ile Nevroz, Geçmiş duygusu, Tacitus'un bugunkü durumu, Davranışlarla ahlâkın karşısında roman ile Tesadüf, Edebiyatta düşuncenin anlamı), Ayrıca Kıpling Wordsworth, Kınsey raporu üzerine de denemeler var

Trılıng, düşünmeyı kendısıne iş edınmış bir yazar. Kapılıp ileri geri lâkırdı edenlerden değil Denemeleri, yeni Amerıkan eleştırme çığırının ne olduğunu pek guzel olarak gösterebiliyor. Bir felsefe kafası, fakat bu kafa, soyut düşuncelerle değ l, somut örneklerle uğraşıyor. Değer yargıları her zaman gozönüne serılıyor ama, denemelerin hiç bırında değer yargısı, bıçimin, derinliğine eleştirimin dışında verılmemış

Roman üzerıne düşunceleri, edebiyat ıta duşunce ıçın soylediklerının bîr çoğu, tartışma kapısı olarak duruyor onumuzde. Trıllıng, soy bir deneme yazarı Roman üzerıne duşuncelerının çokluğu, bugün romanın edebıyat ıçin nasıl bır mesele halıne gelmiş olduğunu çok ıyi gosteryor. Ama bu düşuncelerının kimine katılınır, kımi de kabul edılmez, ayrı bir şey bu

Kıtabın bır eksığı var yalnız: Bu denemelerın, dergiler, Amerıkan dergileri için, Amerıkada basılan kıtaplar için yazıldığını gözönünde tutsak bile, görüşlerın daha çok Amerıka edebıyatının çerçevesi ıçınde kalışı bir eksıklık. Yabancılardan, daha çok Amerıka dolayısıyle söz açılmış, doğrudan doğruya incelenen yabancılar da gene İngilızce yazan İngılız yazarları. Trıllıng, denemelerınde, Avrupa edebiyatına daha genış bır yer vermelıydı sanırım

Bu eserın noksanlığını meydana getiriyor.

KADINLAR ARASINDA

Defile seyircileri
Masalarda ancak yer vardı

Bir defile münasebetiyle düşünceler

Baharın taze havasıyle yeşerip şirinleşen güzel Ankaramız son günlerde sanat sevenlerin bedîî zevklerini cidden doyurabilecek canlı hareketlere sahne oldu. Çeşitli resim sergileri, birbirini takip eden defileler, eski ve yeni Türk dişlerini tanıtan nefis bir sergi gözleri kamaştırdı, gönülleri fethetti. Bilhassa Kız Teknik Öğretmen Okulunun tertiplediği defile, hemen hemen günün en çok üzerinde durulan konusu olacak kadar geniş bir alâka toplayabildi.

Zeki, kabiliyetli kızlarımızın binbir emek ve göz nuru katarak hazırladıkları moda geçidini gurur ve iftiharla seyretmemek imkânsızdı. Hepsi birbirinden zarif kıyafetler, hakikaten zevkin, sanatın ve sabrın elele verip meydana getirdiği şaheserlerdi. Hele birer sanat âbidesi olan eski Türk elişlerini modernize ederek günün modasına uygun kalıplara sokabilmekteki maharete, İnce buluşlara hayran olmamak kabil değildi. Pek çok takdir ve alkış toplayan gösterinin hazırlanmasında ayrı ayrı emek ve hisseleri bulunan öğretmen ve öğrencilerimizi memleket kadınlığı namına tebrik etmekten — her vatandaş gibi — büyük bir zevk duyduğumuza şüphe yoktur.

Ancak, bu arada «Dost acı söyler» kabilinden bazı temennilerde bulunmaktan da kendimizi alamıyacağız: Yanılmıyorsak, bu defile bütün güzelliğine, zarafetine, ihtişamına rağmen memleketimiz için (fazla luks) kelimeleriyle ifade edilebilirdi. Bazı elbiselere, tuvaletlere yalnız işleme ücreti olarak 1000 - 1500 lira sarfedildiğini, kumaş ve dikiş parasının bu yekûna dahil bulunmadığını hatırlamak bizi yabana atamıyacağımız bir problemle karşı karşıya getirebilir.

Türk kadınının fitrî bir giyinme zevkine sahip bulunduğu muhakkaktır. Denilebilir ki bütün dünya kadınlariyle mukayese edilecek olsa — Fransızlar dahil bizim kadınlarımızın en güzel, en zevkli giyinen lâtif mahlûklar arasında bulundukları su götürmez bir hakikattir. Lüks bahsine gelince: Her güzel kıyafet mutlak çok para sarfiyle elde edilebilir diye bir kaide var mıdır? Moda literatüründe böyle bir fasıl bulunmadığını zannetmekteyiz. Bilâkis ikinci Cihan Savaşı

Amerikada kadın kulüpleri

Perihan Parla

Hangi çağda olursa olsun, yeni dünya kadınlarında sosyal mevzulara karşı duyulan ilgi, içinde yaşadığı topluma faydalı olabilmek gayesiyle çeşitli cemiyetlerde çalışma arzusu hemen hemen itiyat, hattâ anane halinde göze çarpar

Amerikalı kadın, harıçte iş veya meslek sahibi olsun veya olmasın mutlak bir kulübe, bir cemiyete hiç değilse bağlı bulunduğu kilisenin (kadınlar gurupu) na katılır. Yalnız ev kadını ise o takdirde faaliyet sahasının mumkün olduğu kadar genişletmek imkânına malik demektir Hele çocuksuz veya çocukları büyük yaşlarda bulunuyorsa, bir kaç teşekkülde vazife alıp muhitine yardım fırsatını asla kaçırmaz

Birçok memleketlerde olduğu gibi Amerikada da sosyal alanda kadınların erkeklerden daha çok muvaffak oldukları bir vakıadır. Kendilerini bu hayırlı işlere vakfedebilmelerinde yetişme ve göreneğin mühim rolü bulunmakla beraber, oradaki ev işlerinin memleketimize nazaran daha rahat ve daha kısa zamanda düzenlenebilmesi de buna müessir olmaktadır.

Evine, eşine ve yavrularına ait işleri tamamlayan Amerikalı kadınlar umumiyetle komşu gezmelerinden, kabul günlerinden pek hoşlanmazlar. Hele günlerini kumar masalarında öldürmekten veya saatlerce dedikoduya dalmaktan hiç zevk duymazlar. Tasarruf edebildikleri vakitler'ni kendilerini yetiştirmeğe yönelmiş faaliyetlere verir, cemiyette yardıma muhtaç insanlara el uzatma imkânlarını araştırırlar. Bu gayeleri tahakkuk ettirebilmek için de çeşitli isimler alan, her semt ve mahallede rastlanması mümkün bulunan kadın teşekkülerinde vazife alırlar. Gayet muntazam, sessiz ve mütevazı çalışan bu toplumlarda ciddiyet ve samimiyeti esas tutan bir hava esmektedîr. Organizasyon mükemmeldir Herkes kendi işini benimsemiş, ferdî başarıdan ziyade hep beraber muvaffak olmayı hedef seçen bîr anlayışla elele vermiştir Tüzüklerine göre on beşte veya üç haftada bir didaktik konferanslar tertiplerler. Aralarından veya harıçten seçilen hatip, konu ile ilgili renkli resimleri projeksiyonla göstermeyi ihmal etmez, hastalıklarla alâkalı, çocuk bakımına ait, ev ekonomisiyle ilgili filmlerden de bu arada istifade edilir. Konuşmayi müteakip üyeler istedikleri soruyu sorabilirler. Daima tolerans ve nezaketin hâkim olduğu munakaşalar yapılır. Herkes, başkasını incitmeden kendi noktai nazarını müdafaada serbesttir. Bütün fikirler saygı ile karşılanır. Kültür, edebiyat, sosyal yardım, muzik müsesseseleri, gezme, yayın gibi isimler alan komite (committee) lerin faal yetleri hakkında grup başkanları sistemli şekilde umumî heyete rapor verir, üyelerin tenkidlerinden ve teklıflerinden faydalanmak istediğini izhar eder. Bazı memleketlerin kadın kulüplerinde olduğu şekilde bütün yük ve inisiativ yönetim kurulunu teşkil eden üç, beş kişinin omuzlarına yükletilmez. Onlar da yalnız senede bir defa genel kongre günü hesap vermek mecburiyetini hissettiren yanlış bir yola sapmazlar. Demokratik bir olgunlukla karar hep birlikte alınır, isabetli iş bölümü yapılır ve pek tabii alarak da semere müsbet, başarılı olur

Bu kulüplerin sosyal yardım sahasındaki çalışmaları da ayrıca dikkate değer: Her üye, muhit indeki yoksul çocukları, dulları bizzat araştırıp bulur. Cemiyet onları yardıma muhtaç olmaktan kurtaracak bir gaye güderek bunu asla neşir ve ilân etmeden — listesine alır, alâkasını devam ettirir Kadın teşekkullerinin ayrı ayrı çalışmalarıyle elde edilen hasılat sayesinde Amerika'da sayısız çocuk yuvaları, sanat enstitüleri, ihtiyarlar evi, ıslah yurtları ayakta durabilmektedir.

Hulâsa, süslü bir manken gibi giyinip köşeye çekilmekten hoşlanmayan Yeni Dünya kadını yaşma, tahsil seviyesine alâka ve kabiliyetine uygun bir vazife alıp bağlı olduğu cemiyete hizmet etmeyi ikinci tabiat haline getirmenin sırrına erebilmiştir

Amerikada Kadın Kongre Azaları
Kocaları yemek pışırmesını iyi bılmelı

nı takip eden senelerde her memlekette göze çarpan ıktısadî bocalamala ra uyularak modanın mümkün olduğu kadar zevklı fakat ucuz ve basıt bır hedefe yöneldığı müşahede edılmektedir. Bugün medeniyetin bırçok nimetlerinden, yaşama rahatlığı temın eden en yeni vasıtalardan faydalanmakta olan Bırleşik Amerıkada bıle gıyım eşyasını ucuza temin, etmek temayülu hâkımdır Bu zengın memlekette dahı pıyasaya muazzam kadın eşyası süren sayışız müesseseler (ucuz . şık) metodunu müşterek bir gaye gıbı benımseyerek prensıp haline gelmiş sayılabilen umumı arzuya hizmet etmektedır ler. Kanaatımızce muasır moda çereyanlarını, kıyafetlerın güzellığını mad dî değerleriyle ölçmekten ziyade bukışların ahengin de aramayı tercih eden bir yola saptıran muhtelıf âmılleri, ıktısadı sebepleri küçümsemeğe ımkân yoktur.

Bahıs konusu ettığımiz defilenin memleketımızde hakıkaten bırer varlık olan sanat müesseselerımızın başanlı faalıyetlerini Türkiye içınde ve dışında temsıl bakımından büyük bır kıymeti vardır. Yalnız yukarıda temas edılen noktalar da gözönünde tutularak aralarında ucuz yerlı kumaşlarımızdan hazırlanmış daha sade, daha mütevazı fakat şık kıyafetler de teşhır edılseydı bazı ıstıfhamlara yol açılmaz, dış memleketlere gönderıldığı zaman: "Türk kadınları yalnız lüks elbıselere mı rağbet ederler?" gıbi haksız şüpheleri davete vesıle olmasın, endışeşi yaratılmazdı—P.P

Kadın Hayatı

Lokanta seçme sanatı

Kış veya yaz, arada bir dışarda yemek yemek Herkes ıçın mümkündur. Değışık bır muhit ve çeşnıler bilhassa bekârları cezbeder

Onun ıçın evlı kadınların da kocalarım zaman zaman bereberce dışarda yemeğe zorlamaları faydalıdır. Bekârlık günlerını hatırlatır. Nıtekım Avrupada bılhassa Fransada aıleler pazar günü yemeklerını, ekserıya lokantada yerler

Gerçekten bir çok yerde bu arzumuza sağlığımıza halel getırmeksızın, iyi bir şekılde tatmın ımkânı bulabılırız. Fakat bazı şehırlerde ve hattâ yemeği meydana getıren maddelerın en saflarının bol bulunduğunu sandığımız küçük kasabalarda maalesef, yedığımiz yemekler bazan sıhhatımizi tehdıt etmektedır

Bazı kımseler yemek hususunda oldukça müşkülpesenttırler. Bu gıbı kımseler yemek saatında kendılerıne her bakımdan uygun bır lokanta bulana kadar akla karayı seçerler.

Her yıl bınlerce kişının zehırlenmesine sebep, ufak ıhmallerden başka bir şey değıldır. Kalaysız tencereleri ve iyi yıkanmamış tabakları buna mısal olarak verebılırız.

Aklınıza belediye kontrolsüzlüğu gelebılır ve onu mesul tutmağa temayül gösterebılırsın z. Fakat haksızsınız Zıra, belediye kontrolörleri yemek takımlarının iyice yıkanıp yıkanmadıklarını kontrol edemezler. Burada en amansız kontrol bızzat müşterı olmalı ve bu gıbi lokantaların semtıne uğramamalıdır. Boylece lokantaların temızlığe ıcbarı, ışın en pratık bîr şekhdır.

İçine gırıp yemek yemeden bir lokantanın temızlığı anlaşılır mı? dıye sorabılırsınız. Evet, hem de çok kolay, önce kap ve tencerelere dıkkat edınız. Tozlu ve kırlı olmasın. Eğer lokantanın ıçı karanlıksa, maşada, gıden müşterının bıraktığı tahaklar duruyorsa buradan da vazgeçin. Yemek yıyeceğınız yerın temızlığı hakkında garsonların üst ve başlarından da bır fıkır edınebılırsınız. Kenarları kırık, çatlak ve üzerlerınde parmak lekeleri bulunan tabaklar da, lokanta hakkında kötü not verdırebılır

Öyle ise evden dışarı çıkmayalım, daıma evde mi yıyelım? Buna ne lüzum var. Sadece bir kaç noktaya dikkat edersek evımız dışında da rahat ça yemek yiyebılırız. Yeter kı lokanta aydınlık olsun, hıçbır tarafta toz olmadığı görülsun, yemek takımları temız olsun Yemeği pışıren ile kasıyerin de aynı kımse olmamasına, bilhassa dıkkat etmelı

BASINDAN AKİSLER

General Gruenther Cook Acentesi

Atlantik Paktı Ordularının Avrupadaki Kumandanı General Gruenther, Napol'ye Amiral Fechteler'i ziyarete gelirken bareberinde 16 tane de asker getirmiştir. Bu askerler, seyahat etsinler diye Napoliye getirilmislerdir

General Gruenther, her seyahatinde, tayyaresindeki boş yerlere, birlik kumandanları tarafından husnühalelerinden dolayı seçilen askerleri almakta, onlara bir seyahat fırsatı vermektedir

Napoliye giden askerler SHAPE nezdindeki Fransız, İtalyan, Belçika, Hollanda, İngiliz, Amerikan, Kanada, Danimarka ve Norveç birliklerine mensupturlar.

General Gruenther, Amiral Fechteler ile goruşmelerde bulunurken, bu unıformalı turistlere Pompei harabeleri gezdirilmiştir *(A.P.)*

Hıristiyanlar yeni bir Azız kazanmış bulunuyorlar

Papa 12 nci Pius, 10 uncu Pius'u Azız ilân etmiştir Muteveffa papa, bundan böyle Azız Pius X diye anılacaktır

Bu münasebetle Romada azize Mary Majör kilisesinde büyük, bir merasım yapılmış ve yeni Azızın naaşı oraya getirilmiştir, Vatikan ile Roma arasındakı yola, alayı seyretmek için 1 milyon insan toplanmış bulunuyordu. Naaş, Vatikan topraklarından İtalyan topraklarına geçerken Papalık askerleri ile İtalyan karabinyerleri selâm resmini ifa etmişler, bu sırada havaya bir güvercin uçurulmuştur. Azız Pius X un cesedi kristalden bir tabut içine yerleştirilmişti ve cenaze arabasını altı beyaz at çekiyordu

Alayın hareketinden evvel Papa 12 nci Pius, dairesinin penceresinden görünmüş ve halkı takdis etmiştir. Bu, aynı gün zarfında, Papanın dorduncu takdisi idi

Hıristiyanlık âleminde şimdiye kadar 77 papa, halefleri tarafından Azız ilân edilmiştir

Azız Pius X bunların 78 incisidir. *(New York Herald Tribune)*

Küçük boyda bir pilotsuz tayyarenin Manş denizini aşma denemesi, âletin havada martıların hücumuna maruz kalması yüzünden muvaffakıyetsizliğe uğramıştır

1,50 metre boyunda olan âlet küçük bir Diesel motörü De hareket etmekteydi ve mucidi, tayyaresini Folkestone'dan radyo ile idare ediyordu Tecrube iyi başlamış, fakat âlet havaya çıkar çıkmaz martılar musallat olmuştur. Tayyare, martılardan kurtulmak için bir alay manevra yapmaya mecbur kalmış, ancak bu manevralar kendisine irtifa kaybettirmiştir

Âlet nihayet, İngiliz sahillerinin on kilometre açığında denize düşmüştüf. *(A F P.)*

Fransada, Tours şehrinde, "Lise talebelerinin ebeveyni cemiyeti" senelik kongresini akdetmiştir. Cemiyet bir federasyon halindedir ve sinesinde 203 800 aileyi toplamaktadır

Kongrenin son günü verilen ziyafete, Maarif Vekili M. Andre Marie riyaset etmiştir *(Le Monde)*

*
**

Polonyada, resmî basın mecmuası "Prassa Polska" son sayısında, komünist olmayan devlet adamlarının karikatürlerini çizerek ressamlara bir talimat yayınlamıştır

Mecmuada şöyle denilmektedir

"Her şeyden evvel harp kundakçılarının yüzü insana iğrenme vermeli ve dişleri, kazma gibi görünmelidir Dudaklardan salya akarsa, daha iyi olur

Winston Churchill daima puro içerken gösterilmelidir ki siyasî vazıyetin gergin olduğu sıralarda, dumanından, günün icaplarına uygun temsilî resimler için istifade edilebilsin

Tito, bir celât baltası ve kan lekeleriyle resmedilmelidir. Her seferinde yanında dolar yığınları, elinde kuru kafalar, ağzında salya bulunmalıdır

Franco'nun mahmuzlarına, her zaman gamalı haçlar konulmalıdır Kamçısı, dolar işareti şeklinde kıvrılmalıdır. Fon olarak bir veya daha iyisi bir kaç darağacı kullanılmalıdır

Çan-Kay Şek, mikropsuz gösterilmemelidir Amerikan generallerinin de şapkalarında pireler, göğüslerinin sol tarafında tahtakuruları, kollarında kafatasları bulunmalıdır. Elleri kıllı ve kanlı olmalıdır

Bütün harp kundakçılarının resimlerinde dolar işareti unutulmamalıdır Bu işaret kravatlarına veya göbeklerine çizilebilir. *(U.P.)*

Tunusun milliyetçi lideri Habib Burgiba, Tunusta çıkan karışıklıkların sonunda Fransızlar tarafından memleketinden alınmış ve sürülmüştü Habib Burgiba bulunduğu Galit adasından, bu defa da Groix adasına nakledilmiştir

Habib Burgiba, küçük adada her gun gezintiler yapmakta, tabiî polislerin nezareti altında üç, dört saat yürumektedir Groix adasının 7 kilometre boyu ve 5 kilometre eni vardır

Tunuslu milliyetçi lider "Cafe de la liberte — Hurriyet kahvesi" adlı kahvenin önünden muntazaman geçmektedir. *(Agelce Internationale)*

Habib Burgiba

Hürriyet kahvesi önünde bir esir

KÜLTÜR SAHASINDA

Einstein mektep sıralarında
Bir dâhinin gençlik yılları

Felsefe

Einstein 75 yaşında

Bütün bir dünya, 1954 senesinde, bir ihtiyarın 75 inci doğum yılını kutluyordu 75 yaşını idrâk eden ihtiyarlar yeryüzünde çoktur; fakat bu kutlayışa bütün bir dünya iştirâk etsin! ihtiyarın adı, Albert Einstein idi

1879 senesinde, aslen Alman Yahudisi olan Einstein ailesinin, Ulm şehrinde bir erkek çocukları dünyaya geliyordu İsmini Albert koydular

Garip bir tasadüf eseri olarak bu küçük şehrin adı felsefe ve ilim tarihine bir kaç defa girmiştir. 17 nci asrın en büyük filozofu Descartes, «Discours de la Methode» un esaslarını bu şehrin yakınında küçük bir koyde, bir çını sobanın başında tesbit etmişti. İkinci Cihan harbinde müthiş bir bombardımana maruz kalan bu şehir tamamen harabolmuştur Fakat Einstein caddesi ismi de anılan sokağa hiç bir şey olmamıştır

Einstein'in ailesi ne zengin, ne de fakirdi. Babası Herman Einstein, kardeşi Jacob Einstein'le birlikte küçük bir fabrika işletiyordu Elektrik malzemesi ve sair gibi şeylerin imal edildiği bu fabrikaya, Albert de küçüklüğünde girip çıkardı Belki büyük âlimde, tekniğe karşı ilk merak, bu fabrikada uyanmıştır

A Einstein ilk tahsilini muvaffakıyetle ikmal ettikten sonra, babasının arzusu üzerine «yüksek teknik mektebbne kaydolundu Bu mektebe kaydolunduğu zaman henüz 16 yaşında bir çocuktu Fakat derslerde arkadaşlarından hiç te geri kalan bir tarafı yoktu. Bilhassa fizik ve matematikte harikulade kabiliyet gösteriyordu Onun bu sahadaki muvaffakıyetine hocaları da, arkadaşları da hayret ediyorlardı. Hatta bir gun, arkadaşlarından biri kendisine şöyle bir sual sormuştu

«— Sizin bu temayulunüz yoksa irsî midir?»

Einstein arkadaşına şu cevabı vermişti

« Hayır, boyle bir şey yoktur Bu, sadece benim bilgi ve öğrenmeğe karşı olan ihtirasımdandır.»

Einstein'ın mücerret problemleri kavramaktaki kabiliyeti on yedi, on sekız yaşlarına geldiği zaman son derece tekâmul etmişti. Riyazi meselelerde muvaffak olduğu gibi en ağır felsefi bahisleri dahi okuyup anlayabiliyordu Kendi söylediğine göre, meşhur Alman filozofu Kant'ın «mahz aklın tenkidi» adlı eserini de bu senelerde okumuştu. Duşunülmeli bir kerre... Bu eser mücerret yapısı, anlaşılmaktaki güçlüğü ile şöhret yapmıştır Amerikan Üniversitelerinin psikoloji laboratuvarlarında yapılan «Dikkat tecrübeler»inde, Kant'ın eseri bir problem gibi, tecrübe edilen şahsa verilir Bu eseri anlamak için, şuurun en gergin halıne geçtiği, elektroanse falografi ile tesbit olunmuştur. On yedi, onsekız yaşlarında, Kant felseresin'n en ağır bahislerini anlaya bilmek şüphesiz felsefi bir dehâya işarettir

Einstein bir taraftan felsefi tetkikler yaparken, diğer taraftan da riyaziyeyenin en ince problemleri ile meşgul oluyordu Onda riyazi dehâ da daha genç yaşlarında olgunlaşmıştı Einstein'ın şu sozleri, yüksek kabiliyetine karşı olan hayranlığı bir kat da ha arttıracak mahiyettedir

«Matematikteki diffarantıal ve integral hesabının tetkikine 12 yaşımda başladım 13 yaşlarıma geldiğim de Bücher'ın «madde ve kuvvet» isimli eserini okumuştum»

Einstein ilmî problemlere hudutsuz bir ihtırasla sarılmış çakşırken, bir taraftan da musiki ile meşgul oluyordu Aynı zamanda, Aarau kontonunda, talebelerden müteşekkil bir orkestranın kemancısı idi Onun sevdiği ve boş zamanlarında çaldığı parçalar şunlardı. Schuman'ın «Ceviz Ağacı», «Lotus çiçekleri», Bach'ın «Air» ve «Chaconne»» u. Haendel, Nardini ve

Eğitim Dernekleri

Mümtaz Tarhan

Yukselmeye azmetmiş olan toplu luklar çocuğu alâkalarına mıhrak yaparlar. Yarının sahibi olan varlıkların eğitim ve öğretimi cemiyetin bakasıyle doğrudan doğruya alakalı bir mevzu çerçevesi içine alır. Memleket temellerinin en sağlam malzemesi, en dikkate değer unsuru şüphe yok kı çocuktur. Bu gunün dekoru içinde gördüğümüz yavrularımız yarına ait ümitlerimizdir Bir fidan, bir saksı gül nasıl devamlı bir ihtimam isterse çocuk da aynı ihtimama muhtaçtır Çocuğu korumak, çocuğu yetiştirmek, çocukla meşgul olmak yaşamamız için bir zarurettir. Çunku çocuk cemiyete ömür veren bir iksirdir. Davut Peygamberin elinde yumuşayan demir gibi, çocuk bizim eğitim sistemlerimiz içinde şekil ve hüviyet kazanacaktır Bu itıbarla eğitim dâvası, iddialarımızın başında yer alır. Meseleleri mesele yapmakta devam eden bîr zihniyetin çenberini kırarak meseleyi çozen bir zihniyetin ışığı ve gerçeği içinde musbet ve hayırlı neticeler elde etmek mecburiyetindeyiz. En kısa yoldan bütün memleket çocuklarını okutmak, musbet ilmın meşalesini tutarak millet ferdlerine maarifin nurlu istikametini göstermek başlıca vazifelerimizdir Hazırladığımız mamur vatanda devamlı bir şafak, uçsuz bucaksız bir şifa kaynağı olan çocuklarımızı kafaca millî idealimiz için yetiştirmek hususunda devletin yanıbaşında bütün millı müessese ve teşkilâtımız seferber olmalıdır. Nitekim bu dâvada çalışan Türk Eğitim Derneği tahteşşuura inen bir alâka ve yardımın devamlılığı ve intizamı içinde güzel bir örnek vermektir.

Bu müessesenin Türk zekâsının kalburustu kabiliyetlerini birer birer derlıyerek ve maddî imkânsızlıkların ağırlığından onları kurtararak okutmak ve yurda yararlı hale getirmek için tesis ettiği Kolej ve yurtlarıyle Türk cemiyetine yardım ve hizmet kapısını açtığını görüyoruz. Zengın, fakır bütün bir topluluğun bu kültur seferberliğine katılması ve bunun gibi müessese ve teşekkülleri benimsıyerek bu dâvanın havvarisi olması bir zarurettir

Vatan çocuklarına hizmet aşkı, gayemizin kalkanı olmalıdır

Albert Einstein

75 inci yılını dünyanın kutladığı adam

Mozartın kompozisyonları

Einstein'ın Zürich'teki mektep hayatı, malî sıkıntılar içinde geçmiştir Bu sıralarda ailesinin de durumu iyi olmadığından kendisine yardım edilemiyordu. Yalnız teyzesi, ona aybaşlarında 100 İsviçre frangı kadar bir para gönderiyordu Esasen Einstein da, o zamanlar küçük bir şehir olan Zürich'te pek fazla masraflı bir hayat sürmüyordu

Einstein «Yüksek teknik mektebin deki» tahsilini tamamladıktan sonra ailesinin yanına döndü. Bir müddet babasının işletmekte olduğu fabrika da bulundu, müteakiben hocalığa başladı

Seneler ilerledikçe ondaki bilgi ve öğrenme ihtirası da kuvvetlenmiyordu Hemen hemen hiçbir eğlence yerinde görünmüyor, daima çalışıyordu Erkek olarak birkaç, kadın olarak ta bir tek arkadaşı vardı Mileva Maric adındaki bu kadınla yüksek teknik mektebinde tanışmıştı Einstein'dan üç yaş büyük olan Mileva Maric o sıralarda fizik ve riyaziye tahsil ediyordu Mileva Maric ile Einstein'in münasebeti 1901 senesine kadar devam etmiştir

Einstein, Hitler tarafından Almanya'da yapılan «Yahudi temizliğine kadar muhtelif lise ve üniversitelerde hocalık yapmıştır. Almanya'dan ayrıldıktan sonra Amerikalıların daveti üzerine Princeton ve Harward Üniversitelerinde ders vermeği kabul etmiştir. Halen Amerikada tedris hayatına devam etmektedir

Aristo der ki: Felsefede sistem yapmak için, sistem yıkmak lâzımdır. Bunu şu şekilde de ifade edebiliriz «Felsefede bir sistem, kendinden evvelkinin üstüne kurulmuştur ».

İşte Einstein'ın sistemi de klasik mekanığı, yani Newton fiziğini kökünden yıkmıştır. Einstein bunu yaparken, bilhassa Newton'un zaman ve mekân anlayışının yanlış olduğunu isbat etmek istemiştir. Onun «İzafiyet nazariyesi» dediği görüşü kendisini, bütün dünyaya tanıtmıştır

Einstein 20 yaşlarına geldiği, sıralarda dikkatini bilhassa Newton fiziğine tevcih etmişti Newton hâdiselerin cereyanı işin iki koordinat kabul ediyordu 1 Mutlak zaman, 2 - Mutlak mekân. Ona göre, herşey ancak bu iki koordinat içinde vuku bulabilirdi Fakat 19 ncu asrın sonlarına doğru Newton'un bu görüşü sarsılmıştı. Bu hususta ileri sürülen bir nazariye de «Elektromagnetik nazariye» idi Buna göre de bütün hadiseler eter denilen bir vasat içinde cereyan ediyordu

İşte Einstein henüz 26 yaşında iken ortaya attığı «Husus' izafiyet nazariye" si» ile ilme yepyeni bir görüş getirmiş, klasik mekanığın yanlış noktalarını göstermiştir. Bu nazariye elektromagnetik hadiselerin, eter içinde mütesavi hareketten müteessir olmadığını anlatmaktadır

«Einstein nazariyesini ortaya koyuncaya kadar, bizim zaman ve mekân esas ve mutad kanaatlarımız, zamana ve mekâna tek bir mâna vermekten ibaretti Yani, arz üzerinde yapılan ölçülere nazaran, mekân nisbetlerine ne mânâ veriyorsak, meselâ bir kuyruklu yıldız üzerinde olduğunu farkettiğimiz âletler ile veya eter derûnunda sabit bulunduğunu farzettiğimiz âletler ile yapılan ölçülere nazaran olan mekân nisbetlerine de o manâyı veriyorduk. İşte izafiyet nazariyesi, bu suretle muhtelif hareketler ile mütenarrik mevkilerden elde edilen mekân nisbetlerine ayni manâyı vermeği kabul etmedi. Bu nazariye, muhtelif mevkilerden alınan, muhtelif mekân nisbetlerindeki farkı zamana da teşmil ediyordu Yani muhtelif vak'aların aralarında geçen zaman fasılası arz üzerinde âletler le yapılan ölçülere nazaran başka sür'atle hareket eder, meselâ bir kuyruklu yıldız üzerinde yapılan ölçülere nazaran başka ve eter derûnunda sabit âletler ile yapılan ölçülere nazaran yine başka olmak lâzım geldiğini kabul etmek icabediyordu O halde umumi ve mutlak surette, birden ziyade müşahitler için hemzamanlık da mümkün olamazdı, çünkü muhtelif hareketler ile hareket eden müşahitler için, zaman, mekân hesabı değişiyor demektir Vakıa bu değişiklik küçük mesafelerdeki hemzaman vak'alar için fark edilecek kadar değilse de, izafiyet nazariyesinin taallûk ettiği kâinatı ve kâinat mesafelerini düşünürsek o vakit fark büyük ve göze çarpacak derecede olur» (I)

Einstein'ın «Hususî izafiyet» nazariyesinin esası budur Zaman ve mekânın izafiliği bu suretle isbat edildikten sonra, hadiselerin de izafi olması icabediyordu.

Einstein bu nazariyeyi bütün kâinata teşmil ederek «Umumî izafiyet» nazariyesini kurmuştur

Newton kâinattaki muvazeneyi «Cazibe kanunu» ile izah ediyordu Bunu yaparken mekâna hâkim olan geometriyi düz hatla olarak kabul ediyordu Yani Newton, Euclides geometrisini benimsemişti

Vehbi Koç Yurdu
İşte en moderni

İşte Einstein, kâinatı izah ederken Newton'un Euclides çi geometrisinden ayrılmış ve «Umumî izafiyet nazariyesi»ni tesis etmiştir

Bu nazariyeye çok derin riyazi düşünüşler ile meydana gelen çok çetin riyazi düsturlar ile erişilmiştir» (2)

Einstein, Newton ve kendi nazariyesi hakkında yazdığı bir makalede şöyle demektedir

«Newton nazariyesine açılan rahnelerden biri mutlak mekân tasavvurunun hususî izafiyet nazariyesi ile ortadan kalkmasıdır» (3)

Gerçekten Einstein'ın bu muğlak nazariyesi yepyeni bir kâinat anlayışı getirmiştir,

Amerikalı meşhur atom fiziği profesörü Harold Urvey'e sormuşlar

—« Einstein'ın izafiyet nazariyesi hakkında ne düşünüyorsunuz?»

Profesör şöyle cevap vermiş

—« Vallahi, henüz anlayamadım

Şüphesiz Harold Urvey, izafiyet nazariyesini anlamıştır. Fakat bu sözleriyle nazariyenin derinlik ve muğlaklığını anlatmak istemiştir

(1) (2) (3) A. Adnan - Adıvar : İlim ve Din

Üniversite

Memleketimizin üç büyük şehrinde mevcut üniversite ve yüksek okullarda her sene on binı aşan talebe topluluğu tahsil görmektedir 64 vilâyetimizden bu şehirlere akan talebelerin en büyük ihtiyaçlarından biri muhakkak ki "yurt" meselesidir

Halen Ankara, İstanbul ve izmirde ekserisi maarife bağlı, bir kısmı hususi müesseselere ait olmak üzere 50 ye yakın talebe yurdu mevcuttur. Bu yurtlar arasında ücret bakımından nis betsizlikler olduğu gibi aynı zamanda konfor ve rahatlık bakımından da hayli fark mevcuttur. Bütün yurtlar halen ihtiyacı karşılayamadığından, bir kısım talebeler mustarip durumdadır

Bazı yurtlar ihtiyacı karşılamak için, "odalara yatak ilâvesi", "koridorlara karyola koymak" gibi bir takım gayri sıhhî tedbirlerle işin içinden çıkmaktadır. Bu yüzden bilhassa sene başlarında bir çok talebe ister istemez bu şartlara razı olup, sırf bir yer temini için külfet altına girmektedir

Her sene talebe mevcudu artmaktadır Bu talebelerin barınması için yurtların genişletilmesi veya yenilerinin açılması lâzımdır Aksi halde iki üç sene sonra bu "yurt" meselesi talebelerin başına büyük bir dert olacaktır

Halen mevcut yurtların durumuna gelince bunların hemen hiç biri normal evsafa maalesef uygun değildir. Çoklarında, ancak yatmak kabildir O kadar .. Halbuki yurttan esas gaye, talebeye ders çalışmak için rahat ve sakin bir müessese olmaktır Bu hususiyeti yerine getiren ancak bir kaç yurt sayabiliriz· İstanbul Teknik Üniversite Amerikan yurtları ve bunların "en moderni" diye vasıflandırabileceğimiz Ankara Vehbi Koç Yurdu'

Bu dâva halledilirse talebe beklediği rahata kavuşacak ve tahsil randımanı artacaktır

Terbiye

Suçlu çocuklar

Batı Almanyanın üniversite şehri olan 110.000 nüfusu Freiburg 1945 senesinin sonlarına doğru çocuklar için pek uygun olmayan bir yerdi Bombalar ve top mermileri şehrin sokaklarına yığılmış, mensucat ve inşaat endüstrisini sekteye uğratmış, evlerini yerle bir etmişti Çocuklar koyun sürüleri gibi çakıl taşlı sokaklarda dolaşıyorlar, evleri soyuyorlar, kara borsa için giyecek ve yiyecek çalıyorlardı. 1947 de Freiburg da okullarda hayret verecek kadar suçlu çocuk vardı. 12 - 18 yaş arasında iskelete dönmüş, isyankâr çocuklar muazzam gruplar halinde Freiburg mahkemelerine getirilıyor, sorguya çekiliyor ve hapishanelere sevkediliyordu Şehrin halkı ise sadece kafasını sallıyordu Fakat gençlik mahkemesinin hâkimi, 44 yaşındaki Dr Karl Harringer bu meseleyi halletmek için katı karar verdi

Hakim Harringer basit bir fikirle işe başladı. Hiçbir "ahlâksız" çocuk hakikatte "ahlâksız" değildir Suçluları Nazi eğitiminin, harp izdıvaçlarının, küstahlığın ve mağlûbiyetin kurbanları olarak kabul etti. "İkinci Dünya Harbi bu çocukları çileden çıkardı" dedi İlk adımı, 40 suçlu çocuğu toplayıp hapse atacağına, bir ıslahane kurmak oldu Orada her çocuğa halkın temin ettiği yemek, bir çift ayakkabı ve giyecek verildi Çocukların konuşma mevzuu artık, sürüm ve harp değil, spor, muzik, dans ve kitap olmuştu. Çocuklar rahata kavuşuyorlardı Her geçen gün onları biraz daha faydalı konuşmağa sevkediyordu

Artık Hâkim Harringer'i sadece bu iş meşgul ediyordu. Boş bir tiyatro binasını içtimaî toplantı merkezi haline getirmeleri için çocuklara yardım etti, profesyonel müzisyenler", çağırdı, mahallî muharrirlere dünyaca meşhur edebî eserler üzerinde konferanslar verdirtti, tiyatro kumpanyalarını komediler temsil etmeleri için getirtti. Harringer ayrıca yardım cemiyetlerini dolaşıp yiyecek ve giyecek temin etti

Bir memur şehrin en muktedir dilencisinin Harringer olduğuna şüphe bulunmadığını söylüyordu. Hâkim, mütebessim, "bu çocuklardan her şey elde etmeğe hak kazanmak için onlara ilkönce her şeyi vermeliyiz" diye cevap verdi

Bugün Freiburg polisler sakin geceler geçiriyorlar. Hâkim Harringer'in çocuklar kampında şimdi sadece ehemmiyetsiz suçtan dolayı nezaret altına alınmış 300 kişi var Bunlar kendilerine iftiharla "Harringer evlâtları" diyorlar ve belediye tarafından bahşedilen büyük bir binayı toplantı salonu olarak kullanıyorlar

Bu çocuklar artık başı boş dolaşıp serserilik etmiyor, başlarında gençlik teşkilâtı üyeleri ve üniversite talebeleri bulunan 15 er kişilik gruplar halinde tarihi âbideleri, fabrikaları ve mektepleri ziyaret ediyorlar

Geceleri de ping - pong maçları, konserler, üniversite kızlarıyle dans ile vakit geçiriyorlar

Bu suretle hayat, bütün şehirliler için daha tatlı, daha güzel bir şekil almıştır.

SPOR ÂLEMİNDE

Emil Zatopek

Çek Lokomotifi

Atletizm

5000 metrede yeni rekor

Çekoslovakyalı Emil Zatopek Pariste, 5.000 metrede 13 dakika 57.2 saniye ile dünyâ rekorunu kırmış ve 1942 senesinde İsveçli Gundar Haegg tarafından 13 dakika 58.2 saniyede tesis edilmiş rekoru İsveçlinin elinden almıştır.

Fransız Hariciye Vekâleti şimdiye kadar 5000, 10.000 metre ve maraton yarışlarında ve 1952 Helsinki Olimpiatlarında bir çok muvaffakyetler kazanan Çek koşucusunun, Paris civarındaki Colombes stadyumunda tertip edilen milletler arası yarışlara katılmasını ve bu koşucuya vize verilmeşini reddetmişti. Fakat Fransız atletizm Federasyonu Zatopek'i memlekete çağırmağa ısrarla devam ediyordu . Hariciye ve Atletizm Federasyonu arasındaki bu meselede nihayet Federasyon galip çıkınca Brükselde vize bekleven Zatopek'e derhal haber verildi. Fakat müsabakalara bir gun kalmıştı. Böylece Zatopek yarışa birkaç saat kala Parise geldi

Koskoca sahada tek yaprak kımıl damıyor, 5000 den fazla seyirci kızgın guneşın altında ' adeta kavruluyordu Bu arada yeni dünya rekorunun denemesi kararlaştırıldı.

Mesafe dakikaları şöyleydi: 1000 metre 2 dakika 47.1 saniye, 2000 metre 5 dakika 34,4 saniye, 3000 metre 8 dakika 23.4 saniye, 4000 metre 11 dakika 13,4 saniye.

Zatopek kendine has stılı ile kollarını sıkarak, yüzüne türlü acaip ve çırkın şekiller vererek yarışa başladı

Henüz 20 metre koşan Zatopekın ilk hamlede diğer bütun atletleri arkada bıraktığı goruldü. 3000 metreye geldiği zaman, hemen kendsi kadar kuvvetlı bırer atlet olan Yugoslavyalı Travo Stıntoff ve Sero Pavolyiç ile arayı 200 metre açtı. Birçok Fransız atletleri de bu ıkı koşucunun arkasında kalmıştı.

Zatopek arayı açmağa devam ederek, yarışı 250 metre farkla kazandı.

Stıntoff 14 dakika 43 saniyede, Pavlovıç ondan ıkı saniye sonra finişe geldiler.

Zatopek yarıştan sonra Fransa ile sulh yapmak istediğini, zira kendisinin ıddıa edildiği gibi Fransa aleyhinde asla fena bır şey soylemediğini buldırdı ve Colombes'un yeşil çimenleri üzerinde, mutebessım, halkı seyretti. Fransa Hükümetının Zatopek'ı memlekete sokmak istemeyişine sebeponun geçen sene, ılk baharda Fransadan döndüğu zaman kendını karşılayan gazetecilere, «Paris beni sükûtu hayale uğrattı. Paris, kıtaplarda okuduğumuz, mecmua ve broşürlerde gorduğumuz Parise hiç benzemıyor

Dünya kupasından neler bekliyoruz

Tevfik Ünsı

Dünya Kupasında, Türk Futbolunu temsil edecek gençler İsviçre yolculuğuna çıkmak üzeredirler. İlk defa Dünya Kupası Final Turlarında oynuyoruz, Millî Takımımız da, bu gibi maçlar ıçın bize hıç te elverişlı gelmeyen şu mevsımde, mümkûn olduğu kadar hazırlandı; çalışmaktan zıyade yorgunluğunu ustünden attı, dınç bır halde sahaya çıkabılecek duruma gırdı Butün arzumuz, Mü lî Takımımızın İsvıçrede iyi bır futbol göstermesi, ıyi bir ıntıba bırakabılmesıdır

Dünya Futbolunun en ıyı on bır takımının toplandığı bu final turlarında bız ılk decerelerınden bırını almak hayalıne kapılmış değılız. Takımımız hakkında bazı çok ıyımser yabancı futbol adamları bır dordunculük gördüklerını açıklamakla beraber, bazıları da bızı Turnuvanın autsayderı gösterdığı halde, bız mütevazı Takımımızla bu iyi temennıleri tahakkuk ettıreceğımızı degıl de, iyi bir futbol numunesi ortaya koyabileceğınızı ancak vaad edıyoruz. Dünya Kupasının kat'i netıcelerını tahmıne çalışanlardan Güney Amerikalılar, Brezılyalılar ve bizi Yugoslavya, Fransa, Belçıka, ve İsvıçrenin önünde bir dereceye namzed gostermişlerdi Bütün bu tahmınler, Türk Futbolunun değerı hakkında daha şımdıden yabancıların müspet bır fikre sahıp olmakda bulunduklarına ışarettir. Bız Eleme Maçlarında İspanyayı ekarte etmekle, bır bırbırı sıra iyi dereceler elde etmekle, Avrupa pıyasasında kendımızı gosterıp empoze etmekle, bır Mıllî Kadronun bu gibi Fınal Mıllî Turnuvalarda gaye edıneceği müsbet propagandayı, takdır hıslerını peşınen toplamış, Dünya Kupası Maçlarından beklediğımız ılk meyveleri koparmış bulunuyoruz

Şımdı dıger 15 Mıllet hakkında ıtıbâr ımtıhanının ıkıncı safhası başlamaktadır. İlk hedef, Fınal turlarında oynayacak olgunlukta bulunduğumuzu ispat etmektır. Fınallere yükselmemızın bir tesadüf eserı olmadığı, Türk Futbolunun, propagandası az olmasına mukabıl, Avrupanın etrafında yaygaralar koparılan pek çok takımından üstün bulunduğunu göstermelıyız. Bütün Futbol meraklılarının gözlerı Turk Takımı üzerıne, İspanyayı eleyen Türk Takımına dönmüştür. İlk rakıbımız Almanya ile yapacağımız maçın butün bıletlerı satılmıştır, yırmı bıne yakın bir Alman meraklı grubu da 3 sene evvel yuzbın seyırcı önunde Mıllî larını görmeye gelmektedır, Berlın mağlûbıyet Almanların yüreğıne oturmuştur ve tesadufe bakın kı, Alman Mıllî Takımı ile, bu Berlın maçının tam yıl dönümünde, 17 Hazıranda karşılaşmaktayız. Bu defa daha toparlanmış ve gençleşmış ve sıstemını bulmuş bır Alman takımı karşısına çıkmaktayız. Muhtemelen bır beraberlık bile bızı doğrudan doğruya Kar dö Fınal Maçlarına götürecektır kı, en fena netıce, bu takdırde, Dünyâ sekizıncılığıdır Aynı imkânlarımızı tartıya vurmak belkı boyle şerefli dereceyi biraz fazla ozenılmış gösterse bile, Futbolda kısa zamanda tahakkuk ettırdığımız vâkıtıer, başardığımız ışler, futbolumuzda teknık imkânlar bahsında, daha pek çok meziyetlere de malık olduğumuzu mujdelemektedir. Bunlardan ılk akla gelen manevî kudrettir. Zebun vazıyete düşmemek ıçın, kuvvetlı, çok kuvvetlı takımlar karşısında öyle şahlanışlarımız mevcuttur kı, bız bu şahlanışla 100 bın yabancı kalbi durdurarak umulmaz zaferler saglayıverırız. Gençlıge, dınamızme ve dürüst oyuna verdığımız kıymet de artık bızım teknık noksanımızı telâfi eder durumuna geçmıştır

Evet, evet, İsvıçreye gıderken, Dünya Futbolunun devleri arasından fırlayarak baş köşeye geçeceğimizi ummuyoruz amma, bu devlerin bile takdırını kazanacağımızı ümit edıyoruz.

Sofia Kızları
Şimalden gelen Melekler

Paris, tüccar zihniyetli ve politikada küçük hesapları olan bir halka sahip kozmopolit bir şehir demesi idi.

Fakat bu gelişimde bütün bunları inkâr eden Zatopek, kendisi ile görüşen Fransız gazetecilerine bunun bir yanlışlık olduğunu söyleyerek, Geçen defa Fransa dan Praga dönüşümde gazeteciler beni karşıladılar ve bir çok sualler sordular. Lâkin emin olun, Fransa hakkında kafiyen kötü bir söz sarfetmiş değilim. Zaten Fransada bütün gördüğüm, bu koşu sahasından başka bir yer değildir. Hayat şartları ve halkı hakkında hiç bir şey bilmediğim bir şehir için ne söyleyebilirdim ki?..

Futbol

İstanbulsuz Türkiye Birinciliği

Türkiye Futbol Birinciliği yapıldı. Nerede?

Ankarada!

Kimmle? Daha doğrusu kimsiz?

İstanbulsuz ve İzmirsiz! Neticede Adanalılar Türkiye şampiyonu oldular. Allahtan Çukurovanın bu yağız çocukları ıştırak ettiler, Ankaralıları yendiler ve maçlara biraz heyecan kattılar

İstanbulsuz ve İzmirsiz Türkiye Birincilığı! Bu, sadece bizim federasyonun aklına gelebilirdi

Tecrübe göstermiştir ki, nasıl bir aşın tadı olmazsa, İstanbulun katılmadığı bir spor hareketinin de tadı çıkmamaktadır.

İşte Türkiye Futbol Birincilığı de, tadsız tuzsuz cereyan edip, sona erdi

İstanbulun Şampiyonaya ıştırak etmemesi sebebini inceleyecek olursak, bunu şöyle hülâsa edebiliriz.

1 — İstanbul Bölgesinin,

2 Futbol Federasyonunun,

ihmali.

İstanbul Bolgesi ve Tertıp Komitesi Türkiye birincilığının Mayıs ayı içerisinde yapılacağını bildiği halde, Amatör lig maçlarının birinci devresini ancak 30 Nisan Tarihinde bitirebilmiştir. Bu tarihten sonrakı yirmi gun içerisinde 13 Haftalık lig maçının tamamlanması mümkun olmadığına göre, tabii İstanbul lig birincisi de kafi olarak tesbit edilemiyecekti

İstanbul bolgesinin ve bu işle alâkalıların ihmallerinin bulunduğu aşikârdır

İkinci sebebe gelince, Futbol Federasyonu lig maçlarını geç başlattığı için hava muhalefeti ve bazı kulüplerin menfaatı dolayısiyle uzun müddet tehire de uğrayan maçların tamamlanması mümkün olmamıştır

Yıllardanberi aynı hadiselerle karşılaşıldığı halde alakalılar tedbir almayı nedense bir türlü düşünemedikleri veya düşünüpte tatbike koyamadıkları ızdırabı çekilen bir vakıadır.

Maalesef spor işlerimizdeki bu ihmal, Türk Futbolunun en az 25 yıl ileri gitmesine mani olmuştur.

Teşkilatın ihmal ve lâkaydisi yüzünden şampiyonaya katılamıyan kulübun kaybı da cidden buyuktur.

Bir kulübün bir mevsim vermiş olduğu emek neticesinin bu şekilde boşa çıkması ne acıdır.

Bunun için iş başına yeni gelen Federasyonun Türkiye Birincilığine İstanbul dan 2 Takım ıştırak ettirilmesi hususunda bir tasavvurunu işitince memnun olmuş ve mağdur İstanbul kulüplerinin bu mağduriyetinin ortadan kaldırılacağına, dolayısiyle de sevinmiştik. Fakat bu sevincimiz de sabun köpüğü gibi kısa sürdü. Ve Türkiye Futbol Şampiyonası İstanbulsuz yapıldı

Neye acımalı?

Mağdur olan kulüplere mi, yoksa programsız yapılan işlerden zarar dide olan Türk Futboluna mı?...

Haberler

Yeni futbol federasyonu dünya kupasının gürültüleri bittikten sonra, esas programı üzerinde çalışacaktır Bu programda geniş teşkilâtlı müstakil federasyonların kurulması hakkında bir teklif ve proje de mevcuttur.

Fenerbahçelilerin basketbolden sonra futbolde de başka kulüplerden transfer etmek istedikleri oyuncuların isimleri söylenmeğe başlamıştır. Bunlar Kasımpaşadan Kayhan, Ulvi ve Ahmet, Beykozdan Leon, Emniyetten Kaleci Sabın, Adaletten Gökçen'dir.

Galatasaray bir santrhaf peşindedir. Bu santrhafın genç millî takımını santrhafi Eskişehirli Ergun olacağı soylenırken, şimdi de Kasımpaşalı Çetinin adından bahsedilmektedir. Galatasaraylılar bu oyuncuyu, bacağındaki sakatlığın tam tedavisi için İtalyaya gönderecekleri soylenmektedir.

SANAT DÜNYASINDA

Benim de derdim var

Muammer Karaca

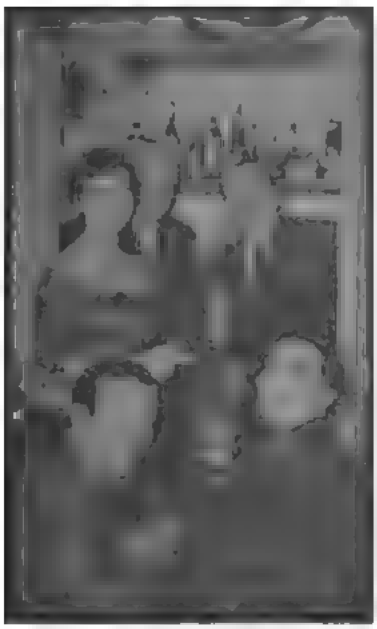

Muammer'in evinde
Bir rekorun tesisi

Tiyatro

Cıbalı karakolun'da Varan 400

Tiyatrolarda bir piyes provaya konduğu zaman usuldendir, bütün sanatkârlar mevzu içinde, kendilerine verilmiş olan rolun avanşlarını hesaplar, neticede kendi ölçülerine göre hüküm verirler «Tutar» veya «Tutmaz» derler

Muammer Karaca tiyatrosunda Cıbalı karakolu nun ilk provası sonunda bütün sanatkârlar sanki sözleşmişler gibi aynı noktada birleştiler: «Tutmaz bu piyesi.»

Yalnız Muammer Karaca son sözünü söylememişti Her ne kadar eserin «teneke» lığını ilk bakışta anlamışsa da içinde bulunduğu şartlar ve bilhassa zamanın darlığı, ne olursa olsun eldeki eserin «çıkarılması» nı icabettiriyordu

«— Ufak tefek değişiklerle bunu bir ara piyesi yapabiliriz çocuklar» dedi

Cıbali karakolu, ilk temsilinde büyük bir alâka topladı ve muvaffak oldu Bu başarı Muammer'den gayri bütün tiyatro mensuplarını hayrette bıraktı Zira Muammer Cıbalı Karakolu'nu o güne kadar prova yaptıklarından tamamiyle ayrı bir eser olarak hemen o gece sahnede yeni baştan yazmıştı

Geçen pazartesi günü Cıbalı karakolu 365 nci defa oynandı ve Ankaradan sonraki konaklarda devam edilmek üzere muvakkaten sahneden kaldırıldı 954/55 Tiyatro sezonu başına kadar bu eserin 400 temsili doldurup aşması da muhakkak gibidir

Ben, bildiğiniz gibi işveren'im Hem kendime hem de benimle beraber «Muammer Karaca Tiyatrosu» kadrosunu teşkil eden sanatkâr, teknisyen ve idarecilere temin ettiğim iş, tiyatro temsilleridir Bu suretle geçinir gideriz. Yalnız benim de diğer vatandaşlar gibi ciddiye aldığım bazı derdlerim vardır, hatta lâfın biraz ircisi ile, bunlara dava da diyebilirim

Derdin büyüğü : Şu bizim ne idüğü belirsiz bir manzara arzeden «Tiyatrocu»luğumuzdur

İrili ufaklı bütün sanat, meslek ve zenaat erbabı organize bir hal almış, bir sendika veya cemiyet etrafında toplanmışlar da biz sahne mensupları hikmeti hüda, birlik vücude getirmemişizdir Gerçi doğrudur. Komedi Fransez direktörlerinden birisi «Tiyatromda dedikodu eksik olursa endişeye düşerim» buyurmuş, hakikaten bizim ekmeğimiz alkışlarınızsa, katığımız da dedikodularımızdır. Biz sahne mensupları olarak, halınızdan şikâyetçi olmayız. Fakat varınız?

Kısacık tiyatro ömrumuz içinde o derece acı hatıraların şahidi olduk ki, ister istemez yarının kâbusu bizi rahatsız ediyor

Hazım, ve onu takip edenler şimdi Meverâyisemâda aksisedası bile kalmayan alkıştan başka ne bıraktılar çocuklarına?

Neyse; üzücü bahisler üzerinde fazla durmak benim de işime gelmiyor, onun için sadede geçiyorum

Tiyatrolarımız teşkilâtlanmalıdır Bunu, bizim kendi başımıza yapmamıza imkân yok Sadece dedikoduculuğumuzdan değil, geçim derdinden göz açamayışımızdan

Halbuki Turk tiyatrosunun teşkilâtlanmaya şiddetle ihtiyacı var Türk temaşa hayatının bu günkü manzarası ve buna nazaran istikbali hakikaten yürekler acısıdır Bir ay kadar evvel mahallinde tetkik etmek fırsatını bulduğum Yunan tiyatrosu tam mânası ile organize bir müessese haline gelmiştir

«Samatıon» adı verilen bir teşekkül kanunun himayesinde, Yunanistanda bütün sanat hareketlerine hakim bulunmaktadır Bu teşekkul sanatkârlarla işverenler arasındaki münasebetleri tanzim etmekte, vücude getirdiği bir banka sayesinde gerek sanatkârların ve gerekse tiyatro guruplarının ihtiyaçlarını karşılamakta, sahne mensubiyetini değerlendirmekte ve bilhassa hastalık ve ihtiyarlık sigortaları ile meslekdaşlarının huzurunu temin etmektedir. Bu müessese Devlete hiçbir suretle yük olmadıktan başka gayesi ve icraatı ile yardımda da bulunmaktadır. En mühim maddî kaynağı eğlence yerleri biletleri üzerinden temin ettiği gelir ile tiyatroların menfaate verdikleri temsillerden elde edilen hasılattır

Komşumuz Yunanistan da kurulmuş ve müsbet neticeleri görülmüş böyle bir örnek de mevcut olduğu halde bizim başıboş tiyotroculuğumuz üzuntümüzü bir kat daha arttırıyor

Bu iş yapılabilir, yapılabilir ama, Devlet baba'nın koruyucu ve cesaret verici eliyle sırtımızı okşaması gerek

İkinci derdime gelince, buna haftalık AKİS mecmuasının turizm yazışması da diyebiliriz Bir defaya mahsus yalnız bir yazışma!

Memlekete turist sadece Karye camiminin çinilerini merak ettiği için gelmez, Gene çiçeği burnunda bir intibaım olduğu için Yunanistandan misal vereceğim İç turizm bir yana fakat hariçten gelen 14 bin turistin vasatı 10 bini (çoğu dil bilmediği halde) tiyatroya gitmektedir Yalnız Atinada 25 tiyatro her akşam perdelerini açmak suretiyle şehrin bu ihtiyacını cevaplandırıyor

Bize gelince: Yolunu şaşırıp içi-ize düşen seyyahlar bir şey göreceğiz diye çırpınırlarken biz, tarihi Bizans evlerini çimento deposu olarak kullanıyoruz. Her sene binlerce seyyah Londra'da kralın muhafızlarını seyretmeye gidiyor. Biz ise, zengin tarihimizi zamanın keyfine terketmiş, kabil olduğu kadar çabuk harap olmasına bakıyoruz

Göksu ihya edilemez mi? O canım bürümcuklü sandallar yapılamaz mı, bir kaç çifte kürekçi giydirilemez mi?

Anadoluhisarına kur iki saltanat çadırı, turistleri ağırla!

Yedikuleyi ele al, dort Baltacı koy kapısına, içerde 8 Bizans kızı, kenarda Mehter takımı, çağır seyyahları, yak çubuğunu keyfine bak!

Bütün bunların ve daha binbir tarih malının ihya edilmesi, büyük bir himmet isteyen işler değildir Bunlar yapıldığı takdirde tiyatrolar da arz ve talep kanununa uyarak kendilerine çekidüzen vermeye çalışacaklardır

Tiyatrolarımızın hem kemiyet, hem de keyfiyet bakımından ele alınması icabediyor, Yani bir yanda Devlet eli ile tiyatrolar ve tiyatro mensupları kanunların himayesine alınırken obur tarafta da sahne elemanının kaliteli bir duruma yükseltilmesine gayret edilmelidir

İlk provasında bütün sanatkârların «Tutmaz» hükmünde birleşikleri Cibali Karakolu, halen 155 temsil adedi fazlası ile Yakın ve Orta Doğuda «afişte kalma» rekorunu kırmış bulunuyor.

(Son rekor Magapa de magapa isimli bir Yunan müzikal komedisinde idi ve 210 defa temsil edilmiş bulunuyordu.)

Kazandığı muvaffakiyet ve bilhassa sahnede işgal ettiği mevkiin hususiyeti bakımından Cibali Karakolu, tiyatromuz namına üzerinde durulması icabeden bir mevzu haline gelmiştir.

Eserin bu derece tutunmasını Muammer Karaca kendine has fikir ve sebeplerle izah ediyor ve diyor ki: «Cibali Karakolunun böyle bir muvaffakiyet sağlamasının birden fazla sebebi vardır. Evvelâ: halkımızın icra kuvvetine, zabıtaya karşı hususi bir alâkası vardır. Bu, geçmiş devirlerin, aslında muhterem ve mukaddes bir nevi veraset borcudur. Zabıtayı sopa ve dipçikle sembolize eden eski zihni, yetin mirası. Böyle bir haleti nahiyeden yavaş yavaş sıyrılmakta olen halkımızın karşısına hiciv adesesinden geçirilerek çıkarılan polis'in dikkati çekeceği tabi idi. Üstelik icra kuvvetinin sahnemizde hiciv mevzuu olması ilk defa vukubulmaktadır, Çünki onların vaktiyle bir nevi dokunulmazlığı vardı. Sanki polis ve zabıta mensupları insan değilmiş, vatandaş değilmiş ve bu cemiyetten ayrı bir sınıfmış gibi...

Bundan başka, tiyatromuz bale ile orkestrayı bir kenara bıraktıktan sonra hakiki şahsiyetini bulma yolunda oldukça uzun bir mesafe katederek Cibali Karakolu'na gelmiştir. Trup, bu eserin müsait havasında sur'atle inkişaf zemini buldu.

Ayrıca muvaffakiyette, heyetimizin kimsesizliğinin de payı büyüktür. Buna bir nevi gururdan doğan muvaffâkiyet te diyebiliriz. Himayesizlik gururu!»

Muammer'in bu iddialarına tamamen iştirak etmekle beraber, eserin tutunmasını sağlayan esas faktörü biz, tekstin günlük vukuata, siyasî hadiselere göre her gün yeniden tashih görmesinde buluyoruz.

Muammerin büyük bir medenî cesaretle temas ettiği ve keskin müşahede kudreti ile karikatürleştirdiği trüklerdir ki seyirciyi kendisine bağlıyor.

Muammer, Cibali Karakolunun 250 nci temsili gecesi, İstanbuldaki «muhteşem» evinde bir parti vermiş ve şehrin her sahadaki en mümtaz şahsiyetlerini davet etmişti. Zaten temsilden sonra da, sahnede güzel bir merasim yapılmış, bir rekor kıran sanat. kâr hak ettiği tezahüratla alkışlanmıştı.

Bu gece muvaffak her insan gibi bir "tiyatrocu"nun da şan şeref, itibar ve paraya, Türkiyede de lâyik görülmeye hak kazandığını ispat ediyordu.

Muammer, sadece o bakımdan bile, Tiyatro tarihimizde müstesna bir mevki işgal edecek ve daima hürmetle yâdedilecektir — T. D.

Muammer, karısı, oğlu ve annesinin resmi

Karaca'lar lüksü severler

Çini

Müeyyet Dinçol bir sergi açtı

Füreya Kılıç sergisini kapadı. Teşhir ettiği 145 parça eserden 85 tanesi satılmış bulunuyor. Bunun ifade ettiği mâna derindir. Sanatkâr, şahsiyet sahibi olduğu ve benliğimize yaklaştığı nisbette rağbet görüyor demektir.

Füreya Kılıç'ın sergisini, Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü salonunda Müeyyet Dinçol'un açtığı bir sergi takip ediyor. Bursada Yeşil, Muradiye, Orhan ve Ulucami'nin çinilerinin röprodüksiyonları ile bizzat ressamın yirmi alta eserini bir arayan getiren altmış dokuz parçalık bu sergi, İstanbul halkına olduğu gibi sanatla alâkadar çevrelere ve mimarlara yeni ufuklar açmaktadır.

Sergisinin hüsusiyetine girmeden evvel kısaca Müeyyet Dinçol hakkında malûmat verelim. Kendisi hâlen Bursa Erkek Lisesi ve Kız Öğretmen Okulunda Resim hocalığı yapmaktadır. Bursa çinileri onu tam mânasiyle tahrik etmiştir ve Müeyyet Dinçol, bu şaheserleri yabancılara olduğu kadar hattâ onlardan fazla, asıl sahiplerine, bizlere tanıtmak istemiştir. Fakat bunun için, elinde tek vasıta, biraz alçı ile boyadan ibarettir. Okumuş, beğenip seçtiği parçaların, bazan aynen, ekseriya küçültmek suretiyle birer örneğini çıkartmıştır. Pek tabiî, bu arada "tab'ı şâîranesi" de harekete gelmiş, kendini arabeskin helezonlarına kaptırmış, orijinal örnekler de vermiştir.

Müeyyet Dinçol'un Bursadan bize naklettiği bu çini örnekleri, herşeyden evvel Güzel Sanatlar Akademisi süsleyici sanatlar kısmını alâkadar ediyor. Akademide bulunan bu şubenin şark kısmı ile seramik şubesinin bir İşbirliği yapması lâzımdır, fakat bu yapılmamaktadır. Müeyyet Dinçol, tek başına, bu yolu keşfetmiştir ve mahdut imkânları ile neler yapılabileceğini gösteriyor. Yine Akademinin mimarî şubesi vardır. İç mimariyi ilgilendiren çini, oraya tamamen yabancıdır Böyle şahsî gayretler mahsulü sergiler de olmasa, yavaş yavaş unuttuğumuz sanat ve zevk mahsullerimiz, büsbütün ortadan kalkacaktır. Milli Eğitim Vekâletine de burada en büyük vazife düşüyor. O da şu: Kabiliyetlere ve ehliyet sahiplerine imkânlar vermek. Müeyyet Dinçol bu sergisi ile kendisinin bir çok imkânlara sahip bulunduğunu gösteriyor. Ondan faydalanmak gerektir. Sergide gördüğümüz röprodüksiyonlardan 44, 55, 46, 39, 45, 52, 38, 41, 42, 56, 27, 23 ve 40 numaralı parçalar renk ve kompozisyon bakımlarından bugünün en ileri telâkkilerinden hiç bir fark göstermiyor. Ne diyorum, onlara önderlik ediyorlar, ve iç süsleme mimarî eseri olarak derhal kullanılabilecek birer eserdirler.

Füreya Kılıç'ın eserlerinden yarısından fazlasının satılmış olduğunu başlarken söylemiştim. Müeyyet Dinçol'un röprodüksiyonları da, aynı sehepten satılmaktadır. Halkın bu temayülü ve rağbeti, yüksek mimarlarımıza birer işaret değil midir?

OKUYUCULARDAN MEKTUPLAR

Özlediğimizden, ümit ettiğimizden ve hatta edebileceğimizden çok fazlasını başardınız: tebrik eder daha büyük muvaffakiyetler dilerim.

Üç Haftalık genç AKİS, kendini şiddetle aratan bir olgunluğa erişmiştir bile. Yalnız hatırdan çıkarmamak lazımdır ki: AKİS'in okuyucularınız üzerinde bıraktığı ilk müsbet intibada, bu çeşni ve olgunluk için duyduğumuz hasretin payı büyüktür.

AKİS'i daha iyi anlıyacak ve daha iyi kıymetlendirecek okuyucu, muhakkak ki, Mecmua ile beraber yetişecektir. O zamana kadar daha mükemmel bir AKİS'e kavuşmak ümit ve temennisiyle, müşahedelerimizi ve bazı eksiklikleri - zor da olsa üç hafta bekleyerek . sıralıyorum:

1. «Ayna gibi dost» derler, bir tatir vardır. Biz okuyucuların da «AKİS gibi bir mecmua» diyebilmemiz için, AKİS - daha tarafsız diyemiyorum fakat - daha objektif olmalıdır.

2. Bütün yazı eserlerinde aranan mütemadilik kendine benzerlik veya bir kalemden çıkmış olma havası AKİS'te iyi hissediliyor. Hafta boyunca ilgisiz gibi görünen bazı haber ve hadiselerin birbirine bağlanmasını ustaca başarıyorsunuz: «C. H. P.; Teşkilattan gelen sesler; İsmet İnönü meselesi; Gazete savaşı» gibi.

3. Bazı kalem sahiplerinin isimlerini taşıyan yazılar, bu birlik ve beraberlik havası içinde - nasıl söyliyeyim yadırganıyor. Yazı işleri müessesesi, bu kalemlerin - ilmî ve meslekî bütünlüğüne hürmet etmekle beraber yazı ve imlâ tekniğine hâkim ve verdiği adeği bilgilerden sorumlu olmalıdır.

Bozkurt Güvenç . İstanbul

Mecmuanızı zevkle okuyorum. AKİS, tipinde mecmua Türkiyede ilk defa çıktığı için diğer mecmular arasında hususi bir kıymet ifade etmektedir.

İkinci sayınızda «Üniversite imtihanları arifesinde» başlıklı yazıda Ankara ve İstanbul Üniversitelerindeki imtihna şekillerinden bahsedilmektedir. İstanbul Üniversitesinde imtihan şekli yazıda anlatıldığı gibi olmayıp, şöyledir: 1954 yılından itibaren yürürlüğe giren yeni talimatnameye göre ders grubları olmayıp her ders tektir. Talimatnamede yazılı 15 kadar dersten yazılı ve sözlü olarak imtihana girilir. Sözlü de kalanlar yazılıda da kalmis sayılırlar.

Diğer geriye kalan derslerin imtihan tarı ya sözlü veya yazılıdır Bir dersten kalan ve geçtiği derslerden ikisinden iyi derece alan talebe bir üst sınıfa devam edebilir. Eleme tabir edilen bir imtihan mevcut olmadığı gibi notlar rakkamla ifade edilmeyip, geçmez, orta, iyi, pekiyi olarak tesbit edilir. Bu hususu tavzihen bildiririm.

Ferruh Poyraz - İstanbul

Türk matbuat sahasında pek mühim bir boşluğu kapıyacağını umarak neşrini beklediğimiz AKİS hakikaten şaheser olmaya lâyık aktüel bir mecmua.. Henüz eldeki iki nüshayı baştan sona kadar okudum, gözden geçirdim. Cidden titiz ellerin, tecrübeli insanlarm, ihtisas sahibi kimselerin mahsûlü.. Böyle mecmuaya sahip olduğumuz için duyduğumuz sevinç sonsuzdur. Bu başarısından ötürü AKİS yazı ailesini kalbten tebrik etmek, AKİS'e uzun ömür dilemekten kendimizi alamıyoruz.

Şahsen şunu kaydettim: AKİS Siyasî Sosyal, Sanat, Spor ve buna mümasil haberleri yorumlayan aktüel bir mecmua.. Zaten aktüel gazete kaydı da bunu icap ettiriyor. Fakat gönül arzulardı ki AKİS yeni kalemlere, genç kalemlere de bir yaprak ayırsın. Genç şair ve ediplerinin kısa yazı ve şiirlerini de AKİS'te görelim arzulardık. Bu cidden mühim bir gedik. Bu da telâfi edildiği takdirde hem AKİS büyük bir kütleyi daha çatısı altına alacak ve hem de noksansız olarak çıkmış olacaktır.

Vehbi Gül — Samsun

*
**

Büyük İsviçreli tarihçi Jacob Burckhardt derki: «Gerçekten zengin olan bir kavim, ancak başkalarından çok şey almak ve aldıklarını ilerletmek suretile zenginleşir.»

Bu görüşle ele aldığım AKİS bana Amerikalıların Time, Fransızların France - Univers ve İspanyolların Mundo'sunun ufacık, bir tadımlık nümünesi (echantillon) gibi geldi.

Mecmuanız hakkındaki temennilerimi şöylece sıralayacağım.

1) Dünyada olup bitenlere ayrılan kısmın genişletilmesi ve o hafta içinde ceryan etmiş pek mühim dış olaylar varken aktüel kıymeti kalmamis mevzuların hikâyesine yer verilmemesi

2) Bu dış olayların coğrafî bir tasnife tabi tutularak tetkiki.

3) Bazı mevzuların izahı bakımından lüzumlu olan ufak haritalara yer verilmesi.

4) Bir karikatür sayfası ayrılması

5) Bütün bu hususların lâyıkile yerine getirilmesi için fiyata zam suretile de olsa sayfa adedinin arttırılması.

Uzun yayın hayatı temennilerimle.

Yaşar Gürbüz - İstanbul

Time mecmuasını uzun zamandanberi takip ettiğimizden Türkiyede böyle bir mecmuanın çıkmasını arzu ettik durduk.. Şimdi çalışmalarınızlaböyle bir mecmua kazanmış oluyoruz. Ancak,

1 — Mecmuanın bir eksik tarafı; yalnız Avrupa ve Birleşik Devletlerdeki Siyasî, Ekonomik ve Kültürel haberden değil, Dünyanın diğer kısımlarında cereyan eden hadiselerden de bahsetmesi biz okuyucular için istifadeli olacaktır. Zira Türk okuyucusu henüz, Güney Amerika, Asya ve Afrika memleketleri ve ora halkları hakkında kâfi malûmata sahip değildir. Bunu bilhassa rica ederiz.

2 — Diğer mevzulara yer verildiği gibi Din mevzuunda . Time'da varyer verilmesi herhalde yerinde olur.

3 — İki sahifenin Resimli Haberlere tahsisi - Time'da olduğu gibi Mecmuayı daha cazip yapacaktır.

4 — Kapak Resminin altına yazı koymak daha iyi olmaz mı?

Bu münasebetle en samimi hislerimizle selâmlarımızı yollar, başarılar dileriz.

Takipettiğimiz 15 mecmua içinde AKİS'i birinci mevkii işgal ettiğini söyleyebiliriz.

Yukarıda sıralarığımız hususları nazarı itibara alacağınızı ümit ederiz. Bu arzularımız duyduğumuz yakınlığın neticesidir.

Orhan Ünal . İstanbul

**

Bir iş münasebetiyle Ankara'ya geldiğimde dostlarım hemen Forum'la AKİS'i bana tavsiye ettiler. Memlekette, bir çırpıda, birbirinden değerli iki derginin birden yayına başlaması beni sınırsız ölçüde memnun bıraktı. Hatta AKİS'i tıpatıp Time'a benzetenlerden bir nebze ayrılabiliyorum da ben. Time'ın hangi yanı tuttuğu ilk bakışta bellidir. Ama AKİS'in ne yanı tuttuğu pek anlaşılamıyor ki! Herhalde siz de bizler gibi ideal meclisi memleket menfaatlerine daha uygun buluyor, bunu tutuyorsunuz. Bunu da AKİS'in bir diğer müsbet yanı saymaktayım. Halk Partili olduğum halde, Halk Partisi'nin bu türlü ezici bir çoğunlukla meclise gelmesini istemezdim.

Sabahaddin Sabuncu . Hatay

*
**

Mecmuanıza verdiğiniz ismi tensiptedüşünce ve isabetinizi kabul etmekle beraber, ilk sayınızın intişarından ve bilhassa ikinci sayınızı da okuduktan sonra . beklenenlerin pek çoğu olduğu bu sırada - ben de bir isim verdim: BEKLENEN MECMUA.

Milli ve ciddi tefekkürümüzün hakiki bir akisi olmak istidadında gördüğüm mecumanızın, bu intizar devreisnin son merhalesi olmasını temenni ederken naçiz bazı tavsiyelerde bulunmama müsaade ediniz.

Her şeyden evvel siyasî cereyanlar dolayısile olan in'ikâsınızın gayet net ve berrak olması en büyük temenniye şayandır. Ayrıca ayrı ayrı her mevzua tahsis ettiğiniz sayfalarınız arasında başlı başına bir HUKUK - TARİH ve MÜZİK sayfasının bulunması da müfterek gayemize erişmenin müsmir vasıta ve faaliyetlerinden olacaktır.

Nizamettin Erenler - İstanbul

Paranızın

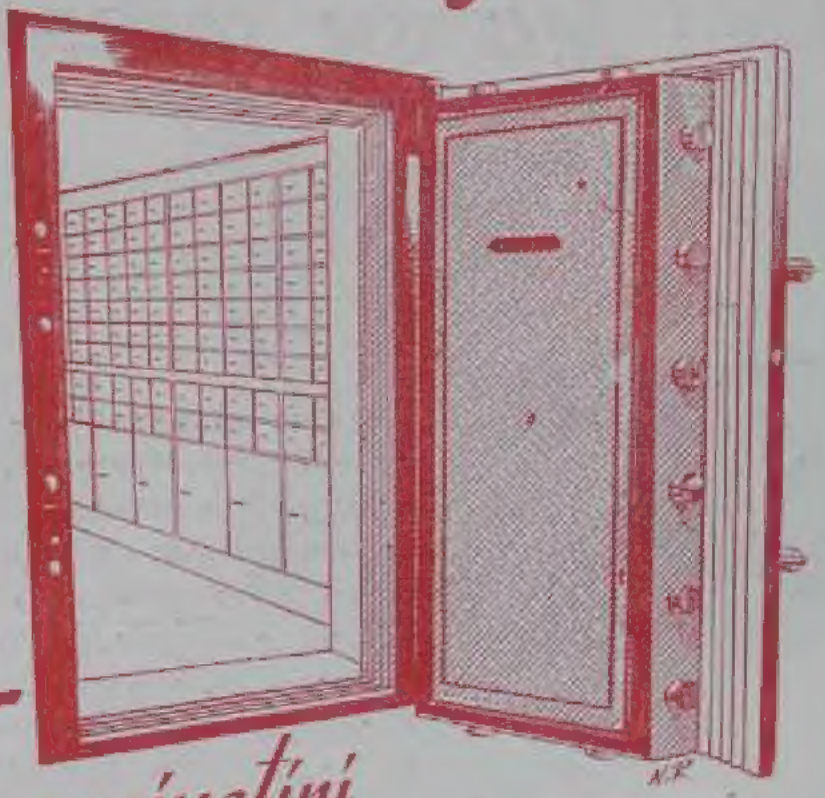

Emniyetini

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Sağlar

1954

YILI İKRAMİYE PLÂNI

BAHÇELİ 30 EV

150 LİRALIK BİR KÜÇÜK CÂRİ HESAP

AÇTIRINIZ

CALTEX

MOTOR YAĞLARI!

... İyi yağlama sayesinde motora iki misli ömür temin eder

... Diğer yağlara nisbetle segmanlarda ve silindir cidarlarındaki aşınmayı yarı yarıya azaltır

... Motoru temiz tutar... korroziyon, çamur ve aşınmaya karşı iki misli koruma temin eder

... İşte bunun için, motordan daha fazla çekiş ve her şişe CALTEX BENZİNİ İLE daha fazla kilometre yaparsınız.

MEMLEKETİMİZİN HER KÖŞESİNDEKİ DEPO, ACENTE VE BAYİLERİMİZ HER ZAMAN EMRİNİZDEDİR!

PETROL OFİSİ

Güzel Sanatlar Matbaası — Ankara